

YETİŞKİN EĞİTİMİ POLİTİKALARI ÇALIŞTAYI

2 EKİM 2020

**iSTANBUL
SENİN**

**iSTANBUL
SENİN**

**iSTANBUL
SENİN**

**iSTANBUL
SENİN**

**iSTANBUL
SENİN**

**NBUL
NİN**

**iSTANBUL
SENİN**

**iSTANBUL
SENİN**

**iSTANBUL
SENİN**

**iSTANBUL
SENİN**

**iSTAN
SEN**

**iSTANBUL
SENİN**

**iSTANBUL
SENİN**

**iSTANBUL
SENİN**

**iSTANBUL
SENİN**

**iSTANBUL
SENİN**

**NBUL
NİN**

**iSTANBUL
SENİN**

**iSTANBUL
SENİN**

**iSTANBUL
SENİN**

**iSTANBUL
SENİN**

**iSTAN
SEN**

**iSTANBUL
SENİN**

**iSTANBUL
SENİN**

**iSTANBUL
SENİN**

**iSTANBUL
SENİN**

**iSTANBUL
SENİN**

**NBUL
NİN**

**iSTANBUL
SENİN**

**iSTANBUL
SENİN**

**iSTANBUL
SENİN**

**iSTANBUL
SENİN**

**iSTAN
SEN**

Yayın Yönetimi ve Editörlük
BİMTAŞ Kooperasyon ve İletişim Şefliği

İdari Koordinatörler
**İstanbul Büyükşehir Belediyesi, İnsan Kaynakları ve
Eğitim Daire Başkanlığı, Hayat Boyu Öğrenme Müdürlüğü,
Hayat Boyu Öğrenme Merkezi**

Editör
**Ayşe Nal Akçay
Esra Turgut
Hatice Kurşuncu**

Tasarım Konsepti ve Yayın Kimliği
Tuğçe Tunç

Basım Yeri
**Kültür Sanat Basımevi
Sertifika No: 44153**

Baskı Yeri ve Tarihi
İstanbul, Şubat 2021

ISBN
978-625-7288-34-7

İstanbul Büyükşehir Belediye İştiraki Kültür A.Ş. Yayınıdır.

İSTANBUL SENİN

İÇİNDEKİLER

- DÜZENLEME KURULU / 8
- EĞİTİM DANIŞMA KURULU / 8
- ÇALIŞTAY ORGANİZASYON EKİBİ / 9
- AÇILIŞ KONUŞMALARI / 11
- GİRİŞ / 18
- PANEL: KENT HAKKI VE YETİŞKİN
EĞİTİMİ POLİTİKALARI / 21
- ÇALIŞTAY TEMALARI VE OTURUM
DEĞERLENDİRMELERİ / 31
- SONUÇ VE DEĞERLENDİRME / 89

Düzenleme Kurulu

Nurcan Alan
İBB İnsan Kaynakları ve Eğitim Daire Başkanı

Erkan Duyar
İBB Hayat Boyu Öğrenme Müdürü

Dr. Canan Aratemür Çimen
İBB İSMEK Koordinatörü

Eğitim Danışma Kurulu

Alaaddin Dinçer

Prof. Dr. Ebru Oğuz
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi

Prof. Dr. Ozana Ural
Marmara Üniversitesi

Dr. Deniz Dinçel
ÇEKÜL

Dr. Ziya Toprak
Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Politikaları
Uygulama ve Araştırma Merkezi (BEPAM)

Soner Şimşek
Beraberce Derneği

Çalıştay Organizasyon Ekibi

Akif Burak Atlar

Nuri Cem Ceylan

Orbay Kahraman

Nagihan Kavaklı

Nur Kardelen Öztürk

Nazlı Ceren Sual

Esra Turgut

Cansu Yapıcı

Beyza Yılmaz

Gökhan Yılmaz

Müge Yorgancı

Editörler

Ayşe Nal Akçay

Esra Turgut

Hatice Kurşuncu

AÇILIŞ KONUŞMALARI

Nurcan Alan

İBB İnsan Kaynakları ve Eğitim Daire Başkanı

Yiğit Oğuz Duman

İBB Başkan Danışmanı

Ekrem İmamoğlu

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı

Nurcan Alan

İBB İnsan Kaynakları ve Eğitim Daire Başkanı

Yetişkin eğitiminin en önemli fonksiyonu bireyin bilgi, beceri ve yetkinliğini geliştirerek istihdamına katkıda bulunmasıdır.

Sayın Başkanım, değerli katılımcılar, İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin yetişkin eğitimi politikasını belirlemek amacıyla düzenlemiş olduğumuz çalışmaya hoş geldiniz.

Bilindiği üzere, çocuklar için eğitim ve öğretimin ücretsiz olarak sunulması, sosyal devlet olmanın gereğidir. Yetişkin eğitiminin ücretsiz olması ise eğitimde fırsat eşitliğinden, daha büyük bir kitlenin yararlanmasını sağlamakta, sosyal devletin kapsamını genişletmekte, eğitim maliyetlerini karşılamayacak bireylerin kendilerini geliştirmesine imkân tanımaktadır. Fransa'da Marsilya Belediyesi tarafından verilen yetişkin eğitimleri 'İkinci Bir Şans Okulu' olarak adlandırılmıştır.

Yetişkin eğitiminin en önemli fonksiyonu bireyin bilgi, beceri ve yetkinliğini geliştirerek istihdamına katkıda bulunmasıdır. 1970'lerden itibaren UNESCO'nun politikası olan yetişkin eğitimi, eğitimciler ve eğitim politikacıları arasında "yaşam boyu eğitim" kavramı olarak popülerleşmiştir. 1996 yılının Avrupa Birliği tarafından "Yaşam Boyu Öğrenme Avrupa Yılı" olarak ilan edilmesi ise hem merkezi hem de yerel yönetimlerin yetişkin eğitime daha fazla önem vermelerini sağlamıştır.

Aynı yıl, Belediyemiz, İSMEK çatısı altında İstanbullulara ücretsiz sanat ve meslek eğitimleri vermeye başlamıştır. İSMEK, bireylerin mesleki beceri ve yetkinliklerini geliştirmenin yanında, hobi ve kişisel ihtiyaçlara yönelik de kurslar oluşturmuştur. Ayrıca kendine has yapısı sebebiyle bir sosyalleşme merkezi olarak da öne çıkmış, ev kadınlarının, yaşlıların vakit geçirebileceği bir alana da dönüşmüştür.

1996 yılında sadece 141 kişinin talep ettiği bu hizmetten, günümüzde yüz binlerce İstanbullu yararlanmaktadır. İlk yıl, 3 farklı alanda başlayan eğitim, halen yüzlerce alanda devam etmekte, müfredata her yıl yeni programlar eklenmektedir. Pandemi sürecinde de bu hizmetimiz uzaktan eğitim şeklinde sürmektedir.

Bugün düzenlemiş olduğumuz çalıştay ile İSMEK'e yeni açılımlar sağlama imkânına sahip olacağız. Katılımınız ve desteğiniz için teşekkürler. ■

Yiğit Oğuz Duman

İstanbul Başkan Danışmanı

Yeniden hoş geldiniz,

Sayın Başkanım ve değerli katılımcılar, bana kalırsa, bu çalıştay İstanbul için en değerli çalıştaylardan biri. O yüzden burada olduğunuz için çok teşekkür ederim. İSMEK, hem tarihi bir geçmişi, hem de büyük bir anlamı olan bir kurum ve markadır. İSMEK, yaklaşık 1,5 yıl önce, yeni dönemde ilk odaklandığımız alanlardan bir tanesi olmuştur. Bir nevi yeniden kamulaştırdığımız, İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin sahipliğine taşıdığımız İSMEK'in, çok önemli amaçları ve hayalleri vardır. Aslında biz, İSMEK konusunda ciddi bir yol kat ettik ama bu çalışma alanında daha da büyük yollar kat edeceğimize inanıyoruz.

Sayın Başkanımız da mutlaka değinecektir ama İSMEK'lerle ilgili birkaç şeyi ben de sizlerle paylaşmak istiyorum. İSMEK'lerde çok önemli bir değişim, dönüşüm yolculuğu tariflemiştik ve bu yolculuğu daha güçlü hale getirmek için bu çalıştay gerçekleştiriyoruz. Amacımız, İstanbul ve belki bir sonraki aşamada tüm Türkiye için İSMEK'leri veya genel tarifile hayat boyu öğrenme faaliyetlerimizi çok daha etkin, çok daha insanımıza değer katar hale getirmektir.

En başta istihdam edilebilirliği çok önemsiyoruz. Çünkü hem İstanbulluların, hem de tüm vatandaşlarımızın şu andaki en önemli problemi işsizliktir. Dolayısıyla İSMEK'ler, bir nevi meslek edindiren ya da mesleki bilgiyi güncelleyen merkezler olarak, İstanbullular için çok önemli bir istihdam edilebilirlik katkısı sunma potansiyelini barındırmaktadır. İkincisi,

İSMEK'ler bir sosyal gelişim alanı olarak farklı alanlarda hayata katılımı güçlendirebilir; her kademedede, her katmanda gence, kadına, engelliye, erkeğe, yaşlıya, kısacası toplumun tüm unsurlarına adil fırsatlar sunan bir sosyal merkez hüviyeti çok daha güçlü hale getirebilir.

İSMEK'ler, bir nevi meslek edindiren ya da mesleki bilgiyi güncelleyen merkezler olarak, İstanbullular için çok önemli bir istihdam edilebilirlik katkısı sunma potansiyelini barındırmaktadır.

Biz, İSMEK'leri çok önemsiyor, çok daha büyük hale getirmek istiyoruz. Yaklaşık 1000'ini eğitmen kadromuzun oluşturduğu, 2 bin küsur çalışanımızla hâlihazırda çok güçlü bir ekip. Belki de Türkiye'nin en büyük eğitim merkezlerinden de bir tanesiyiz. İstanbul'un daha adil, daha sürdürülebilir, daha yaratıcı bir kent olma yolculuğunda, İSMEK'leri çok daha fazla duymamız, çok daha fazla görmemiz gereken bir döneme giriyoruz.

Bu duygularla akademisyen, uygulamacı ve tüm değerli katılımcılara katkılarından dolayı şimdiden çok teşekkür ediyorum ve umuyorum ki, bugünün sonunda çıkacak olan ortak akıl, İSMEK'leri ve dolayısıyla İstanbul'u çok daha büyüyen bir akıl olacaktır. Herkese çok teşekkür ederim. ■

Ekrem İmamoğlu
İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı

**Daha sürdürülebilir bir şehir,
daha yeşil, yaşanabilir bir şehir
olabilmek adına da sosyal
donatıyı güçlendirmeye, evine
kapanmış insanları sosyal
yaşamla buluşturmaya,
sosyal donatıları arttırılmış
mahallelerimizde üreten,
paylaşan, mutlu insanlar
olmalarını sağlamaya
gayret ediyoruz.**

İstanbul için en başta koyduğumuz vizyonun üç parçası vardı;
Daha adil bir kent,
Daha yeşil, sürdürülebilir bir çevre,
Daha yaratıcı bir şehir.

İSMEK'ler tam da bu vizyonun ortasında yer alan bir kurumumuz. İstanbul'u daha adil, daha eşitlikçi, daha besleyici bir şehir yapmak İSMEK'in en önemli çıktısı olsa gerek.

İSMEK'ler vasıtasıyla çok önemli bir hayalimize daha güçlü yürüyoruz. İstanbul'da yüz binlerce aileye sosyal yardım götürmek durumunda olduğumuz bu dönemde, yardım alan aile sayısını arttırmaya değil, yardım alma sebebini ortadan kaldırdığımız aile sayısını çoğaltmaya çalışıyoruz. Biz buna sosyal yardımlardan mezuniyet diyoruz. Bu mezunların sayısını arttırabilmemizin en güçlü yolu, insanlarımızı iş sahibi yapabilmek, meslek sahibi yapabilmek. Bu amaçla dün itibarıyla 7'sini açtığımız

ve yıl sonuna kadar 12 tanesini açmış olacağımız Bölgesel İstihdam Ofislerimiz ile vatandaşımıza, insanımıza daha da yakın olmaya çalışıyor, işverenlerimize bir başvuru noktası yaratıyor, ama her şeyden önemlisi de iş hayatının gereksinimlerini daha iyi anlayıp İSMEK'ler vasıtasıyla o ihtiyaç duyulan yetenekleri katacak kurslar açarak, istihdam edilebilirliklerini yükseltmeye çalışıyoruz. Daha adil bir şehir ancak tüm vatandaşlarının kadın, erkek, genç, yaşlı, iyi eğitilmiş, az eğitilmiş fark etmeksizin bir iş sahibi olabildiği, evine eklemek götürebildiği ortamda mümkün olacaktır. Bu nedenle İSMEK'in varlığını çok önemsiyorum.

Daha sürdürülebilir bir şehir, daha yeşil, yaşanabilir bir şehir olabilmek adına da sosyal donatıyı güçlendirmeye, evine kapanmış insanları sosyal yaşamla buluşturmaya, sosyal donatıları arttırılmış mahallelerimizde üreten, paylaşan, mutlu insanlar olmalarını sağlamaya gayret ediyoruz. İSMEK'ler, bu anlamda da bizim en değerli ortamlarımızı yaratıyor. Yüz binlerce ev kadını, İSMEK'ler vasıtasıyla sosyal hayata dâhil oluyor, üretmenin mutluluğunu yaşıyor. Son pandemi döneminde 1 milyonun üzerinde maske üretimi ile İSMEK'ler, bir nevi toplumsal sağlık çabamıza da çok değerli bir katkı sundu kursiyerleri ile birlikte.

Daha yaratıcı bir şehir diyoruz, yeni dünyayı daha iyi anlayan, yeni jenerasyonu da ıskalamayan bir belediyecilik anlayışı oturtmaya gayret ediyoruz. Gençlerimiz artık çok daha farklı yeteneklerle, yeni kavramlarla hayatın içerisinde yer bulma gayretinde ve hatta zorunluluğunda.

İSMEK'lerde açtığımız ve daha da fazla çoğaltmamız gerektiğini düşündüğüm teknoloji, yazılım, dijital dönüşüm kursları ve programları ile İstanbul'u yeni dönemde çok daha üreten, yaratıcı bir şehir yapma konusunda inançlıyız.

Tüm bu beklentilerimizi, son 1 yıllık çalışma ile pandemi sürecine rağmen 300 bine yakın kursiyeri, çevrimiçi eğitimlere katarak yürüttüğü programlarla, halkımıza doğrudan değen projeleri ile İSMEK çok güzel taşıdı bugüne ancak bu seviye bile bizim için yeterli bir seviye değil. Zira hayat boyu öğrenme, sürekli gelişim ve tüm boyutlarıyla İstanbullunun daha da fazlasıyla faydalanabildiği bir merkez hayalimize, daha çok yolumuz var. "İstanbul'un Akademisi" ve hatta buradaki öğreti ve kazanımları ile "Türkiye'nin Akademisi" haline getirmemiz gereken bir güçten bahsediyorum. Burada küçük düşünemeyiz.

Ulaşım Akademisi, Çevre Akademisi, Teknoloji Akademisi, Sosyal Yetenekler... aklımızda birçok odak grubu var. Tüm bu odak alanlarında, ülkemizin çok ciddi insan kaynağı eksikliği var. Sadece biz, İBB olarak, çok ciddi taleplerle karşı karşıyayız.

Bu nedenle bugünkü çalışmayı çok önemsiyorum. 100'e yakın akademisyen ve konu uzmanını burada görmek, bu heyecanımıza ortak olan böylesi güçlü bir profili hissetmek, inanın benim için çok büyük bir mutluluk kaynağı. Bu kadar güçlü bir akıl grubundan, hayallerimizin de ötesinde bir stratejik yol haritası çıkacağına eminim. O nedenle tüm katılımcılara bu vesile ile çok teşekkür ediyorum.

Canan Hanım aramıza çok yeni katılmış olsa da çok uzun bir süredir Alaaddin Bey'in başkanlığında yürütülen akademik bir çalışmanın da içinde, İSMEK'i yakından gözlemleyen bir yol arkadaşıyım. Şimdi onun liderliğinde İBB Hayat Boyu Öğrenme Müdürlüğümüzün ve İnsan Kaynakları Dairemizin de üstün gayreti ve desteği ile İstanbul'da yeni bir akademik döneme geçme vakti. Yeni İSMEK'ler, ki biliyorum marka konusunda da bir çalışma yapıyor, Necati Bey de bugün tüm konsantrasyonu ile bu konuda sizleri dinleyecek ekibiyle birlikte, umarım ki İstanbulumuz için, ülkemiz için çok daha büyük üretimlere bizi taşıyacak. Meslek sahibi, istihdam edilebilir, dolayısıyla iş arayabilen, bulabilen, kendisine, ailesine ve topluma katkı sağlayan ama her şeyden önemlisi UMUTLU bir İstanbul için çalışmaya devam etmeliyiz.

Hepinize katılımınız ve tüm gün boyunca koyacağınız büyük katkılarınız için teşekkür ediyorum. ■

GİRİŞ

Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'ndan dördüncü amaç, "kapsayıcı ve hakkaniyete dayanan nitelikli eğitimi sağlamak ve herkes için yaşam boyu öğrenme fırsatlarını teşvik etmek" olarak belirlenmiştir.¹ 2030 yılına kadar bütün kadın ve erkeklerin erişilebilir ve kaliteli meslek eğitimi ve teknik eğitime erişimlerinin güvence altına alınması, insana yakışır işlerde çalışma ve girişimciliğe yönelik teknik ve mesleki becerilere sahip gençlerin ve yetişkinlerin sayısının önemli ölçüde artırılması hedeflenmiştir. Engelliler, yoksullar, kadınlar, göçmenler gibi kırılgan grupların her düzeyde eğitim ve mesleki eğitime eşit şekilde erişimlerinin sağlanması, toplumsal cinsiyete dayalı eşitsizliklerin, eğitimin tüm alanlarında ortadan kaldırılması amaçlanmıştır. Hem kadın hem erkek olmak üzere bütün gençlerin okuryazarlık oranlarının, en üst düzeylere ulaşması ve matematiksel beceriler kazanmalarının sağlanması yine 2030 yılı hedefleri arasındadır. Etkilerini her geçen gün daha fazla hissettiğimiz iklim krizi ile mücadele ve gelecek nesillerin yaşam hakkını koruma ilkeleri kapsamında sürdürülebilir kalkınma ve sürdürülebilir yaşam tarzları, kültürel çeşitliliğin ve kültürün sürdürülebilir kalkınmaya katkısı üzerine eğitim programları geliştirilmesi önceliklendirilmiştir. Aynı zamanda insan hakları, toplumsal cinsiyet eşitliği, barış ve şiddetsizlik kültürü, dünya vatandaşlığı gibi konular üzerine çocuklar ve yetişkinler için eğitim ve güçlendirme programlarının hazırlanması, herkes için güvenli, kapsayıcı, şiddete dayalı olmayan etkili öğrenme ortamlarının oluşturulması, öncelikli 2030 hedefleri arasındadır. Yaşam boyu öğrenmenin kavramsal çerçevesinin çizilmesi ve teşvik edilmesi konularında UNESCO, 1970'lerden itibaren önemli rol oynamıştır. 1972 yılında yayımlanan "Olmak için Öğrenmek" (Learning to Be) başlıklı Faure Raporu, eğitimin artık sosyo-ekonomik olarak avantajlı grupların ayrıcalığı olmadığı ya da sadece belli bir yaş grubunun meselesi olmadığını vurgulamıştır. Eğitimin, evrensel ve tüm yaş grupları için olması gerektiğinin altı çizilmiştir. 1996 yılında yayımlanan Delors Raporu ise yaşam boyu öğrenmeyi bir toplumun kalp atışı olarak görmüş ve yaşam boyu öğrenmenin dört temel ayağını şu şekilde tanımlamıştır: Olmak için öğrenmek, bilmek için öğrenmek, yapmak için öğrenmek ve birlikte yaşamak için öğrenmek. Raporda herkesin bireysel ihtiyaç ve ilgi alanlarında, her yerde ve her zaman, kısıtlanmamış, esnek ve yapıcı bir şekilde öğrenebildiği bir toplum tahayyül edilmektedir.

¹ Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları. <https://turkey.un.org/tr/sdgs/4>, 29.10.2020.

İklim krizi, demografik hareketler ve artan mobilite, dijital çağda hızlı bir şekilde çoğalan bilginin ve mesleklerin geçirdiği dönüşümler, içinde bulunduğumuz pandemi gibi nedenlerle çok hızlı değişimlere sahne olan 21. yüzyılda, yaşam boyu öğrenme artık tüm eğitim biçimlerine temel oluşturur bir öneme sahip olmuştur. Birçok ülke yaşam boyu eğitim uygulama ve politikalarını yeniden yapılandırma, zenginleştirme ve kapsayıcılığını artırma yönünde adımlar atmaya başlamıştır.

Dünyadaki tüm bu gelişmelere paralel olarak İSMEK, yeni dönemde bir yeniden yapılanma sürecini başlatmıştır. Elinizdeki kitapçıkta ayrıntılarıyla anlatılacak olan İSMEK Çalıştayı da bu yönde atılan önemli adımlardan biridir. Sekiz farklı konu başlığında gerçekleştirilen çalıştaya, 100'den fazla alanında uzman akademisyen, sivil toplum kuruluşu ve kamu kurumları temsilcileri katılmış, kent hakkı, kapsayıcılık ve erişimin artırılması, kadınların ve gençlerin güçlenmesi, mesleki eğitim ve istihdam, teknolojik dönüşüm gibi konularda önümüzdeki dönemde yaşam boyu eğitim politikalarına yol gösterecek çok değerli fikir ve öneriler paylaşılmıştır.

İSMEK HAKKINDA

İSMEK 1996 yılında, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Eğitimi Kursları olarak açılmıştır. Halen İnsan Kaynakları ve Eğitim Daire Başkanlığı, Hayat Boyu Öğrenme Müdürlüğü'ne bağlı olarak faaliyetlerini sürdüren İSMEK, yaygın eğitim ilkeleriyle hizmet veren bir kurumdur ve bugüne kadar 3 milyonun üzerinde İstanbulluya eğitim imkânı sunmuştur.

İSMEK, mesleki ve teknik eğitimlerden sanat eğitimlerine, yabancı dilden müzik eğitimlerine, bilişim teknolojilerinden kişisel gelişim eğitimlerine kadar pek çok farklı alanda eğitim vermeye devam etmektedir. Şehrin dört bir yanındaki kurs merkezlerinin yanı sıra uzmanlık okulları ile de ileri düzeyde mesleki eğitim programlarına katılım fırsatı sunmaktadır. Dil Okulu, Bilişim Okulu, Fırıncılık ve Pastacılık Okulu gibi farklı uzmanlık okullarında İstanbullulara, tercih ettikleri alanlarda teorik ve uygulamalı eğitimler vermektedir. İSMEK, günümüzde önemli bir öğrenme platformu olan Uzaktan Eğitim Merkezi aracılığı ile de zaman ve mekân sınırlaması olmadan çok sayıda İstanbullunun eğitim almasını sağlamaktadır.

İSMEK ayrıca, cezaevi, huzurevi ve darülaceze, ruh ve sinir hastalıkları hastanesi, toplum ve ruh sağlığı merkezi gibi farklı kurumlar ile iş birliği içinde kırılgan grupların eğitimlerine de destek olmayı sürdürmektedir.

KATILIMCILAR

Çalıştaya sivil toplum örgütleri, meslek odaları, kamu kurumları, akademisyenler ve uzmanlar dahil olmak üzere toplam 118 kişi katılım sağlamıştır. Çalıştay katılımcılarının kurumları itibarıyla dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

43
EĞİTİM KURUMU
ÖĞRENCİ + AKADEMİSYENLER

33
KAMU KURUMU

23
STK
VAKIF + DERNEK + SENDİKA

19
UZMAN

PANEL: KENT HAKKI VE YETİŞKİN EĞİTİMİ POLİTİKALARI

Dr. Canan Aratemür Çimen
İBB İSMEK Koordinatörü

Prof. Dr. Hatice Kurtuluş
İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi,
Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilim Bölümü

Dr. Ziya Toprak
Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Politikaları
Uygulama ve Araştırma Merkezi

Canan Aratemür Çimen
İBB İSMEK Koordinatörü

Sayın Başkanım, değerli katılımcılar,

Bugün benim için çok heyecanlı bir gün. Önemli bir misyonu olan İBB Hayat Boyu Öğrenme Merkezi İSMEK'in, yetişkin eğitimi uygulamalarına yön verecek politikaları tartışmak üzere bir araya geldik. Öncelikle davetimizi kabul eden tüm katılımcılara, aramızda olamasa da bundan sonraki süreçte her türlü desteğe hazır olduğunu ifade eden ve güzel dileklerini ileten herkese çok teşekkür ediyorum.

Böyle bir organizasyonda, farklı uzmanlık alanlarındaki çalışmalarıyla öne çıkan siz değerli katılımcıları bir araya getirmenin büyük bir heyecanla karşılandığını gördüm. Bu durum, benim de içinde yer aldığım hem Düzenleme Kurulu'nu hem de Eğitim Danışma Kurulu'nu inanılmaz mutlu etti. Gönülümüzden geçen daha geniş katılımı, yüz yüze bir ortamda bir araya gelmekten ancak bunu, bir ilk adım olarak düşünüyorum. Bu güzel başlangıçtan sonra eminim ki, çok fazla paylaşacak konumuz olacak. Bu paylaşımlara devam edeceğiz ve yol haritamızı belirlerken, yol haritamız üzerinde ilerlerken sizlerin görüşlerinize her zaman ihtiyaç duyacağız. Dolayısıyla, bu çalıştayın bir başlangıç olmasını hedefledik.

Çalıştayımıza kent hakkı ve yetişkin eğitimi arasındaki ilişkinin kavramsal çerçevesini kurarak başlamanın önemli olduğunu düşünüyor ve bu çerçevenin, oturum tartışmalarına ışık tutacağını umuyorum. Biliyorsunuz, kentler çok farklı grupların karşılaşmalarına imkân tanıyan mekânları içeriyor. Hayat Boyu Öğrenme Merkezlerimiz de bu anlamda çok kıymetli. Merkezlerimiz, farklı grupların bir araya gelebileceği, toplumsal ilişkileri yeniden üretebilecek mekânlar. Eğitim merkezlerimizdeki politika ve uygulamalarımızla, hak temelli bir yaklaşımla, İstanbul'un, toplumsal cinsiyet eşitliğini hayata

geçirmiş, içinde yaşayan farklı gruplar için dost bir kent olmasına -kadın dostu, çocuk dostu, genç dostu, hayvan dostu, yaşlı dostu, göçmen dostu-, erişilebilir, adil, sürdürülebilir, yaratıcı ve ekolojik bir kent yaratılmasına nasıl bir katkı sağlayabiliriz; merkezlerimizin bu süreçte nasıl bir rolü olabilir; müşterek bir alanda oluşumuz için merkezlerimizde nasıl bir değer kümesi, nasıl bir kültür yaratabiliriz sorularını tartışmak istedik.

Kent hakkı ve yetişkin eğitimi politikaları paneli sonrasında Eğitim Danışma Kurulu ile birlikte belirlediğimiz sekiz oturum başlığında kent hakkı ve yetişkin eğitimi ilişkisini detaylandırmayı, erişim hakkı ve kapsayıcılık konusunu, mesleki eğitim ve istihdamla bağlantılı eğitim politikalarının neler olabileceğini, yetişkin eğitiminin kadınların ve gençlerin güçlenmesi için oynadığı kritik rolü, teknolojik dönüşümü, sosyal, kültürel ve sanatsal alanlar ile spor alanındaki politikaları geliştirmemize destek olacak tartışmaları hedefliyoruz.

Bu tartışmayı yönlendirirken bugünü planlamamızda büyük bir desteği olan Eğitim Danışma Kurulu'na teşekkür etmek istiyorum. Başta Sayın Alaaddin Dinçer'e, Prof. Dr. Ebru Oğuz'a, Prof. Dr. Ozana Ural'a, Dr. Deniz Dinçel'e, Dr. Ziya Toprak'a ve Soner Şimşek'e çok teşekkür ediyorum. Kendileri bugün çalıştayın kolaylaştırıcıları olarak da katkılarını esirgemediler. Aynı zamanda bir düzenleme kurulumuz var, onlara da teşekkürlerimi sunuyorum. İstanbul Planlama Ajansı, Vizyon 2050 ekibi bizlere bu süreçte çok destek oldu. Organizasyonu gerçekleştiren BİMTAŞ Kooperasyon ve İletişim ekibine de yine teşekkürlerimi sunuyorum.

Panelimizde Prof. Dr. Hatice Kurtuluş ve Dr. Ziya Toprak'la birlikte "Kent Hakkı ve Yetişkin Eğitimi Politikaları"ni tartışacağız. Öncelikle kendilerine hoş geldiniz derken ilk sorumu Hatice Hocam'a yöneltmek istiyorum. Kent hakkı diyoruz, bu çok önemli bir kavram. Hak kavramı tarihsel olarak değişim ve dönüşüme uğradı. Bize tarihsel olarak hak kavramının kapsamındaki değişimle birlikte kent hakkının gelişim sürecini aktarır mısınız? Bu bağlamda yetişkin eğitimi politikalarına yön verecek neleri temel olarak alabiliriz, nelere önem verebiliriz? Bu soruları tartışarak başlayabiliriz diye düşünüyorum.

Prof. Dr. Hatice Kurtuluş
İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi,
Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi Bölümü

Öncelikle beni davet ettiğiniz için çok teşekkür ederim. Hem Canan Hanım'a samimi daveti için hem Ziya Bey'e, ilk yaptığımız görüşmede çerçeveyi belirleme sürecindeki ortaklığı için.

Şimdi hiç vakit kaybetmeden konuya girelim, çok uzun bir gün olacağına benziyor çünkü.

İSMEK'i bir yetişkin eğitimi kurumu olarak yeniden yapılandırma, yeniden inşa ya da yeniden yeni bir formda canlandırma, kentin, İstanbul'un ihtiyaçlarına göre yeniden belirleme amacı bu çalıştayın nedeni anladığım kadarıyla. Nasıl bir hedefle/hedeflerle yola çıkmalı ve nasıl yapılandırılmalı yetişkin eğitimi verecek bir kurum? Bu soruya cevap ararken "kent hakkı" kavramını bir yol açıcı, yol gösterici felsefi dayanak olarak kullanabilir miyiz, diye düşünümüştünüz. Bence çok doğru bir bakış açısı bu. Şimdi ben de burada bunu biraz açmayı ve ete kemiğe büründürmeyi deneyeceğim. "Kent hakkı" kavramı ne ifade ediyor? Biz, onu yetişkin eğitiminde nasıl kurucu, yapılandırıcı bir düşünsel zemin olarak kullanabiliriz? Bunun için kent hakkı kavramı, ilk ortaya atıldığı zamandan günümüze farklı yorumlarla eleştirel bir kentsel bakış açısını ama aynı zamanda da kentlilerin yeni bir dünyayı inşa edebilmelerinin imkânına dair de ipuçlarını veriyor.

"Kent hakkı" kavramı esasında, Lefebvre'in ileri sürdüğü haliyle o kadar da operasyonel, pratik bir kavram değil, daha çok düşünsel bir arayış, bir çağrı. Çünkü Lefebvre, 60'ların sonunda kullanıyor bu kavramı. O dönem Paris'te ve bütün dünyada, 2. Dünya Savaşı sonrasında

yeni birikim rejiminin mekândaki yansımalarının en radikal biçimde ortaya çıktığı yıllar. Büyük kentsel değişimler oluyor. Kentler kendilerini çevreleyen arazilere sıçrayarak genişliyor. Avrupa, ABD ve Kanada'da alt kentleşme büyük hız kazanıyor, kentsel alt yapı ve konut yatırımları aşırı biriken savaş sonrası birikimi mekânın üretimi yoluyla emiyor. Lefebvre, Paris'teki bu değişimi izlerken, kentlerin sürekli yapılandıklarını, yapılanmalarını tamamlamadıklarını söylüyor. Çok devingen bir mekânsal durum var. O nedenle bugün de kent bilimciler, kentlerden bir kesit alarak, onun üzerine kesin bir planın yapılmasının ne kadar zor olduğundan bahsederler. Çünkü kent, biz daha o kesiti incelerken değişiyor, alacağımız yeni kesit, bir öncekinden farklı oluyor. Siz o kesiti aldınız, o kesite bakarak bir plan yapmaya çalışırken, kent farklı hızlarda ve içeriklerde değişiyor. Yeni göç dalgaları geliyor kente örneğin. Ekolojik bir kriz, bir deprem ya da bugün yaşadığımız COVID-19 gibi bir salgın hastalık geliyor ya da ağır bir ekonomik buhran oluyor. Bütün bunlar kentlerin ekolojik, ekonomik, sosyal ve yapısal çevrelerinde çeşitli hızlarda ve büyüklüklerde değişimler yaratıyor. Onun için kent çok zengin ama aynı zamanda üzerinde bir kurumsal yapıyı inşa etmek açısından bir o kadar da zor bir alan.

Şimdi biz İstanbul'a bakarken, onunla ilgili bir yetişkin eğitimi planlaması yaparken, en başta bir yetişkin eğitimi politikasına ihtiyacımız var. Üstelik bu politika sürekli değişen bir kentin bu devingenliği ile uyumlu olmak zorunda. Belirli bir zaman ve mekâna bağımlı olan, değişmesi zor, katı politikalar değil, kentin değişen yapısında karşılaşılan yeni eğitim ihtiyaçlarına yönelik çözümleri de içine alabilecek demokratik ve esneyebilen bir politika olmak zorunda. Çünkü yetişkin eğitim politikalarının hedef kitlesi ve bu kitlenin sayısal ve niteliksel özellikleri, siz daha bunları analiz ederken değişiyor. Analize sürekli yeni unsurlar ekleniyor, bazıları ise işlevsiz kalıyor. Örneğin 10 yıl önce İstanbul'da bu ölçekte bir sığınmacı nüfus yoktu ve onların mekânda yerleşmesi için, yaşamlarını bu kentte sürdürülebilmesi için onlara bir eğitim verilip verilmeyeceği gibi bir tartışmamız da yoktu ama bugün var.

İstanbul, yetişkin eğitiminde artık büyük çoğunluğunun bu kentte oturma izni olan Suriyeli yetişkinleri, özellikle de Suriyeli kadınları ve işsiz gençleri hesaba katmadan bir politika üretebilir mi? Bu yeni göç dalgası, kentin yetişkin eğitimi pratiğinde henüz bulunmayan yeni bir unsuru ortaya çıkarıyor ve politikanın, bu olguyu dikkate alarak revize edilmesini gerektiriyor. Bu ve benzer örneklerde olabilecek değişimleri görebilecek esnekliği olan demokratik bir yetişkin eğitimi politikası gerekiyor çünkü katı politikalar, biz bu değişimi görsek de müdahalemizi engelliyor. Onun için esneklik ama demokratik kriterlere bağlı ve tutarlı bir esneklik. “Bırakınız yapınlar, bırakınız geçsinler” türünde bir esneklik değil. Hak ve özgürlükler alanını genişleten, adalet ilkesini esas alan bir esneklik. Lefebvre de “kent hakkı” kavramını ortaya atarken, esas vurgusunu değişime yapıyor ama bu değişimi, özgür bir kentli ve demokratik bir kentsel yaşamın inşasını mümkün kılacak bir değişim istenci olarak vurguluyor. Lefebvre “kent hakkı” kavramını, ilgili makalesinin sonuna doğru ileri sürer ve bunu tüketime yönlendirilmiş bürokratik bir toplumdaki bir çıkış ve yeni bir kentliliğin inşasının düşünsel arka planı olarak tartışır. Lefebvre’e göre giderek tüketimin belirlediği modern yaşama karşı kent, kentli insanın her türlü üretimini mekânıdır ve bu onun kente hakkının kaynağıdır. Bu nedenle “kent hakkı” kavramını klasik kentsel hizmetlere erişim (çöplerin toplanması, alt yapı hizmetleri vb.) hakkının ötesinde kentli insanın kentin varoluşuna bütünsel bir katılım hakkı, bir birlikte varoluş ve değişim hakkı olarak görür. Bu hak modern insanı yaşadığı mekânının tüketicisi değil, tam tersine üreticisi kılacaktır. Bu aynı zamanda kentlinin mekânsal ve sosyal çevresini kendi ihtiyaçları doğrultusunda belirleyebilme, değiştirebilme hakkıdır. Bunun için de eğitim çok önemli bir yerde duruyor. Çünkü kentin bir tüketim mekânı ya da tüketimin belirlediği sosyo-mekânsal ilişkilerin mekânı olmak yerine, içinde kendimizi de sosyal olarak inşa ettiğimiz bir üretim mekânı olmasında eğitim önemli bir rol oynar. Kentleri, evimizden işimize giderken üzerinden geçtiğimiz, kat edilen yollar olarak görmenin ya da her türlü tüketim ihtiyaçlarımızı karşılayan bir

pazar yeri, bizden bağımsız düzenlenmiş bir sahne/dekor olarak görmenin ötesine geçtiğimizde, kentsel hizmetlere erişim hakkından farklı bir haktan bahsediyoruz. Kentin bütününe dair bir haktan bahsediyoruz. O nedenle eğitim bu çerçevede hem bir hak hem de bu bütüncül hak kullanımına dair bir bilinç yaratma, bir donanım kazandırma işlevi görüyor. İçinde yaşadığımız, kendimizi var ettiğimiz, bütün ilişkilerimizi kurduğumuz, çalıştığımız, ürettiğimiz, mutlu olduğumuz, hüzünlü olduğumuz, acılar, sevinçler, çatışmalar, uzlaşmalar yaşadığımız, yediğimiz, içtiğimiz, hastalandığımız, iyileştirdiğimiz, kısacası içinde büyüdüğümüz, yetiştiğimiz bir alan olarak düşündüğümüz zaman, kentin bir özgürlük alanı olarak anlamı daha iyi anlaşılır. Kentin bir çatışma-rekabet alanı değil, bir ortak üretim ve özgürce var olma alanı olarak yeniden inşasında eğitime önemli rol düşüyor. Bir başka deyişle kent hakkı kavramı, yetişkin eğitimi politikalarına bir düşünsel arka plan oluşturmak açısından çok kullanışlı bir çerçeve sunuyor.

İSMEK’lerin bugüne kadar yetişkin eğitimi kurumu olarak gördükleri işlev, esasında Cumhuriyet’in eğitim politikalarında kurumsallaşmış olan Halk Eğitim Merkezlerine göre daha özgürleştirici olmadığı gibi, kentlinin kendini inşa sürecinde ihtiyacı olan donanımları kazandırmak açısından da daha işlevsel değil. Sadece daha yaygın, daha popüler ve boş zamanları değerlendirme faaliyetleri sunması açısından özellikle kadınların sosyalleşme alanlarını genişleten bir işlevi var. Kenti, hem bireysel hem de ortak bir üretim alanı olarak gören düşünsel çerçeve içinden bakarsak, İSMEK bunu destekleyici bir yapı değil. Mahalle ölçeğinde anlamlı, etkin bir ortak üretim mekânından çok, bir sosyalleşme alanı işlevi görüyor. Buralarda verilen eğitimin kalitesi de kişisel donanım kazanarak kentin üretim alanına eklenmeyi mümkün kılacak bir düzeyde değil zaten. Bunun nedenleri ayrı bir tartışma konusu elbette. Öğretmenlerin liyakate göre değil, siyasi sadakat çerçevesinde işe alınması, ders programlarının kentsel alandaki ihtiyaçların analizine dayanarak değil, geleneksel toplumsal cinsiyet rollerinin

sürdürülmesi ve populist politikalara uygunluk gibi amaçlarla oluşturulması, kentlilerin bireysel, sosyal ve mekânsal hak ve özgürlük alanlarını genişletecek bilgileri içeren programlardan özellikle kaçınılması ve daha birçok konu bu kalitesizliğin nedenleri olarak tartışılabilir. Şimdi yeni bir yetişkin eğitim politikası bütün bu zafiyetleri aşmak zorunda. Yeni bir düşünsel zeminde yeniden inşa olmak zorunda. İSMEK kentin yeni ihtiyaçları, yaşadığımız çağın yeni ihtiyaçlarına göre yeniden inşa olmalı ise öncelikle yeni bir düşünsel zemine ihtiyaç var. Bu düşünsel zemin, kentlinin yaşadığı kente, gerçek ihtiyaçları ve huzuru çerçevesinde müdahale, değiştirme hakkını, imkânını içermeli. Kentlilerin kentlerine müdahale edebilecekleri, onun bilgisine sahip oldukları, orada yeni bir hayatı hayal edebilecekleri bir yetişkin eğitim modeli hayal etmeliyiz.

Bunun pratikteki karşılığı nasıl olmalı, bir başka deyişle yetişkin eğitimi bu düşünsel arka plana dayanılarak nasıl örgütlenmeli, sorusu geliyor ardından. Yetişkin eğitimi, eşit güçte, iki ayak üzerinde kurgulanabilir. Bir ayağında, yetişkinleri meslek sahibi yapacak beceriler edindiren bir mesleki eğitim olmalı. Bunun için öncelikle yaşanılan bölgenin, ülkenin, kentin ve hatta ilçenin ihtiyaçlarına yönelik güçlü, sayısal ve niteliksel verilere dayalı bir analiz gerekir. Hangi alanlarda kentli yetişkinler, becerilerini geliştirici eğitimlere ulaşamıyor, bu eğitimleri merkezi eğitim sisteminin içinde alamayanlara yönelik programlar nasıl geliştirilebilir, kimlerle iş birliği yapılabilir gibi soruların cevaplarını verecek bir analiz olmalıdır bu. Burada hobilere yönelik eğitimler değil, kentli yetişkinleri kentin üretim alanının içine dahil edebilecek beceriler edindiren eğitimler verilmelidir. Kent hakkı kavramı içinde insanın kendini geliştirme, arzularını, hayallerini gerçekleştirilme imkânına sahip olması önemli bir vurgudur ve elbette bunun içinde hobiler önemli yer tutar ama gerek bütün kentsel politikalar, gerekse eğitim politikaları aynı zamanda kentsel adaleti sağlayıcı unsurları da içinde barındırmak zorunda olduğu için meslek eğitimi ile hobi alanında bir öncelikler dengesi yakalamak mecburiyetindedir.

Yetişkin eğitiminin ikinci ayağını ise mesleki eğitimin ötesinde, kent hakkı kavramını düşünsel bir alandan pratik alana indirecek, ete kemiğe büründürecek yetişkin eğitim pratikleri oluşturmalıdır. Bu kadar ağır sorunlarla karşı karşıya olduğumuz bir zaman diliminde, kentimizi ve dolayısıyla kendimizi güçlü kılacak unsurlardan bir tanesi, yaşadığımız kente ve ona olan haklarınıza dair bir bilgi düzeyine sahip olabileceğimiz ve bu bilgiyi pratiğe dönüştürmenin (örneğin sağlıklı gıdaya erişim hakkı) yollarını, yöntemlerini öğrenebileceğimiz bir eğitimidir. Örneğin benim akademik çalışma alanım olduğu için İstanbul’a dair genişçe bir bilgi birikimim var ama ben bu bilgimi, kente dair haklarım için ne kadar kullanabilirim? Bir esnaf, bir işçi, bir mühendis, mimar ya da kent plancısı kente dair bilgilerini kente dair hakları çerçevesinde ne kadar kullanabiliyor? Kente dair bilgimiz ile kente olan haklarımız arasında nasıl bir bağlantı var? Bilgi ile eylem arasında bir bağlantı var mı? İstanbul’da bir yetişkin eğitimi modelinin ikinci ayağını, kente dair bilginin kentlinin, kentini değiştirme, daha yaşanır bir kent inşa etme ve yönlendirilmiş bir tüketim toplumunun hegemonyasını reddetme potansiyelini açığa çıkaracak bir eğitim programı oluşturmalı. Hayal ettiğimiz kenti inşa etmenin ve bize dayatılan tüketim ve rekabetin belirlediği kurullarla akan gündelik yaşamı değiştirmenin yollarını, bu yolları açan küçük küçük anahtarları verebilecek bir eğitim modeli olmalı. Çok mu fazla bir beklenti ile konuşuyorum bilmiyorum ama ne olur ki, beklentilerimiz büyük olsa? Önce yapabileceklerimizden başlayabiliriz sonuçta.

Yetişkin eğitiminin, bu iki ayak üzerinde geliştirilen bir model olduğunu varsayalım. Bir ayağını çok çeşitli nedenlerle eğitime ulaşamamış yetişkinlere mesleki beceri kazandıracak ya da mesleki becerileri ve bilgilerini o alandaki yenilikler doğrultusunda geliştirecek eğitimlerin verildiği bir program, diğer ayağını da güçlü bir “kent bilgisi” eğitimi programı oluştursun. Esasında eğitim alanında ihtiyaçlarımız çok geniş ve milli eğitim sistemimiz, bırakın yetişkin eğitimi, zaten nüfusun büyük kısmını oluşturan

çocuklar ve gençlere dahi gelişmiş ülke standartlarında eğitim veremiyor. Bu nedenle yerel yönetimler, eğitim alanında önemli roller üstlenebilir. İstanbul bir amiral gemisidir. İstanbul'da olan bir gelişme, Türkiye'nin bütün kentlerini etkiliyor. İstanbul'da yeşeren bir yetişkin eğitim modeli, bütün kentlere örnek olabilir. İstanbul'da büyük bir potansiyel var, büyük bir alt yapı var. Örneğin buradaki alt başlıklarda eksik olan ekoloji eğitimi bu alt yapı içinde hızla kurgulanabilir çünkü İstanbul ve diğer kentlerle ilgili en önemli sorunlardan bir tanesi ekolojik tahribat ama biz henüz depremde bile ne yapacağımızı yeterince bilmiyoruz ki, kapıda olduğunu bilmemize rağmen. Yakın zamanda karşılaşma ihtimalimiz olan ekolojik krizlerde nasıl davranacağımızı biliyor muyuz? Bilmiyoruz, öğrenmemiz gerekiyor. Böyle bir çerçeveden bakıldığında birinci ayaktaki meslek eğitiminin başarısı, sadece iyi bir politika ile kaliteli bir eğitim vermeye bağlı değil maalesef. İşsizlik, yapısal bir ekonomi politikası sorunu olduğu için siz ne kadar iyi meslek edindirme programları da yapsanız insanların iş bulma imkânını ancak belirli bir miktar artırabilirsiniz. Bu artış elbette çok önemlidir ama sorunu derinden çözmesini beklemek fazla iyimserlik olur ama ikinci ayakta verilecek kent bilgisi eğitiminin kısa, orta ve uzun vadede kentlerine, geleceklerine sahip çıkan ve kentlerini çeşitli krizlere karşısında dayanıklı kılmanın yollarını bilen, adil bir kentsel politikaya iktidarları zorlayan bir kentlilik bilinci ve yeni kentsel hareketler yaratması beklenebilir. Türkiye'de üniversitelerin tamamen iktidarın denetimi altına girdiği, bilimsel, akademik özerkliğin neredeyse kalmadığı koşullarda, yerel yönetimlerin vereceği eğitimler bir "kent okulunun" tohumlarını atabilir. Mesela neler olabilir? Lefebvre diyor ki; kente hak, bizim nostaljik olarak eski kentlerin değişmesine karşı eski kentlerimizi olduğu gibi muhafaza etme hakkı değil, kendi kentlerimizi kendi ihtiyaçlarımıza ve hayallerimize göre inşa etme hakkıdır. Değişime karşı değil, değişimin nasıl olacağına karar verme hakkıdır. Şimdi bizim yeni bir şehir inşa etmemiz için nostaljinin ötesinde, daha demokratik bir kent hayali kurmamız

gerektiyor. Sosyal ilişkilerimizin, ortak üretimimizin ve bireysel yeteneklerimizin özgürce gerçekleştiği bir hak çerçevesi kuruyor. Bu hayalin gerçekleşmesinin en önemli ayaklarından biri elbette eğitimidir. Örneğin yetişkin eğitimi ile kentlilere, ekolojik krizlere hazırlıklı olmanın ve kentleri bu krizlere dayanıklı kılmanın yollarını öğretebilir miyiz? Böyle bir eğitim programı yapabilir miyiz? Sağlıklı gıda temini ve üretiminin bilgisini verebilir miyiz? Küre ölçeğinde bu hazırlıkları kentler yapıyor artık. Bunu romantik bir çerçevede söylemiyorum. İstanbul'da bu çok kolay bir şey değil ama geniş iş birlikleriyle bu eğitim verilebilir diye düşünüyorum? Kentliler aile ölçeğinde ya da farklı gençlik gruplarının örgütlülüğü içinde kentin gıdasının bir kısmını sağlıklı koşullarda üretecek bir eğitim, kentin dayanıklılığını artırmaz mı? Gıdayı saklama eğitimi verilebilir mi? Çünkü bizim en büyük problemlerimizden bir tanesi gıdanın israf edilmesi biliyorsunuz. Kentte özellikle gıda israfı çok yüksek. Bunu azaltmanın yolları ve yöntemlerine dair bir eğitim verilebilir. Çevrenin büyük teorik çerçevelerde değil de, kent sakinleri olarak çevreyi korumak açısından vatandaşlık hakkı olarak ne tür hukuksal haklarımız var, bunların eğitimi verilemez mi? Böyle bir kent hukuku-çevre hakkı eğitimi, kentlinin kenti evle-iş arasında kat edilen bir düzlem değil, ondan sorumlu olduğu bir karar verici olarak görmesini sağlayabilir ya da kentlilerin kentlerinde gerçekleşen, kendilerine rağmen gerçekleşen değişimlere karşı hak arama mücadelesi için hak arama yollarını öğrendiği bir kent hakkı, hukuku eğitim programı çok işe yarayabilir belki. Yaşlı bir kent sakini düşünün, komşusu, çatısına kocaman bir baz istasyonu koymuş. Ne yapsın adam, kavga ediyor gidip herkesle. Oysa kent hakkı kapsamında hak arama yollarını bildiğinde o yollarla mücadele edecektir, bunun için avukata gitmesine gerek kalmadan. Vatandaşlık eğitimi gibi bir kent hakkı eğitiminden söz edilebilir bu çerçevede çünkü bir kentlinin kentinde yaşarken haklarına müdahale edilmesini önleyebilmesi, yani hak ihlallerini önleyebilmesine dair donanımının olması da bir haktır. Hukuk fakültesi okumadıysa nerden bilsin bunu. Komşuluk hakkı kavramını nereden bilsin. Biz, bu konuda okuduğumuz için biliyoruz.

İkincisi, kentte birlikte yaşama meselesi. Şimdi kentlerimiz yeni göç dalgalarıyla karşı karşıya ve bu göçmenler, artık bu kentin sakinleri arasında yer alacak, bunu kabul etmek gerekiyor. Kimse geri gitmeyecek. Dünyanın hiçbir yerinde göçmenler büyük oranda geri dönmediler. Çok küçük geri dönüşler olacak elbette ama büyük kısmı kente çeşitli tutunma ilişkileri ile yerleşecek. Kente çeşitli zamanlarda farklı nitelikteki göç dalgalarıyla gelen ve artık bu kentin sakini olan kentliler arasında işsizliğin, kültürel farklılıkların, siyasi karşıtlıkların ve mekânsal rekabetin neden olduğu eski ve yeni gerilimler birlikte yaşamamızı engelleyen unsurlar olarak daha da sertleşebilir. Buna karşı alınacak önlemler arasında birlikte yaşama kültürünü geliştirici yaygın yetişkin eğitimleri yer alabilir. Üstelik bu yetişkin eğitiminin aile içinde çocuklara aktarım mekanizmaları da geliştirilebilirse uzun vadede gerilimin azaltılmasında etkin bir araç olabilir. Bu eğitim programı tam da Lefebvre'in kent hakkı kavramında ileri sürdüğü gibi tüketime, tüketim üzerinden rekabete değil, üretime ve dayanışmaya dayalı bir kentliliğin inşası için bir araç olabilir. Öyle büyük büyük teorik paragraflarla, hukuk fakültesinde okutulan temel insan hakları dersleri gibi değil de kent hakkı temelli kent bilgisi eğitimi biçiminde kurgulanabilir. Bu sayede birlikte yaşamayı öğrenebiliriz. Örneğin yetişkin eğitimi veren bir kurum, mahalle ölçeğinde kadına yönelik şiddetin ve aile içi şiddetin önlenmesine yönelik eğitimleri muhtarlarla iş birliği içinde verebilir. Mahallenin kadın sakinlerine kumaş boyamak, seramik yapmak vb. faaliyetlerin ötesinde kendilerine yönelik hak ihlallerine karşı dayanıklı kılacak eğitimler verilebilir. Aile içi şiddeti engellemek için İSMEK ne tür eğitimler verebilir, kimlerle iş birlikleri yaparak bu eğitimleri verebilir bunları çalışmak, bu eğitimi kurgulamak gerekir. Aynı şekilde yoksul mahallerdeki eğitime erişememiş gençlerine, bir kent hakkı olarak eğitimi ulaştırmak böyle bir modelle mümkün olabilir. Bunların hepsi kent hakkı çerçevesinde ele alınabilir. Kent hakkı kavramını düşünsel alandan pratik alana indirmenin önemli araçlarından biri olabilir yetişkin eğitimi. Lefebvre'in düşünsel çerçevesini çizdiği kent hakkı,

nasıl ki barına hakkını değil -çünkü bu zaten anayasada tanımlı bir haktır- ama birlikte yaşama hakkını, nasıl barınacağını belirleme hakkını içeriyorsa aynı şekilde farklı ihtiyaçların belirlediği bir eğitime erişme hakkını da içerir.

Kent hakkı kapsamında bir diğer eğitim alanı da kentteki imar hareketleri kapsamında ortaya çıkan hak ihlallerine karşı bir farkındalık oluşturmak için hazırlanan ders programları olabilir. Örneğin denizlerin ve karaların sultanı unvanlı bir şehirde denize erişim hakkınızı ne kadar kullanıyorsunuz? Kıyılar plajlar ya da dinlenme alanları değil de tekne parklarına dönüştürüldüğünde denizi görme hakkınızın ihlal edildiğinin ne kadar farkındayız? İstanbullu için deniz kenarında oturup denizi seyretmek bir kent hakkıdır örneğin. Farkındalık eğitimleri de kent hakkını ete kemiğe büründürecek yetişkin eğitiminin ikinci ayağında kurgulanabilir. Bu örnekler çoğaltılabilir ve Lefebvre'in sağladığı düşünsel zemin bize yetişkin eğitim politikalarının kurgulanmasında güçlü bir dayanak oluşturabilir.

Dr. Ziya Toprak

Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Politikaları
Uygulama ve Araştırma Merkezi

Herkese merhaba. Hatice Hocama çok teşekkür ediyorum. Daha önce de konuştuk, bizim de bayağı bir ufukumuzu açmıştı kendileri. Şimdi Hatice Hocamın bıraktığı yerden başlayayım ben.

Neoliberal hegemonyanın kurulması ile birlikte esasında çok fazla olumsuz şey yaşadık, çok farklı alanda çok fazla olumsuz ve hatta çoğu zaman yıkıcı etkilerle karşı karşıya kaldık. Yetişkin eğitimi alanı da kendi özelinde bunları, bu yıkıcı etkileri farklı şekillerde yaşayan bir alan olarak karşımıza çıkmakta. Bir yetişkin eğitimi kurumu olarak İSMEK'in, yani salt meslek edindirme kurumu olarak en azından isminin o şekilde düşünülmüş olması bile aslında bize yıkımın vardığı noktayı göstermekte. Demek istediğim şey, eğitimde neoliberalizmin yarattığı yıkıcı etkiyle birlikte, biz artık bilgiye sadece bilgi olmasından kaynaklı değerinin ötesinde işlevsel bir değer atfetmiş olduk. Yani sadece işlevsel olan bilginin değerli görüldüğü bir eğitim bağlamı ile karşı karşıyayız. Bu anlayış ile birlikte yetişkin eğitimi de aslında değişti, dönüştü. Daha yıkıcı bir etki burada söz konusu.

Aslında Hatice Hocamın da dediği gibi yetişkin eğitiminin kendini inşa etme hakkı olarak kurulmasının daha doğru olacağını düşünüyorum. Yetişkin eğitimi alanının salt işlevsel bilgiye indirgenmesi ve bu bağlamda kurulması meselesi önümüzde önemli bir sorun olarak duruyor diye düşünüyorum. Bir yetişkin eğitimi ve daha doğrusu İSMEK'i farklı bir şekilde kurmak mümkün müdür? Yani müşterek bir alan olarak kurmak mümkün müdür? İSMEK'te üretilen değerler ne kadar müşterektir? İSMEK'te üretilen değerler daha özel sorunlara mı hizmet ediyor yoksa bu değerler içerisinde gerçekten müşterek kültüre katkıda bulunabilecek

değerler var mıdır? Dolayısıyla müşterek bir kültür mümkün müdür? İSMEK, bu kültürün üretilmesinde nasıl bir rol oynayabilir? Yeni nesil haklar nelerdir? İSMEK, bu yeni nesil hakların geliştirilmesinde, desteklenmesinde ne tür roller oynayabilir? İşte genç hakları, kent hakkı kapsamında söylüyorum bunları, biraz daha genişletmek adına da. İleri yaş da diyebiliriz ya da yaşlılık hakları da diyebiliriz, yaşlı deyince bazıları kızıyor. Kısaca ortak paydası olan herhangi bir grubun hakkı ve yetişkin eğitiminin ve İSMEK'in, bu hakkın geliştirilmesinde nasıl bir rol oynayabileceği meselesi. Bir kent farklı gruplara nasıl dost olabilir ve bu farklı grupların hakları ne derecede karşılanabilir? İşte sanat hakkı, spor hakkı gibi... Aslında direkt İSMEK'in de kendi alanının içerisine giren sorunlarmış gibi geliyor bunlar bana. Yani en temelde şöyle söyleyebilirim ben; kent hakkı ve müştereklik bağlamından doğru gelen ve yeni tanımlanan birtakım haklar geliyor. Literatürde bunlar var. İSMEK, bu hakların gelişimi ve gerçekleştirilmesi noktasında neler yapabilir, sorusu oldukça önemli.

Yalnız burada bir noktaya dikkat çekerek ya da bir soru işaretiyle bitireyim. Şimdi bu müştereklik ve eğitim ilişkisinde İSMEK'i bir şeyin aracı haline getirme üzerinden kurguluyoruz. Bu aslında müştereklikle eğitim literatüründe oldukça karşı çıkılan bir nokta. Çünkü eğitimin bir şeyin aracı haline dönüştürülmesi meselesi yani eğitimin totaliter rejimlerde olduğu gibi doktriner sonuçlara hizmet edecek şekilde kurgulanmasından ziyade, okulların yani İSMEK binalarının, bizatihi fiziksel mekânların, müşterek alan olarak kurgulanması nasıl olabilir, olur mu, gibi bir soru. Bir diğeri de okulun kendisinin yani okul içerisindeki faaliyetlerin, etkinliklerinin öğrenme aktivitelerinin kendisinin müşterekleşme süreci olarak ele alınması. Başka bir deyişle, benim de çok rahatsız olduğum bir nokta, işte pedagoji ve androgojinin salt psikolojik bir perspektiften ele alınması meselesi. Yani pedagojiyi ve androgojiyi yani yetişkin öğrenmesini psikolojinin egemenliğinden azade edebilir miyiz? Müşterek bir pedagoji/androgoji mümkün müdür? Bunları da açıkçası oturumda daha detaylı konuşmak isterim.

Şimdilik bu kadar, teşekkür ederim. ■

ÇALIŞTAY TEMALARI

- Tema 1 **Kent Hakkı ve Yetişkin Eğitimi**
- Tema 2 **Yetişkin Eğitime Erişim Hakkı ve Kapsayıcılık**
- Tema 3 **Yetişkin Eğitimi Politikaları, Mesleki Eğitim ve İstihdam**
- Tema 4 **Yetişkin Eğitimi Politikaları ve Kadınların Güçlenmesi**
- Tema 5 **Yetişkin Eğitimi Politikaları ve Gençlerin Güçlenmesi**
- Tema 6 **Teknolojik Dönüşüm ve Yetişkin Eğitimi**
- Tema 7 **Yetişkin Eğitiminde Sosyal, Kültürel ve Sanatsal Alanlar**
- Tema 8 **Yetişkin Eğitimi ve Spor**

Kent Hakkı ve Yetişkin Eğitimi

Moderatör

Dr. Ziya Toprak

Kurum

Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Politikaları Uygulama ve Araştırma Merkezi

Raportör

Nagihan Kavaklı

BİMTAŞ Kooperasyon ve İletişim Şefliği

Katılımcılar

Melek Akça Akar
Dr. Gizem Aksümer
Dr. Alper Akyüz
Hamdi Arpa
Abdullah Arpa
Baysal Badem
Atakan Büke
Naki Çetin
Orkun Doğan
Safa Dünder
Hilal Gençay
K. Murat Güney
Prof. Dr. Hatice Kurtuluş
V. Meral Olgun
Naşit Oskay
Bahar Özden
Zeynel Özgün
Berkan Özyer
Leyla Serdaroğlu
Prof. Dr. Besime Şen
Hülya Soysert Tekkökoğlu
Doç. Dr. Binnur Öktem Ünsal
Selin Yazıcı

İBB Yeşil Alan ve Tesisler Yapım Müdürlüğü
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
İstanbul Bilgi Üniversitesi
İBB İSYÖN
İBB İSYÖN
İBB Çevre Koruma Müdürlüğü
Yerel Çalışmalar Kooperatifi
İBB Tarım ve Su Ürünleri Müdürlüğü
İstanbul Bilgi Üniversitesi
İBB BELTUR
Kadının İnsan Hakları Yeni Çözümler Derneği
İPA Vizyon 2050 Ofisi
İstanbul Üniversitesi
İBB İSKİ
İBB İETT
Raoul Wallenberg Enstitüsü (RWI)
Eğitim Uzmanı
İPA Vizyon 2050 Ofisi
İBB Üstyapı Projeler Müdürlüğü
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
İBB Kentsel Dönüşüm Müdürlüğü
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
MADakademi

"Kent Hakkı ve Yetişkin Eğitimi" oturumunun ana eksenini, kent hakkı kavramını çerçevesinde demokratik bir kentin nasıl kurgulanabileceği ve bu alanda İSMEK'in alabileceği görevler üzerineydi. Oturumda kent hakkı üzerine hem kavramsal hem de pratiğe dönük fikirler tartışıldı.

Oturumun ilk sorusu kent hakkı kavramına nasıl yaklaşmak gerektiği üzerineydi. Kavram çerçevesinde yapılan tartışmada kavramın soyut olduğu fakat somutlaştırılabileceği, pratiğe dönük bir kavrayışla faydalı bir kavram olarak kullanılabileceği üzerinde duruldu. Tartışmada Henri Lefebvre'in¹ kent hakkı kavramı ve David Harvey'in² kavramı yorumlayış biçimi ile ilgili de görüşler bildirildi.

Lefebvre'in kent hakkı kavramını ele alan görüşlere göre kavramın demokratik bir toplum inşası için bir araç olarak kullanıldığı, haklarımızı nasıl arayacağımızın çerçevesini çizdiği belirtildi. Lefebvre'in açıklamasının biraz soyut kalabildiği fakat kent hakkı kavramının insanların yaşadığı kente dair söz söyleme, katılma, yaşama hakkını bir şekilde gündeme taşıdığı ve bu anlamda faydalı bir kavram olduğu aktarıldı. Kavram soyut görünse de somut amaçlarla faydalanabileceğimiz bir kavram olduğu, demokrasiye somut, uygulanabilir alanlar dâhil ettiğinden bahsedildi.

1960'ların sonunda ortaya çıkan bu kavrama en geniş çerçeveden yaklaştığımızda toplumsallaşma, toplumun içinde bireyleşme, kendini gerçekleştirme alanlarını yaratabilme, yaşam alanı olarak kenti yeniden tasarımıyabilme, bunun için katılımı sağlayabilme, sahiplenme ve aidiyet fikrinin gelişmesi gibi çok katmanlı bakılabileceğimiz belirtildi.

Lefebvre'in kent hakkı kavramını aidiyetler ve kente karşı olan sorumluluklar üzerinden ele aldığımızda, bu kentte çeşitli ilişkilerle, algılarımızın hepsini kullanarak var olabildiğimizi, o atmosferi hissettiğimizi ve kentin içinde mutlu ya da mutsuz olabilmemizin bununla mümkün olduğu fikri aktarıldı. Kenti sahiplenme ve aidiyet açısından İSMEK'in çok büyük bir potansiyel olduğu, bu anlamda kent hakkının en önemli meselesinin karşılaşma mekânlarını çoğaltmak ve yaratmak olduğu vurgulandı.

Kent hakkı kavramıyla ilgili bir başka görüş de kavramın özü itibarıyla muhalif bir kavram olduğu, kentte yaşayan insanların, öznelerin, sosyal grupların iktidarla kurduğu ilişkiyi değil kentle kurduğu ilişkiyi tarif ettiği yönündeydi. Kavramın kentte yaşayan çeşitli sosyal grupların hepsinin katılım hakkını ve kenti yönetme hakkını da içermekte olduğu belirtildi.

Kent hakkı kavramına ek olarak insan hakları kentleri kavramının da kullanılabileceği, bu sayede kent hakkının o çok kapsamlı, dönüştürücü yaklaşımını uygulamadaki pratiklere ve uluslararası insan hakları sözleşmelerine bağlayarak ve bu çerçeveyi yerel yönetimlere taşıyarak somut bir zemin sunabileceği vurgulandı.

¹ Henri Lefebvre (2016), Şehir Hakkı, Sel Yayıncılık.

² David Harvey, (2008) "The Right to the City," New Left Review 53, Eylül-Ekim, s. 23-40. Ayrıca konuyla ilgili bkz. David Harvey, (2019), Asi Şehirler Şehir Hakkından Kentsel Devrime Doğru, Metis Yayınları.

Oturumun ikinci tartışma konusu kent hakkı kavramı çerçevesinde demokratik bir kent yaratabilmek adına İSMEK'in nasıl bir rolü olduğu üzerineydi. Öncelikle var olan İSMEK yapısı ele alındı.

İSMEK'in kırılğan gruplara erişebilme potansiyeli olduğu, bu sayede katılım kanalı olarak kullanılabilmesi ve katılım mekanizmaları içerisinde değerlendirilebileceği belirtildi. Benzer biçimde İstanbul'da yaklaşık 600 bin okul çağında genç olduğu, genç nüfusa da bu kanalla ulaşılabilmesi düşünülmesi aktarıldı.

İSMEK'in var olan yapısına getirilen eleştirilerden birisi, İSMEK'in yerelde taşeron sistemiyle çalışan ve bir nevi kaynak kullanımı yaratan ve yerelde hak kavramını tahliye ederek yoksulluğu yardımlar üzerinden formüle eden, kadınları paternal bir sistem algısı içerisinde tutan bir ideoloji üretmesiydi.

Bir başka konu ise İSMEK'in kadınları evden çıkararak bir faaliyet alanı olarak görülmesinin anlamı üzerineydi. Durumun aslında görüldüğü gibi olmadığı, kadınları evden çıkarttığı ama mevcut toplumsal cinsiyet rollerini yeniden üreten, bu zihniyeti değiştirmeyen, kentliyi izole eden ve kendi mahallesine hapseden bir araca dönüştüğü belirtildi. Kentlinin İstanbullulaşmasına engel olduğu ve kentlinin kentle kurduğu ilişkiyi mahalle gibi kısıtlı bir mekânla sınırladığından bahsedildi.

Oturumda yapılan tartışmaların doğal olarak hangi bölümler açılmalı, nerelerde açılmalı gibi konuları içerdiği ama aklımıza gelecek tüm eğitim konularının İSMEK dâhilinde verildiği ve İSMEK'in kurs içeriklerinin sınırlarına ulaştığı fikri paylaşıldı. Bu açıdan asıl ihtiyacı giderecek yapının mevcut yapı olmadığı, var olan yapının Milli Eğitim Bakanlığı'nın, örgün eğitim kurumlarında yürüttüğü mesleki eğitim programının biraz da kötü bir kopyası olarak kurgulanmış olduğu belirtildi. Milli Eğitim Bakanlığı'nın açık hedeflerinin meslek kazandırma, eğitime kazandırma, bir üst eğitime hazırlama gibi hedefler olduğu, bunların birebir İSMEK programlarına da yansıtıldığı aktarıldı. Dolayısıyla İSMEK'in 25 yıldır Milli Eğitimin kurguladığı eğitim mekanizmasının bir aracı haline gelmiş olduğu ve İSMEK'te yeni bir şey yapılmasının, yeni bir paradigma ile olabileceği vurgulandı. Kent hakkı kavramının da bu yeni paradigmanın bir parçası olarak geniş bir zemin sağladığı, bu zeminde neler yapılabileceğinin düşünülmesi gerektiği belirtildi.

Oturumda konuşulan önemli konulardan birisi de İSMEK'in, İBB birimleri ve daire başkanlıkları ile nasıl bir ilişkisi olduğu ve olması gerektiğiydi. Şehrin tamamının ve her mahallenin daha yaşanabilir bir hal alabilmesi için atölyeler ve çalışmalar düzenlenerek bu niyetle bir araya gelmiş insanların kent yönetimine katılımlarının sağlanması önerisi getirildi. Bu atölyelerin sadece İSMEK'in değil, tüm İBB'nin daha eşitlikçi bir hizmet sağlaması yönünde bilgi sunan, katılım kanallarının kurulduğu ve örgütlendiği bir kurum haline gelmesi bu önerinin temelindeki fikirlerden birisiydi.

İSMEK'in kent hakkı ile ilişkisi ise oldukça geniş bir çerçeveden kuruldu. Bu geniş çerçevede vurgulanan noktalar; kentlilerin kenti sahiplenmesi, kentlilerin aidiyet duygularının gelişmesi, kentlilerin kentin yönetimine katılım sürecinde kendilerini ifade etmesi

şeklindeydi. İSMEK'in bu alanlarda işlev görüp göremeyeceği, göreceyse mevcut yapılarıyla mı göreceği, yeniden bir tasarım veya organizasyona ihtiyaç olup olmadığının konuşulması gerektiği vurgulandı.

Kent hakkı ve müşterekler konusunda kenti dönüştürmek için daha demokratik süreçler geliştirmek gerektiği, katılımı güçlendirebilecek mekanizmaları İSMEK ile örgütlemenin mümkün olup olmadığı temel tartışma konularındandı. İSMEK'in insanlara birbirleriyle buluşma, bir araya gelme imkânı yanı sıra katılım imkânı da sunabileceği düşünceleri aktarıldı. İSMEK'in katılım mekanizmalarının geliştirilmesi konusunda katkı sağlayabileceği alanlar, hak temelli bir bilinçlenme yaratabilme olanağı ve kırılğan gruplara erişim potansiyeli olarak öne çıktı.

İnsanların kente dâhil edilebilmesi için iyi bir işinin olması, sağlıklı olması gerektiği, aynı zamanda da nereden, neyi talep edebileceklerini, nerede söz haklarının olduğunu bilmeleri gerektiğinden bahsedildi.

Kenti sahiplenme ve aidiyet açısından İSMEK'lerin çok büyük bir potansiyele sahip olduğu, bu anlamda kent hakkının en önemli meselesinin karşılaşma mekânlarını çoğaltmak ve yaratmak olduğu da üzerinde durulan konulardan birisiydi. Bu mekânların yalnızca 20-30 kişilik grupların girip çıktığı mekânlar değil, daha geniş grupların birbirleriyle karşılaştığı, herkesin birbirleriyle tanıştığı yerler olabilmesinin sağlanmasının gerektiği belirtildi. Çeşitli sosyalleşme imkânlarının artırılmasıyla da kente dair başka bir eğitim ya da tartışma imkânının ortaya çıkacağından bahsedildi.

Kent hakkı konusunda kadın hakları mücadelelerinin örgütlenme biçiminin örnek alınabileceği, kadınların kendi haklarını birbirlerine öğretmekle örgütlendikleri, kent hakkı mücadelesinde de hemşehriler olarak birbirimize öğretmemiz gerektiği belirtildi. Dolayısıyla hemşehrilerin kent hakkını talep edebilecekleri ortamların yaratılmasının ve bu konuda organize edilecek atölyelerle insanların kent hakkı için daha talepkâr olabilmelerinin mümkün olduğu, bu alanda İSMEK'lerin katkısının bu yolla sağlanabileceği vurgulandı.

İSMEK'lerde çeşitli planlama süreçlerinin tartışıldığı açık platformlar kurulabileceği vurgusuna ilişkin İngiltere'de terk edilmiş bir binanın dönüşümüne ilişkin yapılan çalışmalar örnek gösterildi. Bu örneğe göre düzenli organize edilen etkinlik ve festivallerle, binanın ileride neye dönüşmesi gerektiğiyle ilgili bir karar alma mekanizması oluşturulmuş. İSMEK'in de bu tür süreçlerin bir parçası olabileceği, insanların kendi mahallelerine dair karar alacağı zaman İSMEK mekânlarını kullanabileceği, konuya dair küçük eğitimlerle orada yaşayanların karar vericiler olabilmelerinin sağlanabileceği belirtildi. Kentlilerin kente karşı sorumluluklarını da bu şekilde öğrenebileceği, o sorumlulukları diğerleri ile de paylaşarak ortak işlere dönüştürebileceği vurgulandı.

Bu gibi katılım mekanizmalarının bir başka faydasının da birlikte yaşama pratiklerine dönüşebilme potansiyeli olduğunun altı çizildi. Göçmenlerle karşılaşma, mahallede birlikte yaşama pratiklerinin bu sayede hayata geçirilebileceğinden bahsedildi.

“Kent Hakkı” oturumunda ayrıca kentlerin önümüzdeki dönemde iklim değişikliği, ekolojiden kaynaklı diğer sorunlar, içinde bulunduğumuz salgın süreci gibi süreçler, kent ölçeğinde seller ve kuraklık gibi çeşitli afetlere karşı dirençlerinin geliştirilmesi gereği üzerinde duruldu. Yetişkin eğitiminin bu noktada büyük bir önemi olduğu, afet gönüllülerinin yaptığı uygulamalar örnek gösterilerek, bunun yaygınlaştırılması gerektiği vurgulandı.

Çocuk eğitiminden farklı olarak, yetişkin eğitiminde bu dirençliliği geliştirmek için ne gibi yöntemler gerektiğinin araştırılmasının önemi olduğu belirtildi. Benzer şekilde katılım, örgütlenme ve dayanışma becerisi geliştirme konularında içerik ve metodolojiler geliştirilmesinin gerekli olduğu vurgulandı.

Afetlere hazırlık konusunda bir öneri de tüm İSMEK kurslarına katılanlara zorunlu olarak deprem tatbikatı ve deprem eğitimi verilmesi yönündeydi. Bir binanın enkaz kaldırma çalışması için 30 kişilik bir ekibe ihtiyaç olduğu, İstanbul'da büyük bir depremde 50.000 binanın yıkılacağı tahmin edildiği göz önünde bulundurulduğunda, 1.5 milyon insana ihtiyaç olacağı, oysa AFAD'ın elinde, İstanbul'da 100 kadar personel olduğu belirtildi. Bu noktada İSMEK'in iki görev üstlenebileceği, bunlardan birisinin deprem eğitiminin 16 milyon insana ulaşmasında etkin olmak, bir diğerinin ise meslek edindirme kursları ile arama kurtarma personelinin yetiştirilmesini sağlamak olduğundan bahsedildi.

İSMEK'in deprem konusunda önemli bir rol alması gerektiğinin altı çizildi. Var olan donanımı ve erişim potansiyeli sayesinde ve aktif bir eğitim kurumu olarak İSMEK'in, İBB bünyesinde muhakkak diğer birimlerle koordineli çalışması ve oradaki ihtiyaçlara da cevap vermesi gerekliliği vurgulandı.

Afete hazırlık konusunda kent hakkı perspektifinden bakıldığında, vatandaşın da sorumluluğunun hatırlatılmasının tamamen kent hakkıyla, katılımı, yaşama hakkıyla alakalı olduğu vurgulandı. Tüm İstanbulluların katılması gereken bir mahalle örgütlenmesi, bir nevi bir toplum merkezi modeli ile afete karşı hazırlıklı olunabileceği ifade edildi. İSMEK'lerin bu konuda mahallelerde ne gibi sorun ve tehlikelerin bulunduğu; yaşlı, engelli gibi dezavantajlı kesimlerin nerelerde yaşadığı bilgilerine hakim olan bir konuma gelebileceği ve bir koordinasyon görev üstlenebileceği belirtildi.

İSMEK'in yalnızca kente yönelik bir bakışla kavrandığı oysa kırsal da bu sistemin bir parçası olduğu hatırlatılarak, kent ve kırsal birbirinden bağımsız var olamadığının göz önünde bulundurulması gerektiği belirtildi. İSMEK yaklaşımında kent ve kırsal iki ayrı kompartıman olarak algılandığı, kent ve kırsal birlikteliğini daha bütüncül ele alan ve ilişki kanallarını güçlendiren bir yaklaşıma ihtiyaç olduğu vurgulandı.

Endüstriyel kapitalist sistemin tarım ve gıda sisteminde yarattığı kırsal kopuş, gençlerin tarımsal üretimde bulunmak istemeyişi, kırsal nüfusun yaşlanması, endüstriyel üretimin yol açtığı ekolojik tahribat, büyüyen çok uluslu şirketler, tarımsal üretiminde süper market denetimleri gibi sorunlar dile getirildi. Ancak aynı zamanda yerel, yöresel, ekolojik, ekonomik, sağlıklı, temiz, adil gıdaya erişim

talebinin var olduğu, İstanbul'da bu talebin başını çeken inisiyatifler, ağlar kooperatifler, mutfaklar gibi çok zengin bir zemin olduğuna dikkat çekildi. İstihdamı önceleyen uygulamalar ile hem İstanbul'un çevre çeperinde bulunun kırsal ve tarımsal alanlarının korunması ve geliştirilmesi hem de daha ekolojik, ekonomik kentsel gıda üretiminin zenginleştirilmesinin mümkün olduğu belirtildi.

Oturumda, İSMEK'in yapısı ile ilgili öneriler de yer aldı. Bunlardan birisi İSMEK'in dinamik bir yapıya sahip olması gereği üzerineydi. Kentin gündemi nasıl sürekli değişiyorsa, İSMEK'in de sürekli bunları takip ederek, yereldeki sorunları izleyerek, yerelden güç alarak dinamik bir yapıyla kentnin gerekliliklerine göre hareket etmesi gerektiği belirtildi.

Benzer bir öneri de eğitim programlarının çok katmanlı kurgulanması yönündeydi. 16 milyonu hedefleyen ve farkındalıklar yaratmak isteyen, birlikte yaşamı, kolektif yaşamı ve özgürlüklerimizi daraltan uygulamalara ve pratiklere karşı birlikteliğimizi arttıracak uygulamalar ve kapasite artırma eğitimlerinin temel bir şemsiye altına tasarlanabileceği, hatta bunların bir kısmının birer saatlik çevrimiçi eğitimler şeklinde gerçekleştirilebileceği belirtildi. Bunun içine yürüyüşler, festivaller, şenlikler katılarak kentnin kırsal, tarihi, doğası da dâhil edilerek kent unsurlarını tanıtacak, karşılaşma olanaklarını arttıracak etkinlikler önerildi.

İSMEK'in istihdam alanında önemli bir etkisinin olduğu, bu alanın devam etmesi gerektiği belirtildi. Ekonomik kaygıları da hedefleyen, kent hakkı çerçevesinde düşünülmüş istihdam ve mesleklerle birlikte, bir takım doğrudan istihdama yönelik uygulamaların kurgulanabileceği, bu düzeylerin birbirlerini dışlamayacağından bahsedildi. İstihdam alanında ayrıca İSMEK dahilinde düzenlenen eğitimlerin ihtiyaca yönelik olması, İSMEK'e ulaşarak “Benim çalışanlarım, üyelerime dair şöyle bir eğitim ihtiyacım var. Eğitim talep ediyorum.” şeklinde gelenlere yönelik eğitim düzenleyecek bir organizasyona sahip olabilmesinin gerektiği, bu konuda mekânsal alt yapı ve eğitimci desteği sağlanabileceği belirtildi.

İSMEK'in, yetişkin eğitiminin yanı sıra çocukların eğitiminde de önemli bir görev üstlenebileceği konusu, oturumda üzerinde durulan konulardan birisiydi. İstanbul'da 1 milyon ilköğretim ve ortaokul öğrencisi olduğu, İSMEK'in eğitim-öğretime katkı sunacak kurumsal bir yapıya dönüşürülebileceğinden bahsedildi. Bir sosyal sorumluluk projesi olarak İstanbul'da yapılabilecek bu uygulamanın, İstanbul'dan Anadolu'ya örnek bir eğitim projesi ile ülkemizdeki eğitimde yaşanan eşitsizlikleri ortadan kaldırabileceği ifade edildi. Bu uygulamanın aklın ve bilimin ışığında yetişen yeni bir nesil yetiştirmek, eğitim olanağı kısıtlı çocuklara ulaşmak ve onları eşitlemek noktasında etkili olabileceği belirtildi.

İzmir Belediyesi'nin Akdeniz Akademisi örneği gösterilerek, burada ekoloji, mimarlık, tarih alanlarında kent çalışmaları yürütüldüğü, İstanbul'da da İSMEK'le entegre ve İSMEK'in politikalarını geliştirecek bir merkez oluşturulabileceği ve böylelikle aslında bu arayış ve araştırma halinin sürekli kılınabileceği vurgulandı.

İSMEK binalarının yerelde oluşan sivil inisiyatifleri destekleyebilecek ve onlara toplanma mekânı sağlayabilecek şekilde geliştirilmesi de öneriler arasındaydı. Müşterekleşmeye yarayacak bir başka yöntem olarak, pedagojiye yönelik sadece gelenlerin eğitim aldığı bir yer değil kendi bilgilerini de paylaşabilecekleri bir yöntem önerildi. Bunun özellikle kırdaki yetişkin eğitimi çalışmalarında çok önemli bir kavram haline geldiği, kırdaki insanlara yöntem anlatmak yerine birlikte öğrenilen bir pedagojik yöntem uygulandığı, bunun kentte de uygulanabileceği belirtildi.

Yeşil alan kullanımının da kent hakkı çerçevesi içine dahil edilmesi gerektiği, vurgulanan konulardan birisiydi. Yeşil alanlarda özellikle güvenlik anlamında sıkıntılar yaşandığı, güvenlik sıkıntısının aşılabilemesinin insanların kendi mahallelerindeki bu alanları gönüllülük ve dayanışmayla sahiplenmesinden geçtiği, bu anlamda da İSMEK'in sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yaparak çalışabileceği belirtildi.

İSMEK'lerle ilgili uyarı niteliğinde bir başka katkı da bütün kente dair arzu ve hayallerimizi İSMEK üzerinden kurgulamanın doğru olmadığı, tüm önerilen çalışmaların koordinasyonunu İSMEK üzerinden kurgulamak gerektiği üzerineydi.

Mevcut İSMEK mekânlarının çalıştay kapsamında ele alınan çevre, gıda, spor gibi konularda ulaşılabilir ve işlevli olacak şekilde yeniden kurgulanmasının faydalı olacağı da üzerinde durulan konulardandı. Bu mekânların ortak kullanım alanlarına ve ulaşım akslarına yakınlığının ele alınması ve erişilebilir olmasının sağlanması gerektiği vurgulandı.

İSMEK'in kamuoyu ve kentliler tarafından sahiplenilmesinin önemi vurgulanarak, hiyerarşik yapısından çıkarılıp gönüllü olarak katkı sağlanabilecek, sahiplenilmiş bir yapıya dönüştürmek gerektiği belirtildi. Eğitimlere yerel halkla birlikte karar verilebileceğine, yarın başka bir otorite geldiğinde de İSMEK'in, halkın istekleri doğrultusunda çalışabileceğine değinildi.

Yetişkin Eğitime Erişim Hakkı ve Kapsayıcılık

Moderatör

Prof. Dr. Ozana Ural

Kurum

Marmara Üniversitesi

Raportör

Nuri Cem Ceylan

BİMTAŞ

Katılımcılar

Selda Altınok
Doç. Dr. Ş. Erhan Bağcı
Hilal Baykara
Dr. Ayşe Beyazova
Dilek Çankaya
Mustafa Erata
Melike Ergün
Gülcemal Fidan
Mansur Güneş
Hasan Karaman
İlayda Ece Ova
Ceren Özkurt
Bilal Yıldırım
Doç. Dr. Ahmet Yıldız
Dr. Engin Yılmaz

İPA Vizyon 2050 Ofisi
Çukurova Üniversitesi
AÇEV
Mikado Consulting
Yetişkin Eğitimi Uzmanı
İBB Engelliler Müdürlüğü
Bilgi Üniversitesi
İBB Yönetim Kurulu Üyesi
İBB Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı
İBB Eğitim Müdürlüğü
Su Gender
Göç Birimi Çalışanı
İBB Sağlık Daire Başkanlığı
Ankara Üniversitesi
Boğaziçi Üniversitesi

Yerel yönetimler, yetişkin eğitiminde kapsayıcılık ve erişim konusundaki bu oturum; yetişkin eğitimi, kadınlar, göçmenler, çocuklar, engelliler gibi farklı kırılma gruplarının eğitim hakkı, eğitime erişimleri ve kapsayıcı eğitim üzerine çalışmalar yürüten uzmanların katılımıyla gerçekleştirildi. Bu oturumda iki temel soru üzerine tartışmalar yürütüldü. Birinci soru, kapsayıcı ve kaliteli eğitimin kavramsal çerçevesinin nasıl tanımlanabileceği ve bu eğitime erişim için ne gibi koşulların sağlanması gerektiği üzerineydi. İkinci olarak, İSMEK bünyesinde verilen eğitimlerin kapsayıcılığını arttırmak ve herkesin ihtiyaç duyduğu ve kendini geliştirmek istediği alanda almak istediği eğitimlere eşit bir şekilde erişimlerinin sağlanması için öne önerileri belirlemektir. İki temel konu üzerinde görüşler belirlenmeye çalışılırken, uzmanlığı farklı alanlarda olan katılımcıların ifade ettikleri görüşler bir sıra gözetilmeksizin ele alındı ve anlamlı bir bütünlük içinde yazılı metne dönüştürüldü.

Oturumun ilk bölümünde kapsayıcı eğitimin kavramsal çerçevesi üzerine yürütülen tartışmalarda, yetişkin eğitim politikalarının cinsiyet, dil, din, etnik köken, yaş ve engellilik ayrımı gözetilmeksizin, bu ayrımları ortadan kaldıracak önlemleri alarak, herkesin eşit şekilde istediği eğitime ulaşabileceği olanakları sağlaması gerektiği belirtildi. Kapsayıcılık kavramının, herhangi bir ayrımcılık yapılmadan tüm yetişkinleri içermesi ve bir eğitim politikası olarak benimsenmesi gerektiği vurgulandı.

Kapsayıcı eğitim ile farklı toplumsal grupların çeşitli gereksinimlerine yanıt verilebilmesi ve bu grupların eğitime, kültüre ve topluma katılımının artmasıyla birlikte toplumda ayrımcılığın azaltılmasının hedeflendiğinin altı çizildi.

Kapsayıcılıktan bahsedildiğinde İSMEK eğitimlerinin, özellikle ayırım yapmadan tüm yetişkinlere yönelik olması gerektiği belirtildi. Örneğin aile eğitimleri verildiğinde kapsayıcılığın geniş çerçevede düşünülmesi önerildi. Bilindiği üzere, ülkemizde aile eğitimi adı altında açılan eğitim programlarına katılanların büyük çoğunluğu annelerdir. Babaların, hatta büyükanne ve dedelerin de katılabileceği programlar düzenlenmesinin uygun olduğu belirtildi. Bu örnek program çerçevesinde kapsayıcılık kavramının ne kadar genişleyebileceği üzerine görüşler bildirildi. Ekonomik ve sosyal ilişkilerin etkisiyle kentte farklı yaşam biçimlerinin oluştuğu, örneğin arkadaşlarıyla ya da hayvanlarıyla birlikte yaşayan bireylerin de ihtiyaçlarının göz önünde bulundurulabileceği söylendi.

Farklı gruplara ulaşılabilmesi amacıyla yetişkinlerin diğer yetişkinlere öğretebilecekleri eğitim konularının bazı İSMEK programlarında denenebileceği öne sürüldü. Örneğin bazı programlarda bu eğitime katılan gençlerin, farklı genç gruplarına yeni beceriler kazandırmasının yararlı olabileceği ileri sürüldü.

Kapsayıcı eğitim anlayışıyla farklı gruplar için farklı eğitim programları geliştirilmesinin yanı sıra, uygulamasının yanı sıra aynı anda birlikte eğitim uygulamasının denenebileceği üzerinde duruldu. Farklı grupların bir arada eğitim aldığı uygulamaların, hem birlikte sosyalleşebilme hem de birbirinden öğrenme fırsatı yaratabileceği belirtildi. Engellilerin, gerekli uyarlamalar sağlanarak farklı gruplarla

birlikte eğitim alabilmelerinin sağlanması örneği verildi. Engellilerin de kentin her olanağına, herkesle aynı anda erişebilme hakkının olduğu belirtildi. Bu farklılıklara yönelik kapsayıcı çözümler bulunabilirse, o kişilere hizmetlerin aynı anda götürülebileceğinin altı çizildi. Bir kent hakkı olarak, engellilerin bağımsız yaşama becerilerine sahip olabilmelerinin önemi ve engellilerin kentin sadece belli alanlarını kullanma sınırlılığı olmaması gerektiği vurgulandı. Engellilerin güçlenmesi için ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik eğitimleri herkesle birlikte alabilecekleri bir düzenleme yapılmasının önemi üzerinde duruldu.

Kapsayıcılık konusunda yerel yönetimlerin eğitime bakışını değerlendirmek gerektiği belirtildi. Yerel yönetimlerin eğitim hizmetleri sunmalarının, bir tür propaganda anlayışı da içerdiği ve bu yüzden sadece eğitim hizmeti sunulan kişi sayısı, açılan kurs sayısına bakılarak kapsayıcılığın ve erişimin sağlandığının düşünülmemeyeceği vurgulandı. Sunulan eğitimlerin yetişkinlerin ilgi, istek ve ihtiyaçlarını karşılayabilecek özellikte, nitelikli eğitim uygulamaları olması gerektiğinin altı çizildi.

Bu oturumda tartışılan bir diğer konu da eğitim hizmeti sunan yerel yönetimlerin nasıl bir eğitim anlayışına sahip olmaları gerektiğiydi. İSMEK'in kapsayıcılık konusunda temel ilke ve değerlerinin olması, kendisini eğitim uygulamaları açısından kapsayıcı bir çatı olarak düşünmesi gerektiği vurgulandı. Kentin, farklı grupların birbiriyle temas ettiği, birbirlerinden öğrendiği, aynı zamanda bazı olumsuzlukları barındıran bir yer olduğu belirtildi. Toplumsal gruplar arasında hiyerarşiden, ayrımcılıktan doğan kalıplaşmış yargılar bulunduğu vurgulandı. Bu olumsuzlukları azaltmanın bir yolunun, yerel yönetimlerin benimsedikleri kapsayıcı çatı anlayışıyla, farklı grupların kendilerini güvenli ve ait hissedebilecekleri bir ortamda eğitim programlarına katılmalarının sağlanması olduğu ifade edildi.

Kapsayıcı eğitim hizmetlerinin hangi işbirlikleri, ortaklarla sağlanabileceği üzerinde de duruldu. Sunulan eğitim programının özelliklerine göre, eğitim hizmeti sunan yerel yönetimlerin; kamu, özel sektör, akademi, STK ve diğer yerel yönetimlerle işbirliği kurabileceği belirtildi. Bu işbirliklerinin, eğitime katılacak olan yetişkinlerin istek ve ihtiyaçlarına uygun bir şekilde planlanması gerekliliğine de değinildi.

Göç edenler, mülteciler gibi farklı istek ve ihtiyaçları olan gruplar da kapsayıcılık konusunda ele alındı. Yurt içinden ve yurt dışından göç edenlerin yanında son yıllarda ülkemizdeki uluslararası mülteci ve sığınmacı gruplarının varlığına da dikkat çekildi. İç göç grupları, mülteciler gibi grupların konuştukları farklı dillerin eğitime katılmada engel oluşturmaması için neler yapılabileceğinin düşünülmesi gerektiği belirtildi.

Hem kapsayıcı eğitimin uygulama aşaması için hem de çeşitliliklerin değer gördüğü ve farklılıkların tanındığı bir ortamın kurgulanması için eğitimcilerin, personelin ve yöneticilerin eğitimi, güçlendirilmesi, gerektiğinde değerlendirilmesi ve denetlenmesi de tartışılan başlıklardan. Örneğin kurslarda engelli bireylerin yer alabilmesi için eğitmen eğitiminin ön plana çıktığı, bu alanda yeni uzmanlıklar oluşturulması gerektiği belirtildi. Engelli bireylerle doğru iletişimi kurmayı bilen, toplumsal cinsiyet eşitliğine, hemşehrilik ve komşuluk

hukukuna, dayanışma kültürüne sahip eğitimlere ihtiyacımız olduğu vurgulandı. Bunun yanı sıra eğitimlerde kullanılan müfredatın da değerlendirilmesi gerektiği, en önemli konulardan bir tanesinin, neyin, nasıl ve ne ile öğretiliyor olduğu ifade edildi. İçeriklerin düzenlenmesi için konuyla ilgili tüm kesimlerin görüşlerinin alınması, birlikte ortak çalışmanın önemi üzerinde durularak, bunun için çalışma grupları kurulmasının katkı sağlayabileceği öne sürüldü.

Oturumun yetişkin eğitime erişim üzerine yürütülen tartışma bölümünde, erişimle ilgili en önemli sorunlardan birinin, tek tip kurs biçimi olduğu belirtildi. Kurs saatlerinin esnek yapılmamasının, erişimin önünde engel oluşturduğu ifade edildi. Ücretsiz servis ve çocukların bakımı için destek sağlanması, gündüz bakım evlerinin sunulması, katılımcıların kurs saatleri konusunda görüşlerinin alınması, hafta içi mesai saati dışında ve hafta sonu da kursların olması gibi uygulamalarla kurslara erişimin artırılabilirliği vurgulandı. Yetişkinlerin kurslara katılabileceği uygun zaman çizelgesine göre planlama yapılması gerekliliğinin altı çizildi.

Hem kent hakkı, hem eğitim hakkına erişim konusunda öncelikli olarak ele alınan konulardan bir diğeri bütün dezavantajlı veya kırılgan grupların eğitimlere erişiminin sağlanmasıydı. Herkes için eşit eğitim fırsatı verilmesinin erişim için yeterli olmadığı, hizmetlere ulaşmada zorluklar yaşayan daha kırılgan grupların eğitimlere erişimlerinin önündeki engellerinin kaldırılması gerektiği ifade edildi. İlk olarak dezavantajlı toplum kesimlerinin eğitim gereksinimlerinin belirlenmesi gerektiği belirtildi. Eğitim ihtiyacı sistematik olarak toplanmadan ve belirlenmeden kurslar açıldığında, bu kursların işlevsiz kalabileceği ifade edildi. Bu ihtiyaçların, kurslara yönelik destek hizmetleri ve toplum eğitimine yönelik hizmetler olarak iki kategoride ele alınabileceği belirtildi.

Kırılgan gruplar için daha çeşitli eğitim programları kurgulanması ve sosyal uyumun artırılması yönünde çalışmalar yürütülmesi gerektiği belirtildi. Bir örnek olarak köy enstitülerinin başarısının verilen eğitimlerin çeşitliliğinden kaynaklandığı ifade edildi.

Kırılgan grupların arasına gençlerin de ilave edilmesi ve İSMEK çatısı altına alınması gerektiği ifade edildi. Türkiye'de eğitimin en temel sorunlarından birinin, örgün eğitime katılamayan veya bırakmak zorunda kalan, okulu terk eden çocuk ve gençler olduğu vurgulandı. Mevcut durumda eğitim kurumlarının hizmet verirken, isteyen ulaşabilir denilerek fırsat eşitliği sağlanıyormuş gibi konuşulduğu ama bu yaklaşımın doğru olmadığı belirtildi. Bu sorunun aşılıp, fırsat önceliğine çevrilmesi gerektiği, aksi takdirde sorunların devam edeceğinin altı çizildi. Zorunlu eğitimin dışında kalan çocukların sahiplenilmesi ve temel eğitimleri için uygun modelin bulunmasının eğitime erişimin önceliklerinden biri olduğu vurgulandı. Okul öncesi eğitim kurumlarının yaygınlaştırılmasının, Türkiye'nin en önemli problemlerinden biri olduğu belirtildi. İnsanın kaderini etkileyen iki önemli aşama olduğu, bunlardan ilkinin okul öncesi eğitim, ikincisinin üniversite olduğu ifade edildi. Eğitim sisteminin bu kadar sınıflaştığı ve ayrımlaştığı bir dönemde, dezavantajlı grupların eğitim imkânlarından yararlanmasının kritik önemi olduğu vurgulandı. Kırılgan gruplar içinde çocuklar, gençler olduğu gibi ileri yaşlılar olduğuna da değinildi.

Sunulan her eğitimde kime eriştik, kime erişemedik sorusunun düzenli olarak sorulmasının önemi vurgulandı. Engelliler, kadınlar, göçmenler ve diğer kırılgan grupların katılım oranlarının düzenli olarak saptanmasının, eğitimde eşitliğin sağlanması için kritik öneme sahip olduğu belirtildi. İstanbul'un yaşlı nüfusunun artmakta olduğu, bu yüzden yaşlılara yönelik eğitimler ve bakım hizmetlerinin önemi üzerinde duruldu. Yerel yönetimlerin yaşlıların evde bakım ihtiyaçlarını göz önüne alarak, isteyen yetişkinlere evde bakım hizmetleri eğitimi verebileceği ifade edildi. Bu eğitimlerin bir grup için gelir getirici bir iş, istihdam sağlayacağı, aynı zamanda ileri yaşlardaki grupların evde iyi bakılmasının da yolunu açacağı belirtildi.

Kentin çeperlerinde eğitim imkânlarının kısıtlı olduğu bölgeler bulunduğu, buralarda üretime yönelik tarım, hayvancılık, yerele özgü el işçiliği gibi kurslar açılabilirliği belirtilerek, bu sayede kırsaldaki üretim imkânlarının artabileceğine dikkat çekildi. Aynı zamanda üretime uygun kooperatif kurmanın teşvik edilmesi önerildi. Kurulan kooperatiflerle genel üretime ve istihdama katkıda bulunulabileceği ifade edildi. Kent kavramının kent çeperlerini de kapsadığı belirtildi.

Eğitimin verildiği mekânların, binaların, sınıfların, araç gereç ve materyallerin de erişilebilir olması gerektiği vurgulandı. Bütün eğitimlerin herkesi ama öncelikli olarak engellileri, ileri yaş gruplarını içerecek şekilde planlanması, organize edilmesi için bütün detayların düşünülmesi gerektiği ileri sürüldü.

Eğitime erişimin ve fırsat eşitliğinin sağlanması için yetişkin eğitimlerinin dijital ortamlarda sunulduğu uygulama modellerinin yararlı olacağına dikkat çekildi. Özellikle bu tür eğitimlerin içinde olduğumuz pandemi döneminde öneminin arttığı ifade edildi. Dijital, çevrimiçi eğitimlerin geniş erişim fırsatı sağladığı, ancak bunun için gerekli teknolojik araç ve imkânlarla her yetişkinin sahip olmasının katılım engeli yarattığı ileri sürüldü. Çevrimiçi eğitimde teknolojik imkânlarla, örneğin bilgisayara, internet ağına sahip olmanın erişim açısından önemsenmesi gereken bir konu olduğu, teknolojiye erişim olanağı olanlar ve olmayanlar arasında eşitsizliği derinleştirebilme ihtimali bulunduğu altı çizildi.

Bu oturumda tartışılan konulardan bir diğeri de eğitim programlarının içeriği ve niteliği ile ilgiliydi. Yetişkin eğitiminin sadece mesleki eğitim olarak değerlendirilmemesi gerektiği, eğitimlerin sertifika alma isteğinin yanında, eğitimin farklı hedeflerini de göstermesinin önemi vurgulandı. Bu farklı eğitim hedefleri arasında insanların yaşamlarını daha iyi koşullarda devam ettirebilmeleri, kendi yeteneklerini ve potansiyellerini gerçekleştirebilmeleri için fırsat verecek eğitim uygulamaları tasarlanması olduğu belirtildi. Eğitim ihtiyaçlarının ve taleplerinin belirlenmesi için hem öğrenenlerle hem de eğitimcilerle anket uygulaması gibi farklı ölçme değerlendirme çalışmalarının yapılabileceğine dikkat çekildi. Ölçme değerlendirme bulgularının, düzenlenecek eğitim uygulamalarını etkili bir şekilde planlamak ve gerçekleştirmek için kullanılması gerektiği ifade edildi. Ölçme değerlendirme çalışmalarının bilimsel temelde uygulanmasının önemi vurgulandı. İş garantili kurslara önem verilmesi gerektiği, Avrupa Birliği (AB) fonları gibi fonlarla özellikle dezavantajlı gruplar için çalışmalar yapılabilirliği ileri sürüldü. Sadece eğitim değil, kent

sakinlerini bir araya getirebilecek, sosyalleşmeyi sağlayacak sosyal, kültürel ve sportif aktivitelere yer verilmesi önerildi.

İnsanın temel ihtiyaçlarından birinin korunma olduğu, hem COVID-19 salgınından korunma hem de İstanbul özelinde depremden korunma konularının gündemde olduğundan bahsedildi. Eğitim çerçevesinde düşünüldüğünde bireylerin aldıkları yetişkin eğitimlerinin içeriğine mutlaka sağlık eğitimi alanında bazı konuların eklenmesi gerektiği belirtildi. Yaşadığımız salgın öncesinde böyle bir sağlık eğitimimiz olmadığı için insanların çok fazla stres yaşadıkları ifade edildi. Bu anlamda gerek çevrimiçi gerek yüz yüze eğitimlerle sağlık eğitiminin tabana yayılmasının önemi vurgulandı.

Yerel yönetimlerin sunduğu yetişkin eğitimlerini adlandırmada, yaygın eğitim veya toplum eğitimi gibi terimlerin kullanıldığı çeşitli sınıflandırmalar yapıldığı belirtildi. Alışılmışın dışındaki örgün eğitim, halkçı eğitim, kişisel gelişim eğitimi ve mesleki, teknik eğitim gibi sınıflandırmaların mümkün olduğu ifade edildi. Okul dışında kalan, okuma yazma bilmeyen, yaşı ileri olan bireyler ya da eğitimi yarıda kalmış ve devam etmek isteyen bireyler için sağlanacak eğitimler için ayrı bir merkez kurulması gerektiği ve ileri eğitimler ile desteklenmeleri gerektiği savunuldu. Okuma yazma bilmeyen yetişkinlerin büyük bir kısmını, maalesef kadınların oluşturduğu söylendi. Okuma yazma belgesi olanların yüzde altmışından fazlasının da aslında okuma yazma bilmediği ifade edildi. Okuma yazma bilmemenin sadece eğitimsiz kalmak değil, aynı zamanda topluma etkin katılamamak anlamına geldiği vurgulandı. Halkçı eğitim kapsamında toplumsal sorunları çözebilecek, en dezavantajlı kırılgan kesimi güçlendirebilecek çalışmalar yapılması gerektiği ifade edildi. Gençlerin, iş arayanların eğitim alırken mutlaka bir meslek edinmeleri gerektiği, meslek edinememe durumunda iş bulma kaygılarının artacağı öne sürüldü. En büyük sıkıntılardan birinin, mesleki teknik eğitimde yanlış yönlendirmeler nedeniyle yaşandığına vurgu yapıldı. Yeterli mesleki eğitim alamamış gençlerin uzmanlıkları olmadığı için ara eleman olarak çalışması ve bilgi yetersizliği olduğu için iş hayatında başarılı olamamalarının da sorunlardan biri olduğu ifade edildi. Bu soruna rehberlik servislerinin yetersizliklerinin eklendiği ve rehberlik hizmeti olmadığı için çocuk ve gençlerin yanlış mesleğe yönlendirildiği belirtildi.

Toplumsal cinsiyet perspektifinden verilen eğitimlerde, cinsiyet ayrımcılığından uzak bir anlayışın benimsenmesinin önemi üzerinde duruldu. Bu anlayışın benimsenmesiyle cinsiyetlendirilmiş meslekler ve beceriler gibi bir durumdan uzaklaşılarak, ayrımcılığın azaltılabileceği ifade edildi. İSMEK'in her sunduğu eğitimde, anlatım, kullanılan dil ve içerik konusunda eşitliği sağlamayı temel hedef koymasının, bu ayrışmaları ve eşitsizlikleri önlemede bir rol oynayacağı vurgulandı.

Kadınların topluma katıldığı, kadınlar için nefes alabilecekleri, sosyal destek alabilecekleri bir ortam oluşmasında İSMEK kurslarının çok etkili olduğuna işaret edildi. Fakat kursiyerin ilişkisinin, sadece kursa katılımda kalmaması ve sonrasında bu ilişkisinin kesilmemesi için neler yapılabileceği üzerinde durulması gerektiği belirtildi.

Eğitim tesisleri organize edilirken, içerikleri oluşturulurken toplumsal dinamiklerin ve hukuksal boyutların da göz önünde bulundurulması ve buna göre çerçeveselendirilmesi gerektiği kaydedildi. Dünyaya bakıldığında, yerel yönetimlerin eğitimle ilgilenmesinin yakın zamanlarda başladığı ifade edildi. Alt yapı çalışmaları dışında yerel yönetimlerin eğitimle ilgilenmeye başlamasının neoliberal anlayışla hız kazandığı belirtildi. Sadece yerel yönetimlerin değil, farklı kurumların da eğitim vermeye başladığı, belediyelerin toplumla doğrudan bağlantılı olmasından dolayı daha fazla sorumluluk almaya başladıkları anlatıldı. Türkiye'de eğitim veren ilk belediyenin İBB olduğu, bir model oluşturularak İSMEK'in kurulduğu belirtildi. Farklı kentlerde bu model kullanılarak belediyeler tarafından eğitim birimlerinin kurulduğu, belediyenin bu eğitim hizmetini yetişkin eğitimi çerçevesinde verdiği söylendi. Yerel yönetimin yetişkin eğitimlerini verirken bir ölçüde örgün eğitim alanını da dolaylı olarak desteklediğine dikkat çekilerek, örgün eğitim alanında toplumu geleceğe iyi hazırlamak gibi bir sorumluluğunun olduğu ifade edildi.

Kent hakkı ve eğitime katılım konusu bu oturumda da tekrarlandı. Kentte her grubun kentin sunduğu eğitim imkânlarından faydalanmadığı belirtildi. Kent hakkı ve katılım konusu çerçevesinde erişim hakkı ve eğitimin niteliğini de tartışmanın uygun olduğuna değinildi. Kent hakkına dayanan, kent hakkını esas alan yetişkin eğitimi perspektifi sayesinde, kentlilerin bilmediği haklarını onlara öğretmenin (komşuluk hakları, imar hakları gibi) önemli konulardan biri olduğu vurgulandı.

Yerel yönetimlerin yaygın eğitim ideolojisinden çokça etkilenmiş olduğunun görüldüğü ifade edildi. Mesleki teknik eğitimlere öncelik ve ağırlık verilmesinin, başarının sayılarla (katılımcı ve açılan kurs sayısı gibi) ölçülmesinin, verilen her eğitim iyidir gibi genel kabullerin doğru anlayışlar olmadığı belirtildi. Çok sayıda eğitim verilebileceği, fakat verilen eğitimlerin ayrımcılıktan uzak olması gerekliliğinin altı çizildi. Verilen eğitimlerin içeriğine, diline dikkat edilmesi gerektiği ifade edildi. Bu çerçevede sunulan önerilerden biri İSMEK'in temel alması gereken eğitim felsefesi üzerineydi. Bu öneriye göre hak temelli, özgülleştirici ve özneleştirici eğitim felsefesine ihtiyaç olduğu vurgulandı. Bu felsefenin üzerine inşa edilecek, farklı gruplar arasındaki hiyerarşiyi dikkate alan, hak temelli bir ihtiyaç analizine gereksinim duyulduğu belirtildi. İSMEK'in ihtiyaç analizini, uzman görüşlerine dayanan saha taramasını, dezavantajlı gruplara pozitif ayrımcılık politikalarını nasıl geliştirebileceği konularını da dikkate alarak düzenlemesi ve belirlenmesi gerektiği vurgulandı.

Eğitim uygulamalarında dezavantajların giderilmesi için mekân ve zaman düzenlemelerinin yeniden gözden geçirilmesi gerektiği belirtildi. Benzer şekilde içerik ve materyallerin yeniden gözden geçirilmesi, eğitimcilerin hak temelli bir perspektifle formasyon eğitimi almaları gerektiğine dikkat çekildi. Dezavantajların nasıl tespit edileceği ve ortadan kaldırılacağı belirlenmesi gerektiği, bütçenin bu görüşlere uygun düzenlenmesi gerektiği belirtildi.

İSMEK'in düzenlediği eğitim konularının ve türlerinin de gözden geçirilmeye ihtiyaç duyulduğunun, eğitimlerin İstanbul'da yaşayan tüm yetişkinlerin ilgi, istek ve ihtiyaçlarını kapsayacak bir anlayışla

düzenlenmesi gerektiğinin altı çizildi. Eğitimde farklılıkların gözetilmesiyle hem sosyal adalet hem de toplumsal yaşama önemli katkılar sağlanabileceği hatırlatıldı.

Mesleki teknik eğitim ve Türkiye'de işsizliğin kitleselleşmesi konusu da oturumda değinilen konulardandı. Bu konuyla ilgili belediyelerin çözüm önerileri geliştirmesi gerektiği belirtildi. Yapılan araştırmaların, sertifika alan kişilerin de işsizleşmeye mahkûm olabildiğini gösterdiği ve bu kişilerin bazı sektörlerde güvencesiz çalışmak zorunda kalabildikleri ifade edildi.

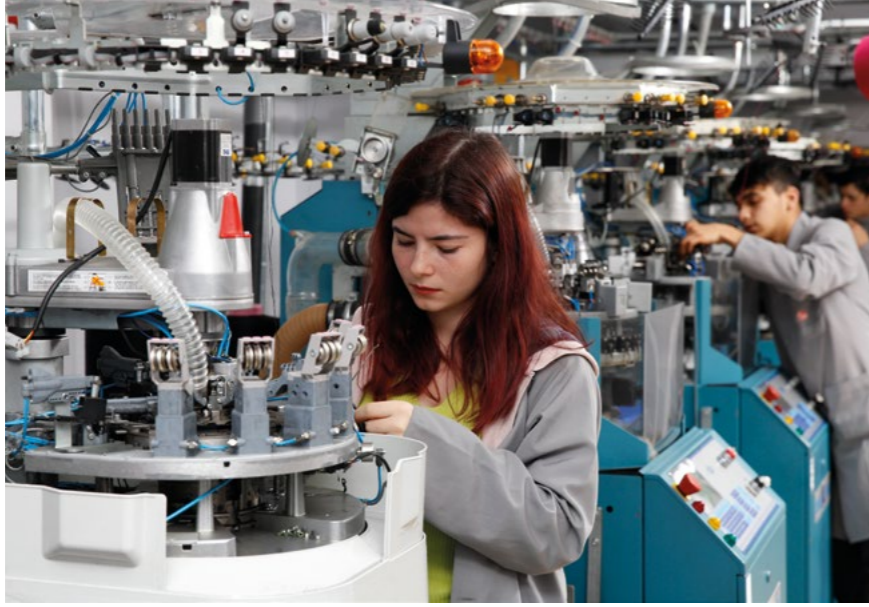
Mutlu bir kent yaratmak için yoksullukla ve işsizlikle mücadele edilmesi gerektiği vurgulandı. Yoksullar, kimsesiz çocuklar, yaşlılar, engelliler, farklı etnik kesimler, göçmenler, cinsiyet ayrımına maruz kalan kadınlar gibi toplumun farklı kesimlerini bir araya getirerek, kendilerini geliştirebildikleri, becerilerini artırdıkları, çeşitli iş birlikleriyle garantili iş imkânı sunulabilen hayat boyu eğitim ortamları oluşturulabildiği zaman bu hedeflere ulaşılacağı ifade edildi. Onurlu yaşayabilen, mutlu, kendini var edebilen, dayanışma, barış, huzur içinde ve şiddetten uzak yaşayan yurttaşlar hayal edildiğinde, eşit hak ve imkânlarla erişimin temel rol oynadığı vurgulandı. Bu noktada her ne konuda eğitim olursa olsun, içinde mutlaka farklılıklara saygı duyan, ön yargılardan uzak yaşayabilme kavramlarının olması gerektiği, bu sayede toplum içindeki şiddetin önlenebileceği ifade edildi. Farklı kimliklerin bir arada yaşadığı, sürekli değişen bir kent olması dolayısıyla, bu kent içinde bir arada yaşama ve dayanışma kültürünün, tüm eğitim programlarının içine nüfuz eden bir yerde durmasının kıymetli olacağı belirtildi.

Özet olarak bu oturumda katılımcılara iki temel konuda kapsayıcılık ve erişim konusunda ne düşündükleri ve İSMEK örneğinde olduğu gibi yerel yönetimlerin bu konuda yapabilecekleri ile ilgili görüşleri istendi. Bu görüşlerde şu sonuçların öne çıktığı görüldü:

- ▶ Cinsiyet, ırk, yaş, engel durumu, sosyo- ekonomik ve kültürel, etnik köken farkı gözetmeden isteyen her yetişkine, eğitime erişim fırsatı sağlanmalıdır. Bu eğitimler etkin ve nitelikli olmalıdır.
- ▶ Yerel yönetimler, örgün eğitim dışında kalan okul öncesi ve yetişkin eğitimi alanında eğitim çalışmalarını yasal olarak sürdürebilir ve yetişkinler için sağladığı eğitimleri tüm yetişkinleri kapsama amacıyla yapabilir.
- ▶ Yerel yönetimlerin ayrımcılıktan uzak olarak her yetişkine sağladığı eğitimler meslek/beceri edinme, sosyalleşme, kendini geliştirme fırsatları verecektir.
- ▶ Yerel yönetimlerin yetişkin eğitimi fırsatları sağlaması sosyal, toplumcu belediyecilik anlayışıyla uyumludur.
- ▶ Yerel yönetimler yetişkin eğitimi uygulamalarını yaşam boyu eğitim anlayışıyla yapmalıdır.
- ▶ Dezavantajlı, kırılğan gruplar içinde yer alan yetişkinlerin eğitimlere katılabilmesi için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.
- ▶ Dezavantajlı gruplardan biri olan engelli yetişkinlerin eğitimleri, onların ihtiyaç ve isteklerine uygun şekilde düzenlenmelidir.
- ▶ Yerel yönetimlerin eliyle yapılması planlanan, uygulanan eğitimler için bilimsel temelli değerlendirmeler yapılmalıdır. Bunun için bir bilimsel danışma kurulundan destek almaları uygun olabilir.

- ▶ Eğitimlerin öncesinde ve sonrasında yapılacak bilimsel ölçme değerlendirme çalışmaları etkili ve etkin uygulamalar için zemin oluşturacaktır. Sahada ihtiyaç analizleri yapılmalı, bulgular değerlendirilmeli ve uygulanacak eğitimler, saptanan ihtiyaçlara uygun olmalıdır.
- ▶ Eğitimcilerin eğitimi, kurslarda kullanılan eğitim materyallerinin gözden geçirilmesi gibi iyileştirici çalışmalar, çalışan ihtiyaç ve istekleri dikkate alınarak, katılımcılardan edinilen bilgiler eklenerek sentezlenmeli, eğitimler planlanmalı, uygulanmalı ve eğitim sonunda ölçülmelidir.
- ▶ İSMEK'te düzenlenecek eğitimlerde konusuna göre iç ve dış paydaş ve ortaklar belirlenmeli, onlara danışılmalı veya eğitimler onlarla birlikte uygulanmalıdır. Örneğin salgın hastalıkla mücadele konusunda hazırlanacak eğitim planlama çalışmalarında sağlık birimleri çalışanları da olmalıdır.
- ▶ Kent ve yetişkini sadece merkezde yer alanlar diye düşünmemeli, kent çeperlerinde yaşayan yetişkinlere yönelik mikro gelişim, kooperatif ve toplumsal kalkınma modelleri yerel yönetimler aracılığıyla desteklenmelidir. Kent, merkez ve çeperleriyle, tüm yaşayanlarıyla bir bütün olarak ele alınmalıdır.

Yetişkin Eğitimi Politikaları, Mesleki Eğitim ve İstihdam

Moderatör	Kurum
Alaaddin Dinçer	
Raportör	
Esra Turgut	BİMTAŞ Kooperasyon ve İletişim Şefliği
Katılımcılar	
Mete Akoğuz Prof. Dr. Hasan Hüseyin Aksoy Dr. Ecehan Balta Özlem Danacı Önder Karaeş Aykut Kılıç Doç. Dr. Ferit Serkan Öngel Prof. Dr. Şemsa Özar Bilal Özcan Ayşe Banu Saraçlar Prof. Dr. Meral Uysal Dr. Nafiz Ünlü Prof. Dr. Özlem Ünlühisarcıklı	Eğitim Uzmanı Ankara Üniversitesi Araştırmacı UGETAM A.Ş. İBB İSMEK İPA Vizyon 2050 Ofisi Gaziantep Üniversitesi Boğaziçi Üniversitesi İBB İSMEK İBB İSPER Ankara Üniversitesi İstanbul Teknik Üniversitesi Boğaziçi Üniversitesi

Çalıştay oturumlarının üçüncüsü, mesleki eğitim ve istihdam konusundaydı. Oturumda üzerinde durulan önemli değerlendirme, İSMEK'te mesleki eğitim amaçlı verilen eğitimlerin meslek kazandırmaya yönelik eğitimler olmaktan çok, beceri kazandıran eğitimler olduğu üzerinedir. Bu çerçevede yetişkinler için mesleki eğitimin, hem beceri hem de meslek kazandırma amacına uygun olarak programlanmasına dikkat çekildi. Mesleki eğitim için yeni eğitim programları planlanırken mevcut çalışmalara bakılıp, buradan hareket etmenin önemine vurgu yapıldı. Mesleki eğitim ve istihdam ilişkisi içinde İSMEK tarafından sağlanan eğitimlerin istihdamı garantilemediği ve burada bir çıkmaza girildiği ifade edildi. Özellikle neo-liberal politikalar ile birlikte eğitim süreçlerinin yaşananlardan ve uygulamalardan çok fazla etkilendiği, bu etkinin bir sonucu olarak yetişkinlerin mesleki eğitimlerinin sertifikasyon süreçlerine evrilmesi üzerinde duruldu. Sertifikasyon sistemlerinin gerçek bir öğrenme süreci olarak yansıtılmaması gerektiğine değinildi. Belediyelerin bu aşamada önemli bir rol üstlenmesi gerektiği ve bu sayede hobi ve beceri faaliyetlerinin ötesine geçilebileceği ifade edildi.

Kent hakkı kavramının, kişilerin yaşadıkları kenti sahiplenmeleri için kentin tarihini ve kültürünü biliyor olmaları gerekliliğine vurgu yapıldı. Bu sahiplenmenin aynı zamanda mesleki eğitim sürecinin de önemli bir parçası olduğu ve bu bağlamda İSMEK için düşünülen mesleki eğitim sürecinde de kişinin, kent ile bir bütün olduğunun unutulmaması gerektiğinin altı çizildi. Sertifikasyon sistemlerinin çoğunlukla para verip sertifika alma şeklinde ilerlediği ifade edildi. Bu süreçte kişilerin kendini tanıması ve tanıtmasının, bir portfolyo hazırlayarak eğitime başvurmasının, kişinin ihtiyaç ve taleplerinin daha net anlaşılabilmesine ve daha iyi yönlendirilmesine zemin hazırlayacağına işaret edildi. İSMEK'in bu bağlamda farklı kurum ve kuruluşlarla protokol ve işbirlikleri yolu ile ortak bir çalışma ortamı oluşturabileceği belirtildi. İstanbul halkı için yetişkinlere yönelik mesleki eğitimlerin önemli olduğu, biçki dikiş gibi hobi kurslarının da meslek edindirme kurslarının yanı sıra verilmesinin önemli olduğu ifade edildi. İSMEK'in önemli bir işlevinin insanların ihtiyaç duyduklarında ya da hiçbir ihtiyaçları olmamasına rağmen, hayatlarına farklı bir umut vermesi ve bir sosyalizasyon sağlaması olduğu dile getirildi.

Özellikle kamusal alandan yoksun bırakılmış kadınların, İSMEK kursları aracılığıyla sosyalleşmesi ve ev dışına çıkmasının önemine değinildi. İSMEK kurslarında yoksullar ve yalnız kalmış bireyler üzerinden bir bakış geliştirmek istiyorsak, onların ihtiyaç ve taleplerinin de göz önünde bulundurulması gerektiği belirtildi. Bu talep ve ihtiyaçlar herhangi bir mesleğe ulaştırmıyor olsa bile, eğitim almanın görünür bir çabayı hak etmekte olduğu ifade edildi. Eğitim gereksinimine yönelik yapılacak bir çalışmanın başlangıç noktasının, yerel düzeyde ihtiyaçların belirlenmesi olması gerektiğine vurgu yapıldı. Her alanın kendine özgü ihtiyaçları ve talepleri olduğu, bu mekânsal ve sosyo-ekonomik taleplerin nasıl farklılaştığının incelenmesinin, önemli bir araştırma alanı olduğuna dikkat çekildi. Bu bakış açısını başlangıç noktası olarak alarak toplumun eğitim gereksinim ve taleplerinin saptanmasının önemine işaret edildi.

Diğer yandan, mahalleleri zengin ve yoksul mahalleler olarak ayrıştırıp, sosyal sınıfları temel alan bir eğitim ihtiyacı yaklaşımının yukarı doğru sosyal mobilite olanaklarını ortadan kaldıracığına, her iki tip mahallede de eğitime erişimde eşitlik ilkesinin gözetilmesi gerektiğine değinildi. Bir diğer tartışma konusu olarak da bireylerin istihdam sorunları ile iş bulma taleplerini ortaya çıkarabilmek için, iş eğitimlerinin sunulmasının önemi üzerinde duruldu. İş eğitimleri için programcılarla çalışılması gerekliliği ifade edildi. Mesleki eğitimin çeşitliliği konusunda taleplerin yerel anlamda saptanması için bu iş eğitimlerinin önemli olduğu belirtildi. Kişiye "Senin hangi eğitime ihtiyacın var?" diye sormak yerine, bu ihtiyaçları ve sorunları kendilerinin de dâhil olacakları bir uzman ekiple birlikte saptayabilecekleri bir modelin önemine vurgu yapıldı.

Küresel ölçekte ve Türkiye ölçeğinde teknoloji ile yeni istihdam uygulamalarının yaygınlaşmaya başladığı ifade edildi. Artan esneklik uygulamaları ile birlikte mesleki eğitimlerin de bu kapsamda düşünülmeğe başladığına değinildi. Esnek uygulamaların yaygın şekilde gençlere yönelik çalışmalar ortaya koyduğu belirtildi. Eğitimin tek başına istihdama destek olamadığı, belediyelerin tek başına bu görevi üstlenemeyeceği ama "Bu aşamada neler yapılabilir?" sorusuna cevap aranması gerektiği ifade edildi. Bu bakış açısı ile kooperatifleşmenin düşünülmesinin gerekliliği üzerinde duruldu.

Bir diğer önemli konu, istihdam stratejilerinin kamusal politikalarla birlikte ele alınması gerektiği üzerinedir. İstihdam stratejilerinin, piyasa dinamiklerinin eline bırakılmaması için kamusal politikalarla bir arada düşünülmesi, desteklenmesi ve geliştirilmesi gerektiği ifade edildi. Değişen dünya ve teknolojik gelişmeler ile birlikte yeni meslek alanlarının ortaya çıktığı ve bazı mesleklerin de geçerliliğini yitirdiği öne sürüldü. Yeni açılacak kurslar ile birlikte geleceğe yönelik meslekleri içeren yönelimlerin oluşturulabileceğine değinildi. Bu bakış açısıyla bakıldığında İSMEK'in bir kolunun da program geliştirme üzerine olması gerektiği ifade edildi. Yeni ortaya çıkmakta olan, programı geliştirilmemiş mesleklere yönelik çalışmalar ve standartlar geliştirilmesi gereği vurgulandı.

İSMEK'in üstlendiği meslek eğitiminden sonra istihdam alanlarının yaratılmasının önemine değinildi. Kooperatif mantığı ile istihdam alanlarına destek olunabileceği, bunun yanı sıra işverenlerin ihtiyaçlarının doğru tespit edilmesinin gereğinin de altı çizildi. Kooperatifin sihirli bir kelime gibi her kapıyı açabileceği iddiasının yanlış, başarılı örneklerin yanında birçok başarısız kooperatif deneyimi olduğu, bu deneyimlerin niye başarısız olduğunun iyi incelenmesi gerektiği vurgulandı. Meslek edindirme kurslarının yanı sıra her ilçede yerele ait ürünlerin düzenli pazarlanacağı alanların yer almasının önemine değinildi. Bu alanların gelir elde etme konusunda katkı sağlayacağı üzerinde duruldu. Hobilerin mesleğe dönüşmesi konusunun önemi ifade edildi. Özellikle kadınların ürettiği ürünlerin maddi getiri ile istihdama katkı sağlayacağına değinildi. İSMEK'in eğitim politikalarının bu aşamada önemli olduğunun altı çizildi.

Günümüz şartlarında emeklilik yaşının 65 olduğu, emeklilik yaşı dikkate alındığında tek uzmanlık alanıyla kariyer tamamlamanın çok mümkün olmadığına değinildi. Beden gücüyle çalışan bir

kişinin 65 yaşına kadar ara verip başka mesleklere de yönelebilmesi gerektiği, bu durumda yerel yönetim kurumları olarak bu geçişleri destekleyecek bir sistemin oluşturulmasının önemi vurgulandı. İstihdama katılım konusunda paylaşımlı sisteme geçmenin önemine değinildi ve bu sistemi destekleyecek politikaların geliştirilmesi gerekliliği ifade edildi. Ülkemizde belirli zaman aralıklarında çalışmayı kapsayan bu sisteme yönelik bir direnç olduğu, işveren tarafından çeşitliliği kontrol etmenin zorluğu nedeniyle bu direncin olduğu belirtildi. Yerel yönetim işbirliği ile bu direnci ortadan kaldırmaya yönelik olarak çeşitli destek sistemlerinin geliştirilmesi gerektiğinin altı çizildi.

İstihdam politikaları geliştirilirken İstanbul'un ihtiyaçlarının, işverenlerin taleplerinin neler olduğunun detaylı olarak ele alınmasının önemine değinildi. Yerelin sahip olduğu ihtiyaçlar göz önüne alınarak politika geliştirilmesinin ve bu politikaların kullanıcıların görüşleri ile şekillenmesinin önemi üzerinde duruldu. Tarımı desteklemek ve geliştirmek için kentte tarım yapan aileler ile bir eşleştirme programı başlatılıp uzun soluklu bir süreç planlamasının gerektiği ifade edildi. Aynı zamanda İstanbulluların birbiriyle iletişim halinde olduğu ve birlikte üretimi destekleyecek bir tarım okulu projesi ile de kurgunun çıkarılabileceğine değinildi. İstihdam sorunuyla ilgili en çok karşılaşılan sorunlardan birisinin de işverenlerin %60'ının kendi ihtiyaçlarını karşılayacak iş gücünü bulamaması olduğu belirtildi. Bu konuya tam tersi perspektiften bakacak olursak Türkiye'de işverenlerin büyük bir çoğunluğunun kendi ihtiyaçlarının ne olduğunu tam olarak bilemedikleri, bu durumun gerekli istihdamın gerçekleştirilememesinin önündeki önemli bir engeli oluşturduğu aktarıldı. Mevcut durumda çalışanlarla işverenlerin ihtiyaçlarını optimum düzeyde buluşturmaktan uzak bir sistemin varlığına değinildi. Özellikle pozisyon/ görev tanımları noktasındaki belirsizliklerin, ihtiyaçların doğru biçimde tanımlanamamasının, formasyon eğitimlerinin yetersiz kalmasına yol açabilecek bir faktör olduğu saptaması yapıldı.

Sürekli eğitim yaklaşımından faydalanicıların katılımını esas alan ve kişiye özgü özellikler taşıyan sürekli mesleki gelişim tarafına geçmenin gerekliliğinden bahsedildi. Özellikle yurtdışı istihdam programlarının mesleki gelişim üzerine kurulmakta olduğu, sürekli mesleki eğitimin katılımcı bir yaklaşımla eğitim sürecinin parçası haline gelmesinin sağlandığı belirtildi. Eğitimin, kişinin hayatının bir parçası haline gelmesi gerektiğine, eğitim verilen çatılarda da konu bazlı öğreten- öğrenici ilişkisi içinde eğitimler vermekle kalmayıp yerine, eğitimin süreklilik - kalıcılık özelliğinin pekiştirilmesi gerektiğine değinildi. Kadın emeği ve istihdam çalışmalarına bakıldığında zaman uzun süredir yapılan yanlışlardan bir tanesinin "kadınlar güçsüz, kadınları güçlendirmek lazım", "kadınların mesleği yok, mesleklendirme çalışmaları yapılmalı, istihdama katılmalı" düşüncesine olduğu, 2000'lerden sonra fazlaca kadın girişimciliği eğitimi verildiği fakat kaç kadının aktif bir şekilde istihdama katıldığı bilinmediğine dikkat çekildi. İSMEK eğitimlerinin içeriklerinin de bütünsel ve yenilikçi bir bakış açısıyla tekrar ele alınması gerektiği ifade edildi. Örneğin; bir muhasebe çalışanının sahip olduğu bilgi birikimine yönelik eğitim tasarlanması yerine, sıfırdan bilgilenebilirliği ihtiyacı duyan kişilerin

dikkate alınması gerekliliğine değinildi. İSMEK'in kursları ile beceri kazanan, bu beceriler ile iş sahibi olan ya da hobi olarak yaklaşan çok fazla insan olduğuna vurgu yapıldı. Yeni sistemin, mevcut durumdan farklılaştırılarak geliştirilmesi ve daha ileri bir noktaya taşınması gerektiği üzerinde duruldu. Elimizde nasıl bir yapı olduğunun, bu bakış açısı ile iyi analiz edilmesi gerektiği ifade edilerek, eğitimcinin niteliğine ve eğitimcinin eğitimi konusunun önemine dikkat çekildi.

Tüm dünya genelinde yaşanan istihdam krizinin, Türkiye'ye has bir durum olmadığı vurgulandı. İstihdamın sadece işsizlik olarak görülmemesi gerektiği, istihdama eksik katılım boyutunun da değerlendirilmesi gerektiği üzerinde duruldu. Bunların en önemli nedenleri olarak; yaşanan teknolojik değişime bağlı olarak kapitalizmin beklenen düzeyde büyümemesi ve ihtiyaçları karşılayacak boyutlara ulaşamaması konularına değinildi. İstihdam konusunun insanların hayatlarının ilerleyen yıllarında nasıl bir rol oynayacağını da önemli bir konu olduğu gerektiği ifade edildi. 14 saat yerine 6 saat çalışma şeklinde bir sistem geliştirilirse istihdam programlarının nasıl bir değişim geçireceğinin incelenmesi gerektiğine değinildi. Mesleki eğitim program içeriklerinde örgütlü olmanın ve sendikaların varlığının önemine değinilen oturumda ayrıca, insan hakları ve özgürlüklerin demokrasinin olmazsa olmazları olduğunun altı çizilerek, bu konuda bir bilinç oluşturulması gerektiği vurgulandı.

Yetişkin Eğitimi Politikaları ve Kadınların Güçlenmesi

Moderatör

Dr. Canan Aratemür Çimen

Kurum

İBB İSMEK

Raportör

Cansu Yapıcı

BİMTAŞ Kooperasyon ve İletişim Şefliği

Katılımcılar

Nurcan Alan
Meltem Cantürk
Hasan Deniz
Damla Eroğlu
Prof. Dr. Fatma Gök
Şenay Gül
Ayça Günaydın
Hatice Kurşuncu
Öğr. Gör. Altan Özen
Hüsniye Özgün
Dr. Ece Öztan

İBB İnsan Kaynakları ve Eğitim Daire Başkanlığı
AÇEV
AÇEV
Kadının İnsan Hakları Yeni Çözümler Derneği
Boğaziçi Üniversitesi
İBB Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü
Boğaziçi Üniversitesi
İPA Vizyon 2050 Ofisi
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
İBB Hayat Boyu Öğrenme Müdürlüğü
Bağ Etkileşimli Öğrenme Derneği ve NOTİ
Consulting
İBB İSMEK
Marmara Üniversitesi

Aslıhan Tabak
Prof. Dr. Gülay Yılmaz

Kadınların güçlenmesi için önemli desteklerden birisi olan yetişkin eğitimi politikalarının tartışıldığı bu oturuma, kadınların güçlenmesinin ne anlama geldiği üzerine genel bir tartışma ile başlandı. Sonrasında oturum, iki temel çerçevede ilerledi. Birincisi kadınların güçlenmesi konusunda geldiğimiz durumu belirlemeyi temel alırken, bugüne kadar gerek yerel yönetimler gerek sivil toplum kuruluşlarının neler yaptığına ve bu alandaki sorunların neler olduğuna cevap aradı. İkincisi ise var olan sorunları aşmak için neler yapılabileceği, potansiyellerin nasıl kullanılabilmesi ve çözüme yönelik çalışmalarda karşımıza ne gibi sorunlar çıkabileceği yönündeydi.

Tüm bu sorulara cevap aranırken, üzerinde düşünmemiz gereken temel kavram güçlenme kavramıydı. Tüm kadınların tek bir güçlenme kavramı etrafında değerlendirilmemesi gerektiği belirtildi. Kadınlar için farklı güçlenme basamakları olduğunu göz önünde bulunduran politikalar geliştirilmesinin önemi vurgulandı. Şimdiye kadar kişisel gelişim çerçevesinde yürütülen güçlenme politikasının kişisel düzeyde kaldığında kısıtlı bir alana dönüştüğü, güçlenme politikasının toplumsal değişim kanallarına yönelmesi gerektiği ifade edildi.

Kadınların güçlenmesi sürecinde üç aşama ve buna bağlı üç güçlenme türü bulunduğu belirtildi.¹ İlk basamak olarak tanımlanan kritik güçlenme aşamasında kadınların güçlenmesi için hobi nedeniyle de olsa dışarıya çıkmanın önemli olduğu, özsaygı kazandırma ve 'ben değerliyim' hissini yaratmak gerektiği ve bu aşamanın stratejik bir müdahale aşaması olduğu değerlendirildi. İkinci aşamanın, harekete geçirici güçlenme basamağı olduğu, bu basamaktaki kadınların eğitime özlem duyan, alınan eğitimin ardından başka güçlenme yolları arayan kadınlar olduğu aktarıldı. Bu aşamada, eğitimden travmatik kopuşlar yaşamış, bir ölçüde de olsa istihdamla ilişkisi olmuş ve eğitime özlem duyan kadınların kurslara katıldığında bir sonraki basamağı talep etmeye hazır oldukları belirtildi. Üçüncü basamağın ise stratejik güçlenme basamağı olduğu, bu basamaktaki kadınların öz saygının farkına varmış, eşitsizliklerle ilişki kurmaya çalışan kadınlar olduğu ifade edildi. Bu aşamada kadınların, toplumsal cinsiyet eşitsizliği, kurumsal eşitsizlik yapıları ile ilişki kurmaya başlayan kadınlar olduğu ve bu basamaktaki temel ihtiyacın dayanışma ve örgütlenme olduğu vurgulandı.

Bu doğrultuda her kadının kendi ihtiyaçları çerçevesinde bulunduğu noktadan başlayarak güçlenmesinin önemli olduğu, şablon bir yaklaşımın çok başarılı olmadığı, dolayısıyla farklı aşamalarda kadınlarla ulaşabilmek için farklı politikaların geliştirilmesi gerektiği belirtildi.

Kadınların güçlenmesinin çok katmanlı ve kesişimsel olduğu savunuldu. İstihdamı arttırmanın önemli hedeflerden birisi olduğu, bunun yanı sıra hobi alanı olarak görülen alanın da çok kıymetli olduğu vurgulandı. Kadınların İSMEK eğitimlerine katılmaktan çok memnun oldukları, İSMEK eğitimlerinin etkisinin, kadının güçlenme sürecini nasıl etkilediğine ayrıntılı olarak bakmak gerektiği, kadınların evde şiddet görmesini azaltmak konusunda etkisinin olabileceği ve bu konuda da değerlendirme yapmak gereği vurgulandı. Kadınların

¹ AÇEV, Hayat Dolu Buluşmalar Programı Nitel Saha Araştırması için bkz. <https://www.acev.org/ne-yapiyoruz/kadınlar-icin/hayat-dolu-bulusmalar/>

çok çeşitli sorunları olduğu ve her yaşta, her alanda, her kimlikte kadının çok farklı ihtiyaçları göz önünde bulundurularak, bu ihtiyaçların doğru belirlenmesi, farklılıklarının anlaşılması ve her alana dair farklı politikalar geliştirmenin önemli olduğu belirtildi.

İSMEK'in kadınlar için temel önemini, kendilerini değerli hissetmeleri olduğu, bu sayede güçlenmeye başladıkları, üzerinde durulan konulardan birisiydi. Bu bağlamda İSMEK'te verilen hobi kurslarının da kadınlar için önemli katkıları olduğu görüşü paylaşıldı. Hobi kurslarının öncelikle kadınların evden dışarı çıkmalarını ve sonrasında başka alanlara da yönelebilmelerine olanağı sağladığı için önemli olduğu belirtildi. Bu kursların yanı sıra okuma yazma bilmeyen kadınlara okuma yazma ve temel matematik bilgisi verilmesinin özsaygının, kendine güvenin sağlanmasında çok faydalı olacağı, kadınların güçlenmesi yolundaki ilk bariyer olan okuma yazma bilmeme sorununun bu yolla ortadan kaldırılabilmesi vurgulandı.

Kadınların güçlenmesine ilişkin bir diğer bakış açısı da hak temelli bakış açısıydı. Kadınların güçlenmesi konusunda eğitim hakkı ve kent hakkı perspektifinden bakmanın önemi vurgulanırken, özellikle mahallelerinde hayatın içerisinde bakarak bu güçlenmenin sağlanması gerekliliğinden de bahsedildi. Kadınların hem şimdiki hayatları hem gelecekleri için haklarını savunabilmeleri, kendi koşullarını geliştirecek hizmetleri talep edebilmeleri ve örgütlenebilmeleri için de yetişkin eğitimlerinin önemli bir güçlenme aracı olduğuna değinildi.

Kadınları çok yönlü destekleyecek bir mekanizmaya ihtiyaç olduğu, örneğin bir kadını ele aldığımızda, o kadının çocuğu var mı ya da şiddete uğruyor mu gibi sorular da göz önünde tutularak, bu konunun çok yönlü ele alınması gerektiği belirtildi. Şiddet gören kadınların tekrar o risk altında hem de daha fazla bilgiye sahip olarak çaresizlik içinde yaşadığı belirtildi. Haklarını bilmek ve uygulamak arasındaki bağlantıyı kuracak mekanizmaların gerekli olduğu vurgulandı.

Eğitim programlarının içeriğine dair değerlendirmelerden bir diğeri de ailelerin güçlendirilmesi hedefinin, kadınların güçlenmesine yol açmadığı yönündeydi. Özellikle bakım emeği başta olmak üzere ailelerin birçok yükünün, kadınların üzerine atıldığı bir içerikle karşı karşıya olduğumuz, bu nedenle ailelere yönelik eğitimlerin ailedeki bütün bireylerin gerçek anlamda güçlendirilmesini hedeflemesi, her bireyin bilgilendirilmesini ve ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlaması gerektiği belirtildi.

Kadınların güçlenmesi konusunda katılımcıların her birinin kadın olarak nerede ve nasıl güçlendiği önemli bir soruydu. Kendi güçlenme deneyimimize baktığımızda kadınların güçlenmesinde nerelerde olmak lazım sorusunun da cevaplarına ulaşabileceğimiz belirtildi. Güçlenmenin aslında sürekli devam ettiği, bu sürekli güçlenme sürecinin patriarka (ataerkillik) ortadan kalkmadan bu şekilde sürmesinin kaçınılmaz olduğu belirtildi.

Kadınların temsil edilmesi ve kararlara katılımı da oturumda konuşulan konulardan birisiydi. Türkiye'de kadınların kararlara katılımı derken hep TBMM veya karar veren koltukların düşünüldüğü, bunun

tek başına yeterli olmadığı, kadınların her düzeyde kararlara katılımını desteklemek gerektiği vurgulandı. Mahalle düzeyinde, öğrenim seviyesine bakılmaksızın kararlara katılım sağlayabilmeleri için davet ve teşvik edilmeleri gerektiği belirtildi. Bunun için çeşitli konularda meclisler kurulması ya da halka açık çalışmalar organize edilmesi önerildi.

Yetişkin eğitimi konusunda dikkat edilmesi gereken önemli konulardan birisinin, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini yeniden üretmemek olduğu belirtilerek, eğitimlerin toplumsal dönüşüme de yönelecek bir perspektifte tasarlanması gerektiğinden bahsedildi.

Bütüncül ve kadının gündelik yaşamına ve geleceğine dokunan çalışmalarda kurumsal işbirliklerinin önemine dikkat çekildi. Kadınların sorunlarının, ekonomik güçlenme ile bağlantısının çok gerçekçi ve gündelik hayata da dahil sorunlar olduğu belirtildi. Bu açıdan kadınların diğer kadınlarla ortaklaştığı sorunları görmesi ve bunları çözmeye yönelmesi için sivil toplumla işbirliği yapmanın önemi vurgulandı.

Kadınların güçlenmesi konusunda ele alınan temel konulardan birisi de kadınların çalışma hayatına ilişkisi. Bu konuda iki farklı kesim için farklı stratejiler geliştirilmesi ön plana çıktı. İlki, çalışma hayatına çeşitli nedenlerle katılmayan kadınlara yönelik, diğeri ise çalışma hayatında olan kadınlar içindi. Çalışma hayatına dahil olmak açısından yetişkin eğitimlerinin bir güçlenme aracı olduğu belirtildi. Eğitim seviyesi düşük olup da iş hayatına katılma konusunda sıkıntılar yaşayan kadınların farklı bir bakış açısı ile ele alınması, bu kesime ulaşılması ve güçlendirilmesi gerektiği vurgulandı. İlkokul terk ya da en fazla ortaokulu mezunu bir genç kadının, eğitimden mahrum bırakılmış olması nedeniyle ya çalışma hayatına katılmadan ev içinde bırakıldığı ya da kayıt dışı ekonomiye dahil edildiği ve bu durumun, ihmal ve istismara çok açık bir alan yarattığı belirtildi. Bu nedenle yetişkin eğitimlerinin temel hedeflerinden birisinin, kadınların aldığı eğitimin ekonomik bir kazanca dönüşebilmesi olduğuna dikkat çekildi.

İSMEK'in vereceği eğitimlerle kadınların çalışma hayatına dâhil olarak gelir elde etmelerini sağlamasının, kadınların güçlenmesine ve özgürleşmesine katkısı olacağı belirtildi. İstatistikler incelendiğinde eğitim seviyesi yükseldikçe kadınların işgücü ve istihdama katılma oranının yükseldiği, şiddete uğrayan kadınlar içinde çalışan kadın oranının ise düştüğü bilgisi aktarıldı. Bu sebeple, meslek edindirme işlevinin, kadınların çalışma hayatına dâhil olmasını -iş kurarak ya da çalışan olarak- destekleyici bir vizyonla ele alınması gerektiği vurgulanırken, girişimcilik, kooperatifleşme atölye çalışmaları ya da seminerlerinin de kadınların güçlenmesi sürecine bütünsel bir katkı sağlayabileceği ifade edildi.

Bunun yanı sıra, zaten çalışma hayatında olan kadınların da güçlenmesinin toplumsal olarak söz sahibi olmaları ile alakalı olduğu belirtildi. Çalışma hayatında olan kadınların daha güçlü olabilmesi, iş hayatında daha başarılı olabilmesi ve yükselebilmesi için bir takım gereklilikler olduğu, bu gerekliliklerin bir kısmının da yetişkin eğitimleri ile elde edilebileceği değinildi.

Güçlenmesi hedeflenen ve oturumda üzerinde durulan kesimlerden birisi de göçmen kadınlardı. Göçmen kadınların ihtiyaçlarına ve güçlenme basamaklarından hangisinde olduklarına ilişkin çalışmaların akademi ile birlikte yürütülmesi ve sahada kadınlarla birlikte çalışan kişilerle ortak projeler yürütülmesi gerektiği belirtildi.

Ev içi emeğin etkisine ilişkin gösterilen örneklerden birisi oldukça önemliydi. İstanbul'da yaşayan aynı eğitim düzeyindeki kadınların evli-bekâr olma oranına göre istihdam oranının değiştiği ve evli olanların, bekâr olanlara kıyasla istihdam oranının çok düştüğü belirtildi. İlkokul mezunu bekâr kadınların %59'unun istihdama katılabildiği, ilkokul mezunu evli kadınlarda ise istihdama katılım oranının %16'ya düştüğü bilgisi paylaşıldı. Bu düşüşün temel nedeni ise kadınların üstüne yıkılan bakım emeğine bağlandı. Kadınların daha az ücretle çalışıyor olması, erkeklere göre eğitim seviyelerinin düşük olmasına bağlanırken, bir de ev içi yüklerin eklenmesinin çok daha fazla ezilmelerine neden olduğu belirtildi. Bu açıdan yetişkin eğitiminin örgün eğitim yanı sıra kadınların görünmez emeklerinin değerlendirilmesi ve kadınların toplumsallaşması açısından zengin etkileri olan alanlardan birisi olduğu vurgulandı.

Bakım yükünün sadece çocuk bakımı olarak görülmemesi gerektiği, yaşlı, hasta, engelli tüm bakımın da kadının üzerine yüklendiği bir devlet politikası ile karşı karşıya olduğumuz bahsedilerek, ailelerin eğitimi ile ilgili yapılan programlarda özellikle erken çocukluk döneminde babanın dâhil edilmesinin önemine işaret edildi. İSMEK'in, bakım emeğinin sistematik olarak kadınların üzerinden evrildiği bir sosyal politika ve istihdam anlayışı içerisinde olmaması gerektiği uyarısı yapıldı.

Toplumsal cinsiyet eşitliğine bir adım daha yaklaşmamızın en önemli araçlarından birinin, ebeveynlik sorumluluğunun eşit bir şekilde paylaşılması olduğu, babaların bu anlamda dönüşmesi, dönüştürülmesi ve daha fazla sorumluluk almalarının sağlanması gerektiği üzerinde durulan konulardan birisiydi. Her adımda babaları dâhil eden politikalar üretmek babaları sürece katmak gerektiği belirtildi. AÇEV'in 2015-2017 yılları arasında yürüttüğü Türkiye babalık durum araştırması, aktarılan çalışmalardan birisiydi. Babaların algıları ile tutumları arasında çok büyük bir fark olduğunu gösteren çalışmada erkeklerin, dönüşmek için herhangi bir şekilde işbirliğine dâhil olmak için bir vesileye ihtiyaç duydukları anlatıldı. Bu nedenle babalık rolünün önemli bir işbirliği alanı olduğu vurgulandı. İSMEK eğitimlerinin yanı sıra kreşlerde de baba destek programlarının verilebileceği belirtildi.

Oturumda ele alınan konulardan bir diğeri de COVID-19 salgın sürecinin, kadınların elde ettiği kimi kazanımların kaybedilmesine neden olduğuydu ve bu gibi olağanüstü durumlarda temel hakların bile göz ardı edildiğinden bahsedildi. Salgının başlangıç sürecinde hepimiz eşitiz söyleminin tüm dünyada ön plana çıktığı fakat çok kısa süre sonra hiç de eşit olmadığımızın çok açık ve somut örneklerle ortaya çıktığı belirtildi. COVID-19 nedeniyle bütün dünyada yoksulluğun ve yoksunluğun arttığı, ev içinde kadına yönelik şiddetin ve kadınların ev içi yüklerinin arttığı, çocukların bakım yükünün daha ağır bir biçimde kadınlara yüklendiği, evden ve dışarıda çalışma

şartlarının kötüleştiği, bu nedenlerle bu süreçte kadınların çok daha fazla ezildiğinden bahsedildi. Yalnızca ev içinde değil salgınla birebir ön safhada mücadele eden sağlık çalışanlarının birçoğunun kadınlar olduğu, sağlık çalışmalarına destek olan kadroların da kadınlardan oluştuğundan bahsedildi. Salgının ikinci ve üçüncü evreleri beklenirken büyük bir işsizliğin de bunu takip edeceğinin düşünüldüğü aktararak bu işsizliğin kadın işsizliği olacağına öngörüldüğü, bu alanda İSMEK'e görev düştüğü belirtildi.

Yetişkin eğitimleri için değerlendirilmesi gereken öncelikli kesimlerin hangileri olduğu, üzerinde durulan önemli konulardan bir diğeri idi. 15-24 yaş arası, cinsiyete dayalı eşitsizlik nedeniyle ne işte ne okulda olan genç kadınlar, bu kesimlerden birisi olarak ele alındı. Pek çok sorunları ve ihtiyaçları olan bu kadınlara ulaşmanın ise zor olduğu belirtildi. İSMEK eğitimlerinin bu açıdan önemli olduğu ve bu kadınların sorun ve ihtiyaçlarının tespit edilerek mahalli kararlara katılımının alenen teşvik edilmesi gerektiği vurgulandı. İSMEK'in hedef kitlesinin kimi zaman bazı yerlere gidemezken eğitimlere gelebilen bir kitle olmasının bu kitleyi geliştirmek için büyük bir avantaj olduğu da ifade edildi.

Oturumda, kadınların güçlenmesine yönelik İSMEK tarafından geliştirilebilecek çalışmalar için çok çeşitli alanlarda öneriler getirildi. Kadınların güçlenmesi konusunda mekanizmaların ayrıntılı düşünülmesi gerektiği, toplumu anlayarak, kadınların kendi sosyal ve ekonomik durumunu tespit ederek, ihtiyaçlarını temel alarak, kısa ve uzun vadede yapılacakların ayırt edilerek politika geliştirmek gerektiği vurgulandı.

Kadınların güçlenmesi açısından ele alınan bir başka konu da kadınlar arasındaki dayanışma ilişkilerinin güçlenmeye olan katkısıydı. Yalnızlığın ciddi bir sorun olduğu, şiddete maruz kalmayı da artırabileceği belirtilerek, kadınların güçlenme pratiklerinde her düzeyde örgütlenmeye ihtiyaç duyulduğuna değinildi. İSMEK'in bu dayanışma ihtiyacını sağlayacak mekânlardan birisi olabileceği, dayanışma alanını sağlamak adına meslek edinme ve hobi kurslarında da ikinci adım olarak bir örgütlenme biçiminin kurgulanabileceği belirtildi. İSMEK'te ihtiyaca göre mekân yaratarak dayanışma ihtiyacını karşılayabilecek, zamanla bir ağ haline gelebilecek bir yapının kurulması önerildi.

İSMEK'in verebileceği eğitimlere ilişkin çok sayıda öneri sunuldu. Çocuk bakıcılığı, hasta-yaşlı bakıcılığı, Alzheimer'lı hasta bakıcılığı gibi çok özel meslek alanları ile ilgili de eğitim verilmesi önerildi. Bu eğitimleri alanların, eğitimler sonrasında organize bir kurum tarafından yönlendirilmeleri gerektiği, belediyenin bu konuda da görev almasının kadınların kayıt dışı, sigortasız çalışmak zorunda kalmamalarını sağlayabileceği belirtildi. Böyle bir sistemin kurulmasının, hem eğitim alan kadınlar için iş güvenliği ve sağlığı konusunda katkı sağlayacağı hem de hizmet alan kesimler için güven duyulacak bir sistematik yaratacağı vurgulandı. Bireysel güçlenmenin duygusal güçlenme ile ilişkili olduğu belirtilerek, psikologlar, sosyal hizmet danışmanları ile birlikte yapılacak olan duygusal güçlenmeyi sağlayacak farklı atölyelerin yapılması önerildi. Kadınların iletişim üzerine konuşacakları, kendi özgüvenlerini inşa

edecekleri ve kendilerini keşfedecekleri atölyelerin yapılmasının önemli olduğu vurgulandı.

Salgınla beraber hayatımıza giren teknoloji kullanımının önemli bir yere sahip olduğu, salgın nedeniyle büyük bir kadın işsizliği beklenirken, teknolojik okuryazarlığın çok önemli bir konu olarak öne çıktığından bahsedildi. İyice içeriye kapandığımız bu dönemde kadınlara dışarıya açılacak imkânlar sağlanması açısından teknolojinin ayrı bir yeri olduğu, bu açıdan kadınların güçlendirilmesinde önemli bir alanın da teknolojik okuryazarlık olacağı belirtildi. Teknolojinin eğitim içerikleri bakımından daha kapsamlı bir şekilde ele alınması gerektiği, geleceğin meslekleri arasında yer alabilecek olan dijital alana genç kadınların şimdiden yönlendirilmesinin önemli olduğu vurgulandı. Dijital oyunlar, e-spor gibi sektörler örnek gösterildi.

Kadınların internete erişiminin kısıtlılığı, önemli sorunlardan birisi olarak gösterildi. Evde tek bir internet erişimi olanağı var ise bunun genelde erkeğin kullanımında olduğu, internet üzerinde yapılacak her türlü işte kadınların dezavantajlı konumunun devam ettiği vurgulandı. Bu nedenle İSMEK'in bu alanda da genç kadınlara ulaşmak ve olanak sağlamak konusunda etkili olması gerektiği, İSMEK programlarına katılan kadınlar için toplu olanakların geliştirilmesi önerildi.

Kadınlar için olumlu olsa da tek bir eğitim programına katılımın yeterli olmadığı, kadınların hayatlarını daha kaliteli idame ettirmeleri, yönetsel kararlara katılıp, gelecekleri ile ilgili daha aktif olabilmeleri için çok yönlü destekler sağlaması gerektiği vurgulandı. Kadınların İSMEK'e geldiğinde bir sonraki adımlarını görebilmeleri ve eğitim aldıktan sonra tek başına kalmamaları gerektiği belirtildi.

Kadın dayanışma evlerinde kalan kadınların istihdam ofisleri aracılığıyla işe yerleştirilmesi konusunda da bilgi verildi. İSMEK ile beraber ortak çalışıldığı, burada kalan kadınlara iş imkânı sağlayabilecek, istihdamlarını sağlayabilecek, iş bulabilecekleri yönde kurslar düzenlemenin düşünüldüğü belirtildi. Sığınma evinde kalan ya da İSMEK'lere gelen ya da sosyal yardım alan, belediye ile bir şekilde iletişime geçmiş kadınları istihdam etmek adına bazı adımların atılması gerektiği ifade edildi.

Oturumda paylaşılan görüşlerden yola çıkarak, İSMEK eğitimlerinin planlanmasına yönelik fikirler de oluştu. Kadınların güçlenmesi konusunda esnek ve farklı ihtiyaçlara göre farklı şekillenecek bir program yapılması ve İSMEK merkezlerinin bulunduğu yerlerdeki kadınların ihtiyacına göre farklılaşmış eğitimler vermesinin sağlanması, önerilerden biriydi. Bir başkası da her eğitim konusu için bir ikinci adım planlaması yapılmasıydı. Bu ikinci adım içerisinde iş bulmak için bir kuruma yönlendirmek, eğitimin ikinci adımını vermek, o alanda çalışan sivil toplum kuruluşuna yönlendirmek gibi farklı uygulamaların da denenebileceği belirtildi. Kadınların temel taleplerinden birisinin İSMEK'lerde kreş açılması olduğu aktarıldı. Çocukları olan kadınların kayıt olsalar dahi bir kaç hafta sonra çocuklarını bırakabilecekleri kimse olmadığı için eğitimlerine devam edemedikleri ve bir tercih yapmak zorunda kaldıkları belirtildi. Bu nedenle İSMEK'lerde verilen eğitimlerin 2-4

saat arası sürdüğü de düşünüldüğünde, saatlik ya da günlük kreş uygulamasının faydalı olacağı öne sürüldü. Buna benzer biçimde aile içinde hasta, yaşlı, engelli bireylere bakmak zorunda kalan kadınlar için de İSMEK'lerden eğitim almanın zor olduğu, bunu aşmak içinse İBB'nin bütünlüklü olarak bakım emeğine yatırım yapması gerektiği vurgulandı.

Kadın kooperatifleri ile ilgili yapılan değerlendirmelerde, belediyelerin yeni bir kadın kooperatifi kurmasını değil, kadınların daha önceden kurulmuş kooperatiflere ihtiyaç duydukları, belediyenin eğitim ve hukuksal destek sağlaması gerektiği belirtildi. Bürokratik mekanizmalara erişmenin kadınlar için iki kat daha zor olduğu, bu noktada İSMEK eğitimlerinin kadınlara destek olabileceği ifade edildi.

Oturumda Referans Verilen Çalışmalar

- ▶ AÇEV, Hayat Dolu Buluşmalar Programı Nitel Saha Araştırması için bkz. <https://www.acev.org/ne-yapiyoruz/kadınlar-icin/hayat-dolu-bulusmalar/>
- ▶ Ece Öztan, "Göç Bağlamında Yurttaşlık ve Toplumsal Cinsiyet: Amsterdamlı Türkiye Kökenli Kadınların Yurttaşlık Deneyimleri" doktora tezi.
- ▶ İLO, Future of the World raporu için bkz. <https://www.ilo.org/global/topics/future-of-work/lang--en/index.htm>
- ▶ İpek İlkaracan, Mor Ekonomi Raporu, TESEV, 2018, <https://www.tesev.org.tr/tr/research/mor-ekonomi/>
- ▶ AÇEV, Türkiye İlgili Babalık ve Belirleyicileri araştırması için bkz. https://www.acev.org/wp-content/uploads/2018/01/BabalikArastirmasiAnaRapor.16.10.17.web_.pdf
- ▶ Kadının İnsan Hakları Yeni Çözümler Derneği, KİHEP'e 2012-2018 dönemi Etki Değerlendirme Raporu <https://www.kadinininsanhaklari.org/etki-degerlendirme-arastirmasi-tamamlandi/>

Yetişkin Eğitimi Politikaları ve Gençlerin Güçlenmesi

Moderatör

Dr. Deniz Dinçel

Kurum

ÇEKÜL

Raportör

Kardelen Öztürk

BİMTAŞ Kooperasyon ve İletişim Şefliği

Katılımcılar

Ayşe Nal Akçay
Gülgün Aydın
Cemil Coşkun
Erkan Duyar
Yeliz Düşkün
Dr. Ayhan Erbay
Prof. Dr. Fatoş Göksen
Erim Hısim
Fatma Hoşgöz
Gülsün Kaya
Murat Kaymak
Dr. Cem Kirazoğlu
Ebru Moçoş
Necati Özkan
İlker Öztürk
Doç. Dr. Yıldırım Şentürk

İPA Vizyon 2050 Ofisi
İBB Gençlik ve Spor Müdürlüğü
Eğitim Uzmanı
İBB Hayat Boyu Öğrenme Müdürlüğü
ERG Politika Analisti
Haliç Üniversitesi
Koç Üniversitesi
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
İBB Bağımlılıkla Mücadele Müdürlüğü
Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği
Eğitim Uzmanı
İstanbul Aydın Üniversitesi
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
İletişim Danışmanı
İBB Gençlik ve Spor Müdürlüğü
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi

Yetişkin eğitimi politikaları ve gençlerin güçlenmesi oturumundaki tartışmalar, iki ana başlık üzerinde yürütüldü. Bunların ilki, gençlerin güçlenmesi kavramının, kent hakkı bağlamında tartışılmasıydı. İkinci başlık ise İSMEK ve İBB'nin gençleri güçlendirmek adına neler yapabileceği üzerineydi.

Oturumda genç kesimin nasıl tanımlanacağı, temel kavramsal tartışmalardan birisiydi. Avrupa Birliği çalışmalarında genç olarak kabul edilen kişilerin, 14-29 yaş aralığındaki kişiler olduğu belirtildi. Bu kabule getirilen bir katkı ise 14-18 yaş arası grubun aynı zamanda çocuk olduğunun hatırlanması üzerineydi.

14-18 yaş arası lise öğrencileri için güçlendirme teriminin doğru olduğu ancak yükseköğretime devam eden veya yükseköğretim yaşında olan gençlerimiz için güçlendirme kavramının yeterli olmadığı ileri sürülerek, bu noktada kazandırma kavramının kullanılması önerildi. Bu nedenle gençler denildiğinde bir kapsam belirlenmesi ve güçlendirme yanında kazandırma kavramının da kullanılması gerektiği belirtildi.

18-24 yaş arası çalışan gençlerin kişisel gelişime ve psikolojik desteklere duydukları ihtiyaçlardan da bahsedildi. Her gencin farklı ihtiyaçları bulunması, örneğin kahvede oturanın farklı, üniversite öğrencisinin farklı, çalışanın farklı ihtiyaçlarının olduğu belirtildi. Bu ihtiyaçların tespit edilmesine ve çözümlenmesine yönelik çalışmaların yapılması, gençlerin ihtiyaçlarına göre sınıflandırılması ve ihtiyaç haritası yapılarak bu ihtiyaçlara yönelik eğitimler verilmesi önerildi. Eğitimsizlik sonucunda şiddete eğilim, ekonomik şiddet, kendini yetersiz bulma yani kendine şiddete karşı çözüm üretilmesi tavsiye edildi.

Gençlik tanımını yaparken, gençliğin de artık kadın erkek gibi demografik bir yapıda, toplumsal olarak yeniden üretilen bir kavram olarak düşünülmesi gerektiği vurgulandı. Gençliği, toplumsal cinsiyet gibi toplumsal olarak kurgulanmış bir kategori olarak gördüğümüz tanımların ve politikaların daha anlamlı olacağına işaret edildi. Ana başlıklar çerçevesinde yapılan tartışmalarda, toplumun kırılgan kesimlerindeki gençlerin durumu, eğitim ve istihdam sorunları, İSMEK'in mesleki eğitim politikaları konuşuldu ve durum analizi yapılarak bu alanlardaki güçlendirmeye ilişkin tavsiye ve öneriler dile getirildi.

"Gençliği güçlendirmek" demek yerine kavram olarak edilgenlikten çıkararak, kendilerinin yapabilmesi vurgusu ile "gençlerin güçlenmesi" kavramının kullanılması önerildi. Bu noktada gençlerin kendi yapabilirliğini arttırmanın önemi vurgulandı ve gençlere sadece eğitim vermenin değil, hangi eğitimin verileceği, o eğitimin nasıl seçileceği, doğru eğitimin ne olduğunun da ele alınmasının gerekliliği belirtildi. Gençlerin güçlenmesi için şartların ve engellerin iyi bilinmesi gerektiğinden bahisle, çok maliyetli ve getirisi düşük programlar yerine, gençlerin haklarını bilmelerini sağlayacak ve bu haklara ulaşabilecekleri zemini hazırlayan programların geliştirilmesi tavsiye edildi.

Türkiye'de devletin sağlaması gereken refahı, ailelerin sağlaması nedeniyle gençlerin aileleri ile farklı bir bağ kuruyor olması ve bunun yarattığı kültürel bağımlılığın incelenmesinin gerekli olduğunun altı çizildi.

İstihdam, istihdama geçiş ve eğitim gibi makro konuların, gençliğin güçlenmesinde önemli olduğu, bu gibi konularda gençlerin kendilerini güçlendirmesi gerektiği belirtilirken, İstanbul genelindeki istihdam sorunu ve genç işsizliğinin ciddi bir sorun olmasından dolayı istihdama yönelik çözümler geliştirilmesi gerektiği vurgulandı.

Gençlere beceri kazandırmak için temel olan konulardan birinin, hem Türkiye hem de dünya vatandaşı olduklarını gençlere öğretmek ve bu sayede gençleri uluslararası şirketlere yöneltecek ve şirketlerin beklentilerini gençlere aşılacak şekilde eğitimlerin verilmesi tavsiye edildi.

Gençlerle ilgili karmaşık ve çok katmanlı bir durum olduğu belirtilerek, göçle gelenler, düşük gelir gruplu mahallelerde oturanlar, üniversitede okuyanlar gibi farklı gruplar göz önünde bulundurularak, bu genç gruplarının her birinin farklı ihtiyaçlarının belirlenmesi gerektiğinin altı çizildi.

Suçta itilen gençlere yönelik eğitim politikaları da konuşulan konulardan birisiydi. Risk grubundaki çocuk ve gençlerin dağılımına bakıldığında, suç işlemelerinin temelinde ekonomik nedenlerle aile yapısının bozulması, işsizlik ve çalışılan iş içinde gençlerin çeşitli risklere maruz kalmasının yatmakta olduğu belirtildi. Çocukları suça iten diğer nedenlerin ise sosyal çevre riskleri, strese maruz kalmanın neden olduğu riskler ve okul terk durumu olduğu savunuldu. Bağlanma teorisi kapsamında incelenebilecek okula bağlanma, dâhil olma gibi konularda çocukların problemler yaşadığının gözlemlendiği ifade edildi. Suç işlemiş çocukları suça iten nedenlerin bir diğerinin, çocukların akranları ve arkadaşları ile boş zamanlarını değerlendirme olanaklarının düşük olmasından kaynaklandığı, gençlerin boş zamanlarında örneğin internet kafelere giderek, buralarda birbirlerine karşı risk davranışları kazandıracak faaliyetlerde buldukları dile getirildi. Tutuklu çocukların ifadelerine bakıldığında, çocukların ifadelerinde aile büyüklerinin taklit edilmesi, başka bir çözüm yolu bulamamaları ve ailelerinden destek alamamaları gibi cevaplar vermelerinin yukarıda bahsedilen sonuçları doğrular nitelikte olduğu görüldü. Çocukları ve gençleri suç işlemekten uzak tutmak için ise sigortalı bir iş, kurulu bir düzen olması gerektiği belirtildi.

Çocuklarda sosyal kimlik inşasının önemi vurgulandı ve çocukların kendilerini üye oldukları bir grup ile tanımlamalarının oluşturacağı tehlikeli durumlardan bahsedildi. Bazı ailelerde büyük çocuğun suç işlemesine karşı küçük çocuğun işlememesi gibi durumların incelenmesinin gerekli olduğunun altı çizildi. Çocukların aidiyet hissettikleri kentlerde suç işlemedikleri ve İstanbul'u kent olarak farklı algılamakta oldukları, genellikle işlenen suçun 15 yaş altı için kendini 7 ay içinde tekrar ettiği belirtildi.

Oturumda ele alınan bir diğer konu ise üniversiteli gençlere yönelikti. Gençlerin meslek seçimlerini ve üniversite tercihlerini bilinçsizce

yaptığı ifade edildi. Bu noktada hali hazırda ihtiyaç duyulan meslek okullarının güçlendirilmesi gerektiği vurgulandı.

Günümüzde eğitim sisteminin pratikten uzak teorik bir zeminde verildiği, eğitimcilerin de teorik eğitime alışkın olduğu, bunun, alınan eğitimlerin pratikte uygulanamamasına neden olduğu belirtildi.

Gençlere yönelik eğitim konularının kendi içinde farklı alanlara ayrıldığı ifade edilerek, beceriler ve istihdam bakımından gençleri güçlendirecek eğitimlerin yanında gençlerin birey olabilmesine yönelik eğitimlerin de çok önemli olduğu belirtildi. Türkiye'de yürütülen, 15 yaşındaki çocukların becerilerinin ölçüldüğü bir çalışmanın sonuçlarına göre, bu yaş grubunun temel becerilerinin eksik çıktığı aktarıldı. Bu nedenle gençlerin temel becerilerinin yükseltilmesi konusunda eğitimlerin önemi vurgulandı.

İş ve istihdam konularında alt kırımlara bakmanın önemi de konuşulan konulardan birisiydi. Bu noktada kadınların istihdama katılım oranlarının düşük olmasının nedeninin, cinsiyet ayrımcılığı olduğu belirtildi. Ayrıca okulu terk etmiş olmak, devamsızlık gibi konularda da alt kırımların önemi vurgulandı ve hangi okullarda hangi tür zorbalıklar yapıldığının tespit edilmesi gibi verilerin alt kırımlardan çıkması gerektiği vurgulandı. Bu alt kırımların sonuçlarının, gençleri güçlendirmek adına önemli olduğu işaret edildi.

Eğitimin, ekonomiye birey yetiştirmekten daha önemli olan amacının, gençleri birey olarak yetiştirmek olduğu vurgulandı. Yapılan bazı çalışmalarda gençlerin birbirine uzak olması ile iletişimsizlikten dolayı ötekileştirmenin ortaya çıktığının altı çizilerek, gençler arasında sosyal, etnik, ekonomik, dini ve siyasi farkların, iletişimsizlikten kaynaklanan bir ayrıma neden olduğu belirtildi.

Gençlerin hayata katılabilmelerinde; özgüvenli olmalarının, kolay iletişim kurabilmelerinin, çağın gerekliliklerini özümsemelerinin, kendilerini ifade edebilmelerinin ve umutlu olmalarının önemli olduğu vurgulandı. Bu nedenle gençlerle ilgili çalışmaların temel amacının, mutlu bireyler yetiştirilmesi olduğu belirtildi. Açık öğretimdeki 1,5 milyon gencin 750 bininin örgün eğitim çağındaki gençlerden oluşması, bunun gençlerin yarısının okula gidememekte ve açık öğretim görmekte olduğu anlamına geldiğine dikkat çekildi. Gençleri okul dışına iten nedenlerin başında yoksulluk, gidecek okul bulamamak, öğretmenlerin niteliklerinin düşüklüğü, ailelerin eğitimsiz olması ve buna bağlı olarak çocukları ile iletişim kuramamaları ve haklarından haberdar olmamalarının geldiği aktarıldı.

Lise düzeyinde açık öğretim öğrenci sayısının İstanbul'da çok yüksek oranda olduğu, özellikle yoksulluğun yüksek olduğu Küçükçekmece, Esenler ve Fatih gibi bazı ilçelerde bu oranın arttığı ve gençlerin öğretim hayatından uzaklaşmakta olduğu belirtildi.

Açık öğretimde okuyan gençlere parasız sanat eğitimleri verilmek üzere yapılan bir çalışmada, gençlerin bir kısmının çalışmakta oldukları iş yüzünden eğitimlere katılmadığı, bir kısmının ise bu eğitimleri kalacak yer, yemek vb. servisleri sağlayan cemaatlerde

almış olmaları nedeniyle katılmadıkları belirtildi.

Meslek liselerinin verdiği eğitimlerin yeterli olmaması ve geçmiş dönemde olduğu gibi temel eğitimleri aldıktan sonra meslek eğitimi almalarının daha doğru bir yaklaşım olduğu da yapılan katkılardan birisiydi.

Gençlerin başarılı olduğu alanların tespit edilmesi ve edebiyat, spor, sanat, teknoloji vb. alanların hangisinde öne çıktıklarını görmelerine yönelik çalışmaların yapılması ve sonrasında eğitimin bu yönde verilmesi gerektiğine işaret edildi. Ailelerin de bu anlamda güçlendirilmesi, gençlerin yönelimlerini görebilmeleri ve hem yerel hem de merkezi yönetimden talepte bulunmalarına zemin hazırlanması gerektiğine yönelik tespitler yapıldı.

İnsanın kendini kuran bir varlık olması ile gençlerin kendini gerçekleştirme ve kendini kurmasının önemi ve gençlerin bu kapsamda desteklenmesi gerekliliği vurgulandı. Bu kapsamda gençlerin özgür, bağımsız, başkalarına saygı duyan bireyler olması için demokrasiyi anlamalarına zemin hazırlanması, haklar konusunda bilgilenmelerinin sağlanması gerektiği ifade edildi. Bu bağlamda yetişkin eğitiminde sadece meslek eğitime odaklanmanın güçsüzlüğe neden olduğu, yetişkin eğitiminin yalnızca meslek eğitimi olarak düşünülmemesi, kişisel gelişime yönelik de bir bakış açısıyla yeniden değerlendirilmesi gerektiği belirtildi. Gençlere 21. yüzyıl becerileri kazandırılması, uyum sağlayabilmeleri için mesleki deneyimlerin kazandırılması gibi çalışmaların, kendini gerçekleştirme ve kendini kurma kavramlarından gençleri uzaklaştırdığı, bunlarla birlikte kalkınma, yatırım gibi kavramların kapitalist sisteme birey yetiştirmek dışında bir anlamı olmaması nedeniyle tehlikeli oldukları ve dikkatli kullanılmaları gerektiğinin altı çizildi.

Yalnızca mesleki eğitimler değil, toplumsal cinsiyet eğitimi, insan hakları eğitimleri, yaşama dair eğitimlerinin acil ve önemli olduğu belirtildi. Ayrıca paket eğitim programları yerine İSMEK'in çeşitlendirilmiş programlar ile öğrenci yakalayacak araçlar oluşturması tavsiye edildi. Bu bağlamda gençlerin güçlenmesi denildiğinde iklim değişikliği de göz önünde bulundurularak, sürdürülebilir yaşam pratiklerinin geliştirilmesine yönelik konuların çalışıldığı ve gençlerin tarımsal üretim gibi faaliyetler gerçekleştirebilecekleri, üretici ve yaratıcı yönlerini geliştirebilecekleri saha eğitimlerinin yapılması da önerildi.

Kent hakkı ve ortak çözüm yaratma konularında yerel yönetimlerin görevleri olduğu, İSMEK'in de gençlerin güçlendirilmesi konusunda ciddi bir potansiyele sahip olduğu, gençleri kişisel gelişim ve psikolojik anlamda da desteklemesi gerektiği belirtildi.

Ailelerin rol model olmasının önemli olduğu ancak özellikle suçla itilmiş çocukların rol model eksikliğinin ciddi bir konu olduğuna değinildi. Bu anlamda ailelere rol model olma, ebeveyn olma eğitimlerinin verilmesi konularında çalışmalar yapılması önerildi. Kuşaklar arası farklı grupları bir araya getirecek etkinlik alanları geliştirilmesi sayesinde gençlerin rol model edinebileceği ve deneyimli insanlardan bilgi alabileceği belirtildi. Ailelerin çocuklarıyla ilgili olsalar bile, çocuklarını nasıl yönlendirmeleri gerektiğini

bilmediklerinden doğru şekilde okula yöneltilmedikleri belirtilerek, bu konuda gençlerin farklı alanlara nasıl yönlendirilebileceğinin İSMEK'teki eğitimlerle ortaya çıkartılabileceğinin altı çizildi.

Liselerde bilgi bombardımana tutulan gençlerin bu durumdan sıkılması, eğitim sistemimizin tek tip olması, aynı beceriyi herkese verme çabası ve bu nedenle eğitim alan gençlerin değersizleştirilmekte olduğu, aslında gençlerin ilgi alanlarına göre eğitim almaları gerektiğine işaret edildi.

Gençler, çok geniş bir toplumsal grubu oluşturduğundan, orta ve üst seviye gelir gruplarının çocuklarını da kapsamakta. Bu noktada sosyo-ekonomik durumu iyi olan gençlerin, yurtdışına gitme eğiliminin lise yıllarından itibaren başladığı belirtilerek, bu eğilimin neden kaynaklandığının bulunmasının önemli olduğu belirtildi. Gençlerin üniversitede iyi bir eğitim aldıklarının varsayıldığı ancak kendilerini sosyal anlamda gerçekleştirme arzusu nedeniyle yurtdışına çıkma isteği duydukları işaret edildi. Kendilerini geliştirmek isteyen gençleri ülkemizde nasıl tutabileceğimizi araştırmak gerektiği ifade edildi. Bununla birlikte, eğitim politikaları oluşturulurken, gençlerin eğitim ile ilgili memnuniyetsizlikleri, becerilerini geliştirme ihtiyaçları ve kendi ilgi alanlarını üniversitede bulamamaları gibi sorunları çözmeye büyük önem verilmesi tavsiye edildi. Buna ek olarak gençlerin, kendilerini yaşadıkları kente ait hissetmedikleri, İstanbul'da yaşamaktan mutsuz oldukları, yeşil alan eksikliği, kalabalık ve trafik gibi konuların gençlere ilişkin politikalarda dikkate alınması gerektiği belirtildi.

Oturumun ana konularından birisi de İBB'nin gençlerin güçlenmesine yönelik faaliyetlerinin geliştirilmesi için yapabilecekleri üzerinedir. İBB dâhilinde ve İSMEK kapsamı dışında da birçok birimin bir arada gençlerin güçlenmesine yönelik çalışmalar yürütmekte olduğu ve farklı kategoride gençlerin güçlenmesine yönelik çalışmalar yapıldığı vurgulandı. Bu çalışmalara örnek olarak, şu anda 4 noktada var olan İBB Gençlik Ofislerinin yakın zamanda sayılarının 10'a çıkarılmasının planlandığından bahsedildi. Bu ofisler ile gençlere sanatsal ve kültürel anlamda katkı sağlanmasının yanında, müzik, fotoğrafçılık, kültür, diksiyon, ifade biçimi gibi konularda destek verilmekte olduğu belirtildi. İBB tarafından düzenlenen kariyer eğitim günlerinde, gençlerle alanında başarılı olan isimlerin bir araya getirildiği bir çalışmadan da söz edildi.

İstanbul genelinde internet erişimi bulunmayan gençlerin kullanacağı 37 ofisin var olduğu, şu anda bağımsız durumda olmakla beraber ileride robotik kodlama, nanoteknoloji, yapay zekâ gibi konularda gençlere yönelik çalışmaların yapılması amacıyla planlanan teknoloji atölyelerinin varlığından bahsedildi. İBB tarafından zararlı sitelerin filtrelendiği, daha güvenli bir internet kullanımı sağlamak amacı ile gençlere internet hizmeti verildiği söylendi. Gençlik ofislerinde, gençlerin talepleri göz önünde bulundurularak sanatsal ve kültürel faaliyetler düzenlendiği belirtildi. Ayrıca bilim otobüsü gibi tematik otobüslerle, uzak yerlerde yaşayan gençlerin internet ve farklı aktivitelerden faydalanmalarının sağlandığı ifade edildi. Bunlara ek olarak, İBB'nin, gençleri spora teşvik edici yarışmalar düzenlediği hatırlatıldı.

Kentlilik bağlamında yapılan çalışmalar kapsamında önceden İBB çatısı altında bulunan Gençlik Meclisi'nin artık kent konseylerinin altında yer aldığı ve bununla birlikte gençlerin kent içinde söz sahibi olmasına katkı sağlandığından bahsedildi. Her kesimden gencin buluşmasının daha renkli bir yapı oluşturduğu ve gençlerin taleplerinin karar vericilerle buluşturulduğu belirtildi.

İBB ve İSMEK'e yönelik önerilerin başında, gençlerin güçlendirilmesi için İBB'nin gençlerle ilgili bir veri bankası oluşturulması geldi. Gençlerin öncelikle zihinsel olarak güçlenmesi gerektiği, bu nedenle İSMEK eğitimlerinde zihinsel etkinliklerin artırılması gerekliliği belirtildi. Bunun yanı sıra açılması önerilen kulüpler ve spor alanları ile gençlerin fiziksel/bedensel olarak güçlenmesi de sunulan öneriler arasındaydı. İSMEK'in ise bu kapsamda spor faaliyetlerine ağırlık vermesi tavsiye edildi. Gençlerin hem duygusal olarak hem de beceri olarak güçlenmesine dair çalışmaların yapılması önerileri de sunuldu. İSMEK'in isminin bu bağlamda yetersiz kaldığı, sadece meslek edindirme değil aynı zamanda spor, sanat gibi doğrudan meslek edindirmeyle ilişkili olmayan farklı alanlardaki eğitimleri de kapsayacak şekilde güncellenmesi gerektiği ifade edildi.

Kent hakkı ve hak temelli yaklaşımlarla ilgili kurgulanacak bir paket eğitim programı ile bütün kesimlerin aidiyet duygusunun pekiştirilebileceği ve kahveler dâhil birçok yerde kamu spotu olarak bunların yayınlanabileceği belirtildi. Gençler için kişisel gelişim ve psikolojik destek konularında ve güçlerini hangi alanlara yönlendirebileceklerine dair eğitimlerin kurgulanması ile ebeveynlerin 'ana-baba okulu' gibi oluşumlarla, rol model oluşturma, toplumsal cinsiyet eğitimleri ve hak temelli eğitimler gibi programlar önerildi.

Çalışan gençlere aidiyet hissi vermek için psikolojik destek verilmesine ek olarak gençlerin iş insanları ile bir araya getirilmesi ve bu sayede de istihdama katkı sunması gerekliliği aktarıldı. Gençlere demokrasi bilgisinin verilebileceği, deneyim kazandırabileceği hem de kültürler arası geçişi sağlayacak bir model oluşturulması açısından 'gençlik kooperatifleri' kurulması tavsiye edildi.

Gençlerin güçlenmesi konusunda önem teşkil eden konular arasında, öz kontrol yani idari davranış gösterme, yetkin olma, sosyal destekle gelişen baş etme mekanizmalarının güçlü olması, özgüven çalışması, gençlerin aile-sokak-mahalleye bağlantı kurması ve topluma katkı sunması olduğu, bu konularda gençlere destek olunması gerektiği belirtildi.

Gençlere eğitim verilmesi kapsamında dört temel eğilimden söz edildi. Bu yaklaşımlar; eğitimin temel haklara dayandırılması yaklaşımı, beceri kazandırma yaklaşımı, bireylerin kendini gerçekleştirme yaklaşımı ve vatandaşlık yaklaşımıydı. Bu eğilimler kapsamında hangi tür eğitimlerin verileceğinin belirlenmesi gerektiği vurgulanarak, 'Gençlik Eğitim Politikaları Şubesi' kurulması önerildi.

İSMEK'in gençlere yönelik eğitim faaliyetlerini çeşitlendirerek artırması, beceri eğitimleri ile ilgili faaliyetleri eklemesi ve bunların da periyodik olarak güncellenmesi gerektiği belirtildi. Bunun yanı sıra

eğitimlere katılmada dezavantajlı kesimler önceliklendirilerek spor, sanat ve kültür alanlarındaki faaliyetlerde açık lisede okuyan, okulu terk etmiş, çalışan ve/veya suça itilmiş çocuklara öncelik verilmesi gerektiği vurgulandı.

Her mahalleye kreş projesi kapsamında kullanılmayan otobüslerden mahallelere pratik kreşler yapılması, her ilçeye bilim sanat kompleksleri kurulması, gezici kütüphaneler yapılması da öneriler arasındaydı.

14-18 yaş arası zorunlu eğitimde olan gençlerin eğitiminin desteklenmesi; bu kapsamda, özellikle yaz aylarında, nitelikli eğitim ve yabancı dil kurslarını mümkün olduğunca ücretsiz ve ihtiyaç olduğu takdirde yatılı olarak açılması önerildi. Bu önerilerin yanı sıra İstanbul'daki gençlerin İstanbul'u tanınması ve sevmesi için ücretsiz geziler organize edilmesi de öneriler arasındaydı.

Gençlere kent hakkı kapsamında danışılarak her kesim için ayrı ayrı ihtiyaç tespiti yapılması ve politikaların bu ihtiyaçlara yönelik oluşturulması, gençlere danışmadan karar üretilmemesi gerektiğinin altı çizildi.

İSMEK eğitimlerinin uzun süreli ve kapsamlı eğitimler olduğu, bunun tersine özelleştirilmiş 3 saatlik kısa süreli eğitimler verilmesi gerektiği belirtildi. Özellikle uygulamalı eğitimlerde İSMEK'in alanını genişletmesi gerektiği vurgulandı.

1960'lardan kalma eski bir yaklaşım olan mevcut meslekleri sınıflandırıp, ölçüp, gençleri bu işlere göre ayırma anlayışından vazgeçilmesi ve bu kapsamda İSMEK'in isminin, 'meslek edindirme' yerine 'kişisel gelişim' gibi bir isimle değiştirilmesi gerektiği aktarıldı. Sadece mesleki değil, halk okulları anlayışının geliştirilmesi, bu kapsamda, insan hakları, temel hukuk, şiddetsizlik ve bir arada yaşama kültürü, toplumsal cinsiyet eşitliği gibi eğitimlerin verilmesi de önerilerildi.

İSMEK'in gençlere referans olması için özellikle kız çocuklarının etkinliklere katılmaktan duyduğu tedirginliklerin giderilmesi, siyasi adları olan mekânlardan kaçınılması ve faaliyetlerin bağımsız mekânlarda gençlere sunulması gerektiği belirtildi. İSMEK'in gençlere yönelik gerek yüz yüze gerekse çevrimiçi yazar-okuyucu buluşmaları gerçekleştirilmesi, bu sayede gençlere okuma alışkanlığı kazandırılması, ayrıca felsefe, müzakere, münazara, iletişim, yorumlama, tartışma gibi konuların İSMEK eğitimleri ile güçlendirilmesi önerildi.

Teknolojik Dönüşüm ve Yetişkin Eğitimi

Moderatör

Soner Şimşek

Kurum

Berberce Derneği

Raportör

Nazlı Ceren Sual

BİMTAŞ Kooperasyon ve İletişim Şefliği

Katılımcılar

Melike Akkaya
Dr. Özgün Biçer
Engin Canpolat
Prof. Dr. Serkan Çelik
Dinçer Demir
Dr. Gökhan Karaosmanođlu
Dr. Günizi Kartal
Dr. Onur Seçkin
Dr. Özge Subaşı
Didem Yeşil

İPA Vizyon 2050 Ofisi
Marmara Üniversitesi
İBB İSMEK
Hacettepe Üniversitesi
Eğitim Uzmanı
Ankara Üniversitesi
Boğaziçi Üniversitesi
Uzak Yakın
Koç Üniversitesi
Grow with Tech

"Teknolojik Dönüşüm ve Yetişkin Eğitimi" tematik oturumu, (i) teknolojiye ilişkin değişimlerin ve dijitalleşmenin yetişkin eğitimi politikası ve uygulamaları üzerindeki etkisi (ii), yeni teknolojilerin eğitimlerin niteliğini artırmak üzere doğru ve etkili bir şekilde kullanılmasını sağlayacak uygulamalar ve (iii) yetişkinlerin dijital yetkinlik ve becerilerinin artırılması gündemleri ile gerçekleştirildi. Oturum; çevrimiçi araçların kullanımı ile etkin zaman kullanımı, yüksek katılım, katılımcılar arası etkileşim ve kapsamlı içerik hedefleri ile sürdürüldü.

Oturumda ilk olarak katılımcılardan, çevrimiçi bir uygulama üzerinden, yetişkin eğitimi ve teknolojik dönüşüm temasında uygulama ve politikaya yönelik önerilerini paylaşmaları istendi. Kent hakkı ve müştereklik ekseninde ele alınan öneriler, katılımcılardan geldiği haliyle aşağıda yer alıyor.

Yetişkin Eğitimi ve Teknolojik Dönüşüm Temasında Uygulama ve Politikaya Yönelik Öneriler:

- Teknoloji okuryazarlığının geliştirilmesine yönelik adımların atılması
- Herkese açık, herkesi eğiten, herkesten öğrenen büyükşehir belediyesi mantığının getirilmesi
- Eğitim süreçlerinin yenilikçi teknolojilerle sürdürülmesi
- Uygulamaya dayalı içeriklerin geliştirilmesi
- Kapsayıcı eğitimlerin düzenlenmesi
- Kapsayıcı ve etkileşimli süreçlerin organize edilmesi
- Teknolojiyi ve öğrenmeyi müşterekleştirmek üzere politikaların geliştirilmesi
- Teorik değil, uygulanabilir eğitimlerin geliştirilmesi
- Eğitimlerde, İBB birimleri ve sektör işbirliklerinin arttırılabileceği içeriklerin geliştirilmesi
- Teknoloji yoluyla eğitim alma hakkının daha çok yaygınlaştırılması
- Kişiselleştirilmiş, bireye özgü eğitimler önerebilen, sistem üzerinden anketler ile çalışan uygulamaların geliştirilmesi
- Kapsayıcı yetişkin eğitiminin organize edilebilmesi
- Bireyin çok boyutlu ele alınması
- Bilişsel ve fiziksel tarafının yanı sıra duyuşsal tarafın da göz önüne alınması
- Kişilerin sosyal ve duygusal açıdan da geliştirilmesi ve bunların programlara dahil edilmesi
- Kentte yaşayan farklı kesimlerin, kendi öznelliklerine uygun olarak, teknolojik araçlara ulaşmasını ve kullanma yetkinliği kazanmasına yönelik çalışmaların geliştirilmesi
- Eğitici olarak şehirde neler var, çalışmasının yapılması
- Teknolojiye eşit erişimin sağlanması yönünde politikaların geliştirilmesi.

Gelen önerilerin ardından genel tartışma bölümüne geçildi. İlk olarak, amaç tanımlamasında teknolojinin çok ön planda olduğuna, aslında teknolojinin eğitimin içindeki yerinin daha önemli olduğuna ve üzerinde durulması gereken konunun bu olması gerektiğine vurgu yapıldı.

İSMEK'in belirlediği amaç ve kapsam tanımlamasına ekonomik perspektiften bakıldığında, dijital araçların kullanılmasındaki yetkinliğin vurgulandığının anlaşıldığı fakat burada dijital araçları kullanmaktan mı yoksa dijital araçları üretmekten mi bahsedildiğinin net bir şekilde ifade edilmesinin önemli olduğu belirtildi.

İSMEK'in İBB bünyesinde hizmet veren bir kurum olduğunun göz önünde bulundurulmasının ve bu bakış açısıyla İBB'nin eğitim ve yetişkin eğitimi konularındaki yol haritasının ne olduğunun belirlenmesinin önemi dile getirildi.

Yine, Hatice Kurtuluş'un konuşmasında da altını çizdiği gibi denize bakma, denize ayağını sokma hakları açısından bakıldığında, İSMEK çatısı altında yaşam boyu öğrenme içeriklerinin tasarlanmasında hangi başlıkların ele alınabilir olduğunun belirlenmesinin önemine değinildi.

Teknolojiyi bireysel olarak kullanmaktan ziyade, bu şehre katkı sağlayacak üretim yapılabilecek imkânların vatandaşlara sunulmasının önemi ifade edildi.

Salgın süreci ile birlikte yoğun olarak kullanılmaya başlanan teknolojik eğitimler üzerinde duruldu. Zamansal olarak kısa bir süreyi kapsayan bu süreçte, önceliklendirme çalışmasının önemi ortaya kondu. Eğitimin etkileri, kullanılacak malzemelerin türleri ve dijital okuryazarlık başlıklarının ele alınması gerekliliği belirtildi.

İSMEK bünyesinde hâlihazırda 40 farklı alanda eğitim verilmekte olduğu (bilişim, el sanatları, giyim üretim teknolojileri, muhasebe vb.), açılış konuşmalarında da değinildiği gibi 1000'e yakın eğitmen, 160'ın üzerinde kurs merkezi ve 18 uzmanlık okulunun İSMEK bünyesinde hizmet vermekte olduğu aktarıldı. Yabancı dil, bilişim teknolojileri, muhasebe, web tasarımı gibi alanlarda eğitmenlerin dijital becerilerinin gelişmiş düzeyde olduğu ifade edilirken; el sanatları, giyim üretim teknolojileri, kişisel gelişim gibi alanlardaki eğitmenlerin dijital becerilerinin gelişmiş düzeyde olmadığı üzerinde duruldu.

İSMEK bünyesinde sadece 2020 yılında, 3 bin 200 kişiye dijital okuryazarlık alanında eğitim verildiği ifade edildi. İSMEK Bilişim Okulu'nda gerçekleştirilen eğitimlere katılan öğrencilerden, üniversitelerde genellikle teorik eğitimler aldıkları ancak bilişim okullarında uygulamaya yönelik eğitim aldıkları konusunda geri bildirim alındığı belirtildi. İSMEK kapsamında branş algoritması geliştirildiği, bilişim teknolojileri alanının 14 farklı alana ayrıldığı ve 70 farklı branşta eğitim verilmeye başlandığı ifade edildi. Cisco Network uzmanı olmak isteyen bir bireyin 7 seviyede eğitim alması gerektiği belirtildi. Bu alanda iyi bir noktaya gelinmesinin en önemli sebeplerinden birisinin yarı zamanlı çalışan eğitmenlerin özel sektör tecrübesini öğrenciye aktarması olduğu ifade edildi.

El sanatları branşlarında daha çok hobiye yönelik eğitimlerin olduğuna değinildi. Diğer alanlara kıyasla daha az olsa da 4-5 yıl eğitim alınıp daha sonra kazanılan beceriler ile üretim atölyelerinde sipariş üzerine üretim yapılabildiği belirtildi.

Pandemi süreci ile birlikte İSMEK'lerin öğrenci sayılarının oldukça düştüğü ve bu olumsuz durumu ortadan kaldırmaya yönelik de uzaktan eğitim çalışmalarına başlandığı üzerinde duruldu. Bu eğitimlerde özellikle bilişim teknolojilerinin ağırlıklı olarak tercih edildiği ifade edildi.

İSMEK kullanıcılarının büyük bir oranının 20-30 yaş arası kişilerden oluştuğu, onu takip eden katılımcı dağılımının 30-40 yaş arası ve daha sonra da 40-50 yaş arası şeklinde olduğu aktarıldı. Bu veriler ışığında teknoloji ve dijital alanın bir fırsat alanı oluşturduğu ifade edildi. Dikkat çeken bir maddenin de en az tercih edilen programların dijital okuryazarlık, PowerPoint sunum hazırlama, video sunum hazırlama gibi dijital içerikler olduğuna değinildi. Onun dışında en az tercih edilen programlardan olan bilişim teknolojilerine ilişkin bir iki eğitimin yer aldığı belirtildi. Bu durumun da programlar hakkında konuşulurken bir değerlendirme fırsatı sunabileceği ifade edildi.

Oturumda katılımcılara yönlendirilen bir diğer soru, "Bugünü ve geleceği tarif edecek çalışmaların boyutları nasıl olmalı?" şeklindeydi. Soru çerçevesinde bir yandan görüşler üzerinde tartışma yürütüldü bir yandan da dijital bir araç ile belirlenen dört başlık etrafında yazılı katkılar alındı. Bu dört başlık ise şöyle belirlendi: Uzaktan eğitim/ çevrimiçi süreçler, bilişim ve teknoloji program alanları, kentlilerin dijital okuryazarlık becerilerinin yükseltilmesi/dijital hemşerilik, kent hakkı bağlamında ve müşterekler olarak teknoloji, bilgi ve öğrenme (öğrenen kent ağı).

Kentin demografisine ve İSMEK'in eğitimlerinin demografisine bakıldığında dikkat çeken bir konu olarak eğitim alan 60 yaş üstü kesimin %3'lük kısmı oluşturması üzerinde duruldu. Özellikle COVID-19 sonrasında 65 yaş üstü bireylerin dijital ürünlere ve eğitimlere ulaşma konusunda yokluk çektiklerine vurgu yapıldı. Yapılan çalışma kapsamında dijital göçmenler olarak tanımlanan yaşlıların nasıl bir farkındalığa sahip olduğunun incelendiğine değinildi. Bu kesimin dijital alanla olan etkileşimleri üzerine yapılan derinlemesine görüşmelerden bahsedilerek, çalışma bulguları ışığında bu kesimin sınıfsallık nedeniyle teknolojiye ulaşamayan, teknolojiye ulaşan ama kullanma olanağı olmayan veya ulaşan ve biraz olsun kullanmayı öğrenen şeklinde başlıklara ayrıldığına dikkat çekildi. İSMEK eğitimlerinin uygun öğrenme biçimlerine yönelik geliştirilecek fırsatlar ile bu kesimlerin salgın sürecini daha kolay atlatalmaları, kentin içinde daha çok var olabilmeleri, daha çok sosyal etkileşimde bulunmalarının sağlanabileceğine vurgu yapıldı.

Kentin dezavantajlı grupları tarif edilirken yaş almış bireyler kadar göçmenlerin de önemli bir kırılma grubu olduğuna değinildi.

Oturumda belirtilen bir diğer konu da salgın döneminde kadın katılımcıların %80'den %74'e düşen kayıt oranları üzerineydi. Bir grup kadının salgın koşullarında kurslara kayıt olmaktan vazgeçmiş ya da kayıt olmadığı, bunun en önemli nedeninin ise dijital kaynaklara erişimdeki adaletsizlik olduğunun altı çizildi.

Oturumda katılımcılar konu hakkındaki önerilerini; Uzaktan Eğitim/ Çevrimiçi Süreçler, Bilişim & Teknoloji Program Alanları, Kent Hakkı Bağlamında ve Müşterekler Olarak Teknoloji, Bilgi ve Öğrenme (Öğrenen Kent Ağı) başlıkları altında dile getirdi. Uzaktan Eğitim/ Çevrimiçi Süreçler başlığı altındaki önerileröneriler şu şekildeydi:

- ▶ İSMEK eğitimcilerinin dijital yetişkin eğitimi becerilerinin geliştirilmesi

- ▶ Eğiticinin eğitiminin geliştirilmesi
- ▶ Hedef kitle segmentasyonu ve uygun hizmetin verilebilmesi
- ▶ Nitelik geliştirici eğitimlerin verilebilmesi
- ▶ İSMEK eğitimlerini bilinen örgün eğitim modelinden teknolojik araçlar vasıtasıyla şehrin sosyal alanlarına taşınması
- ▶ Kısa sınav, sınav, eğitim pekiştirme amaçlı bilgi paylaşmak üzere mobil uygulama geliştirilmesi
- ▶ Teknoloji temelli eğitim alanların bitirme projeleri/ödevleri vb. çalışmaların İBB bünyesine fayda sağlayacak şekilde planlanması / mezunlarıyla hekaton vb. çalışmaların yapılması
- ▶ Öğretmenlerin örgün eğitimden uzaktan eğitime geçişte ders aktarım alışkanlıklarını değiştirmeye yönelik çalışmaların organize edilmesi
- ▶ Yetkinlik bazlı eğitim yaklaşımının getirilmesi. Buna bağlı olarak da istihdama hizmet edecek şekilde katılımcıların öğrenme kanıtlarını ve becerilerini gösterecek portfolyo imkânı sunulması. Başlangıç noktası olarak da en başta sektörlerin analizinin yapılması ve ihtiyaçların saptanması
- ▶ Ölçüm kriterlerinin ne olacağına belirlenmesi
- ▶ Eğitimin uygulayıcısı olan uzmanın bulunduğu bağlama uygun bir tasarım becerisinin geliştirilmesine olanak tanınması (uzaktan eğitim gibi)
- ▶ Oyunlaştırma gibi geleceğin mesleklerinde hedef kitle dışında, bu konuya yetenekli kişilerin de merkeze konularak başarılı örneklerin oluşturulmasına olanak sağlanması
- ▶ Çok fazla kişiye eğitim verilmesi yerine, eğitimlerin şehre katkı ile ilişkili hale getirilip bunun ileriye dönük olarak katılımcılarla paylaşılması (istatistiksel gelişim gibi).

Bilişim & Teknoloji Program Alanları başlığı altında ise öneriler şu şekildeydi:

- ▶ Veri bilimi/veri madenciliği gibi çağın önemli konularında eğitimlerin düzenlenmesi
- ▶ Diğer eğitim temalarıyla bütünleşik dijital becerilere yönelik eğitimlerin geliştirilmesi
- ▶ Dijital istihdamın yaygınlaştırılması
- ▶ Yeni eğitim başlıklarının geliştirilmesi
- ▶ Mobil oyun yazılımları gibi geleceği olan konularda uzmanlar yetiştirilmesi
- ▶ İSMEK ve İBB teknoloji departmanları arası iletişimin artırılması, karşılıklı fayda sağlanabilecek konuların tespit edilmesi
- ▶ İSMEK teknoloji temelli eğitim alan mezunların İBB'nin ilgili müdürlüklerinde staj almalarının sağlanması
- ▶ Yeni açılacak İSMEK lokasyonlarının demografi, yaş, erişim vb. niteliklerinin mekânsal analizler ile belirlenmesi
- ▶ Teknolojiden faydalanarak eğitim alabilecek hedef kitlelerin belirlenmesi
- ▶ BT becerileri/dijital beceriler konulu eğitimlerin tasarlanırken katılımcıların yaşadığı bağlamlardan yola çıkılarak, diğer eğitimlerin içerikleriyle bütünleşik olarak ele alınması
- ▶ Eğitim amacının tanımlanmasında aracın ön plana çıkarılmaması, amacın ön planda olmasının sağlanması. Örneğin amaç etkili sunu hazırlamak olmalı, kullanılacak araçlardan biri PowerPoint olmalı, bu aracı etkili kullanmak için gereken beceriler işlenmeli, ama eğitimin amacı PowerPoint öğrenmek olmamalıdır.

- Dönemin ihtiyaçlarına hızla cevap veren ve istihdam yaratacak alanlarda eğitim olanaklarının kullanılması (Özellikle teknoloji, dijital oyun ve e-spor gibi)
- Geleceğin meslekleri ve İstanbul: küresel dijital istihdamda nasıl bir yer sahibi olabilir (eğitimli ve genç işsiz yüksek vs.) konulu bir raporun oluşturulması.

Son olarak Kent Hakkı Bağlamında ve Müşterekler Olarak Teknoloji, Bilgi ve Öğrenme (Öğrenen Kent Ağı) başlığında ise konunun uzmanları, yapılması gerekenleri şöyle sıraladı:

- Dezavantajlı gruplara erişimin, katılımın ve desteklerin sunulması
- Yaşlılara yönelik çalışmaların hazırlanması
- Dijital vatandaşlığın yaygınlaştırılması
- Hak temelli içeriklerin geliştirilmesi
- İstanbul'daki gençlerin yüzde 34'ü ne istihdamda ne de eğitimde. Bu kesimi içeren teknolojik araçları üretme ve kullanmaya yönelik eğitimlerin hazırlanması
- Kadınların teknoloji yetkinliklerini artıracak çalışmaların geliştirilmesi
- Şehirde neler var? Kütüphaneler, tiyatrolar, sinemalar, müzeler, spor salonları... Bunların dijital yaşam alanlarına çevrilmesi
- COVID-19 salgını olsa da olmasa da EBA (Eğitim Bilişim Ağı) noktalarının oluşturulması, bu noktaların ve çevrelerinin dijital teknolojilerle bütünleşik kütüphaneye, öğrenme alanlarına çevrilmesi.

Öte yandan, oturumda cevaplanması istenen sorulardan birisi de İSMEK'in kısa, orta ve uzun vadedeki planlarının ne olması gerektiği üzerineydi. Bu soruya bağlı olarak eğitim zeminini nasıl daha teknolojik veya esnek bir zemine getirebileceğimiz, mobil uygulamaları nasıl kullanabileceğimiz veya toplumun kırılğan kesimlerinin bunlardan nasıl faydalanabileceği soruları da cevap aranan sorular arasındaydı.

Çalıştayın amaçlarından birisinin de İSMEK'in çerçevesinde sunulan dijital becerilerin artırılmasına yönelik olarak eğitimlerin içeriğinin ve yönteminin yenilenmesi olduğu ifade edildi. Kurs kayıt oranları incelendiğinde teknoloji ile ilgili konuların az tercih edilmesinin üzerinde durulması gerektiği belirtildi. Bu aşamada eğitimlerin içeriğinin ve yönteminin geliştirilmesi, günlük ihtiyaçlar göz önünde bulundurularak programlanması, kent hakkı üzerinden temellendirilmesi konularının önemi ifade edildi. Mevcut durumun değerlendirilmesine yani yerele özgü ihtiyaç analizlerinin yapılmasına ve bu verilerden yola çıkılarak mevcut durum raporunun hazırlanması gerektiğine vurgu yapıldı.

Talebin az olduğu teknoloji eğitimlerine bakıldığında sunum hazırlamak, özgeçmiş hazırlamak gibi zamanın ihtiyaçlarını çok fazla yansıtmayan eğitim içeriklerinin olduğu, talebi artırmak için eğitim içeriklerinde yeniliğe gitmek gerektiği, örneğin mobil oyun yazılımlarına yönelik eğitimler için zamanın taleplerinin karşılanabileceği ve yeni neslin ilgisinin çekilebileceği ifade edildi. Talepleri artırmaya yönelik olarak getirilen bir diğer öneri de eğitimlerin başka içeriklerle bütünleştirilerek yenilikçi bakış açılarını taşınması olarak belirtildi. Eğitim içeriklerinin bütünleşik olarak tasarlandığında dijital beceriler ile diğer tercih edilen becerilerin

eşleştirilmesinin başarılı olabileceği anlatıldı. Örnek olarak talebin fazla olduğu İngilizce eğitimlerin dijital araçlarla verilerek bir yandan İngilizce öğrenilirken diğer yandan da dijital araçların anlatılmasının mümkün olduğuna değinildi.

İSMEK eğitimlerinin bir diğer önemli çıktısının portfolyolar olduğu, portfolyo ve istihdam ilişkisinin önemli olduğu ve eğitim alan kişinin bir portfolyo ile eğitimini tamamlayarak işverenin karşısına çıkması gerektiğine vurgu yapıldı.

İBB'nin temel politikasının istihdam ofisleri aracılığıyla Türkiye'nin önemli bir toplumsal ve iktisadi sorunu haline gelen işsizliğin azaltılmasının ve işgücünün nitelikli hale getirilmesinin önemine dikkat çekildi. Yakın zamanda çeşitli yerlerde açılan istihdam ofislerinin İBB'nin önemli politikalarından biri olduğu üzerinde duruldu. Bu politikaları İSMEK'in işleyişi ve eğitim içerikleri ile ilişkilendirmenin ve desteklemenin önemine vurgu yapıldı.

Bir diğer önemli konu da eğitimcilerin verdiği eğitimin niteliği ile ilgiliydi. Eğitimcilerin kendi uzmanlık alanlarında dijital yöntemlerle aktarım yapabilme becerilerinin denetime tabi tutulmasının gerekliliğine değinildi. Uluslararası standartlarda etkili bir uzaktan eğitim deneyiminin çok fazla görülmediği ifade edildi. Senkron ve asenkron bileşenlerinin aktif bir şekilde kullanılıyor olmasının ayrı bir çalışma gerektirdiği üzerinde duruldu. Ayrıca uzaktan eğitimin bir sınırlandırması olması gerektiği, bütün eğitimlerin uzaktan sürdürülemeyeceği anlatıldı.

Oturumda görüşülen bir başka konu da mevcut eğitimlere yönelik yapılması gereken analizin önemine ilişkindi. Daha önce yapılmış bir mevcut durum raporunun olmamasına rağmen İSMEK'in şu anki eğitimlerine bakıldığında 2 temel unsurun varlığından bahsedildi. Unsurlardan birisinin İSMEK'in kurslarının genel demografik dağılımına ilişkin olduğuna işaret edilerek, kursların çok büyük oranda kadınların talep ettiği eğitimlerden oluştuğu ancak bu noktada kadınların hangi eğitimleri tercih ettiğine dikkat edilmesi gerektiği belirtildi. Kadınlar tarafından en az tercih edilen eğitimlerin teknoloji temelli eğitimler olduğu, ağırlıklı olarak hobi ve beceri geliştirmeye yönelik eğitimlerin tercih edildiğine değinildi.

İBB'nin özel istihdam bürolarını açmasından yola çıkılarak eğitim istihdam ilişkisinin belediyenin vizyonunda önemli bir yer tuttuğu ifade edildi. Bu aşama da kooperatifçiliğin de gündeme gelmesinin gerekliliği üzerinde duruldu. Örneğin dünyada yazılımcıların oluşturduğu bilişim kooperatiflerinin varlığından bahsedildi.

SODEV tarafından 2019 Mart ayında yapılan araştırmaya göre İstanbul'da genç nüfusun %34'ünün ne istihdamda ne de eğitimde yer aldığı belirtildi. Bu kesimin içinde uyuşturucu kullanan genç nüfusun varlığına dikkat çekilerek 10 yıl sonra bu oranın artma ihtimalinden söz edildi. Hem kalkınma açısından hem de sokaklardaki yaşam alışkanlıkları açısından bu durumun sıkıntılı süreçleri beraberinde getireceğine vurgu yapıldı. Bu süreçleri iyi organize edebilmek amacıyla gençlerin ilgisini çekecek ve istihdam imkânları sağlayacak eğitimlerin kurgulanmasının önemli olduğu belirtildi. Örneğin mobil

oyun sektörünün birçok katmana sahip olduğu ve gençlere yönelik hızlı ve etkili eğitimlerle istihdam olanaklarının sağlanabileceğine değinildi. Özellikle COVID-19 sonrası en hızlı büyüyen sektör olan oyun sektörünün İSMEK'in eğitim ağına katılması ile genç grupla temas edilebileceği ve istihdamlarına katkıda bulunabileceği ifade edildi.

Oturumda katılımcılar kısa, orta ve uzun vadede yapılması gerekenler konusundaki görüşlerini de dile getirdi. Buna göre;

Kısa vadede yapılması gerekenler şu şekilde sıralandı:

- ▶ Bütünsel eğitim yaklaşımı (yüz yüze, uzaktan, hibrit) üzerine hedeflerin belirlenmesi
- ▶ Mevcut durumun niteliksel analizi ve varılmak istenen vizyon doğrultundaki gereksinimlerin saptanması
- ▶ Çeşitlilik ve kapsayıcılık perspektifiyle kimlerin eğitim aldığı analizinin yapılması.
- ▶ İhtiyaç analizlerinin yapılması
- ▶ Uzaktan eğitime geçişin stratejisinin belirlenmesi
- ▶ Katılımcıların gereksinimlerinin belirlenmesi, eğitsel gereksinimlerinin ortaya konması ve dijital ortamda geliştirilecek bir içeriğin kişilerin nelere gereksinim duyduklarını belirlemesi
- ▶ EBA noktalarının oluşturulması ve mevcut kütüphanelerin eba noktalarına dahil edilip hayata geçirilmesi
- ▶ Yol haritasının oluşturulması
- ▶ Eğitimlerin kişiselleştirilmesi, tüm kesimlere yönelik, bilgi ve becerilerin test edilip eğitim önerebilen uygulamalar üzerinden eğitim önerilerinin geliştirilmesi
- ▶ İSMEK'in yeniden markaşlama ve konumlama çalışması. Özellikle yeni nesil profili de kapsayacak daha modern ve inovatif bir duruş sergileyen bir konumlama çalışmasının geliştirilmesi (yükselişteki teknolojik istihdam alanlarıyla bağlantı)
- ▶ Öğretmenler konusunda özel bir geliştirici alanın açılması
- ▶ Çevrimiçi eğitime hazırlık eğitimlerinin organize edilmesi.

Orta vadede yapılabilecekler ise şöyle dile getirildi:

- ▶ Yoğun etkileşim gerektirmeyen farkındalık kazandırma hedefli eğitimlerin esnek erişim platformlarına taşınması
- ▶ İBB'nin istihdam bürosuyla ortak çalışarak kentin ihtiyacına yönelik eğitim politikalarının belirlenmesi
- ▶ İlgili uluslararası ve ulusal kurum ve kuruluşlarla işbirliği ve deneyim paylaşımı fırsatlarının oluşturulması
- ▶ EBA noktalarının kütüphaneye çevrilmesi, öğrenme alanı haline getirilmesi
- ▶ Dijital okuryazarlık, dijital vatandaşlık noktalarının kurulması. Kişilerin bu noktalarla kolayca iletişime geçebilmesinin yolunun açılması
- ▶ Teknolojinin ekolojik alanlar ile birleştirilmesi ve istihdama katkı sağlayabilecek eğitimlerin düzenlenmesi (Örnek olarak "Akıllı Tarım Teknolojileri" eğitimi)
- ▶ Beceri temelli süreç yönetiminin organize edilmesi
- ▶ Yapılan planlamaların beceri temelli bir eksende ilerlemesinin yolunun açılması. "Hangi araca ihtiyaç var?" yerine "Hangi becerinin gelişmesine ihtiyaç var?" sorusunun odağa alınması
- ▶ Deneyim paylaşımının desteklenmesi

- ▶ Deneyim paylaşımlarına yönelik düzenlemelerin yapılması. Bu noktada akran öğrenmesi ile hem İBB'nin yükünün azaltılması hem de katılımcıların daha etkin olması
- ▶ İstihdam, hobi gibi alanların belirlenmesi
- ▶ Katılımcıların meslek edinme, hobi alanlarını geliştirme gibi alanlara seslenecek farklı kapsamlarda içeriklerin oluşturulabilmesi. Özel sektör ile işbirliğinin geliştirilmesi
- ▶ Özel sektörde ihtiyaç duyulan ara eleman ihtiyacını giderecek atak eğitimlerin geliştirilmesi.

Katılımcıların önerdiği uzun vadede yapılması gerekenler de şu şekildeydi:

- ▶ Toplumsal olarak çağı ve dijitalleşmeyi yakalama amacıyla herkese erişebilen platformların oluşturulması
- ▶ Sürdürülebilir, çıktısı ile yeni iş modellerinin alt yapısını oluşturacak döngüsel stratejilerin belirlenmesi
- ▶ Bilişim Teknolojileri alanında yenilikçi eğitimler yapabilmeye kapasitesinin geliştirilmesi
- ▶ EBA noktalarından türeyen öğrenme alanlarının dijital teknolojilerle bütünleşik yaşam alanlarına dönüştürülmesi
- ▶ Büyük Veri Analizi, Yapay Zeka, İoT, Mobil yazılımlar, Veri madenciliği, CBS gibi alanlarda eğitimlerin artırılması.

Yetişkin Eğitiminde Sosyal, Kültürel ve Sanatsal Alanlar

Moderatör	Kurum
Prof. Dr. Ebru Oğuz	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
Raportör	
Beyza Yılmaz	BİMTAŞ Kooperasyon ve İletişim Şefliği
Katılımcılar	
Banu Açıkdeniz	BGST Tiyatro
Prof. Dr. Hasan Akbulut	İstanbul Üniversitesi
Fatih Akdoğan	Tuzla Film Atölyesi
Ayhan Akkaya	Kardeş Türküler
Karabey Aydoğan	İBB Hayat Boyu Öğrenme Müdürlüğü
Taner Çetin	İBB Kültürel Etkinlikler Müdürlüğü
Deniz İnceoğlu	İBB Medya A.Ş.
Diler Özer	Kardeş Türküler
Yalçın Savuran	Sinema ve Fotoğraf
Bülent Sezgin	Bahçeşehir Üniversitesi
Serdal Taşkın	İBB Kültür A.Ş.
Dr. Senem Timuroğlu	Özyeğin Üniversitesi
Doç. Özlem Üner	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi

Çalıştay kapsamında yetişkin eğitimde sosyal, kültürel ve sanatsal alanlar oturumu iki alt başlıkta yürütüldü. Bunlardan ilki yetişkin eğitimi politikaları oluşturulurken sosyal, kültürel ve sanatsal alanlarda katılımcıların kendi branşlarında neler yapılabileceği yönündeydi. İkinci alt başlık ise İSMEK'in güçlendirilmesi ve dönüşümü açısından, katılımcıların kendi branşları doğrultusunda tavsiyeleri ve önerilerinin neler olduğu hakkındaydı.

Alt başlıklar çerçevesinde yapılan tartışmalarda, kadınların güçlendirilmesi ve özgürleştirilmesi, fırsat eşitsizliği, kent kavramı ve kent hakkı kavramları, kültür sanata dair uygulamalar, İSMEK'lerin fiziksel yapısı ve içeriğinin geliştirilmesine yönelik öneriler ile işlevlerinin artırılması gibi tavsiyeler ele alındı.

Tartışmalar sırasında yetişkin eğitimi politikaları oluşturulurken kültür-sanata yönelik faaliyetlerin sosyal hayat içine yedirilmesi gerektiğine değinildi. İBB ve İSMEK'in güçlü ve zayıf yönleri belirlenirken, bir diğer yandan güçlü yönlerini, avantajlarını nasıl daha iyi kullanabileceği, yeni neler yapılabileceği konuşuldu.

İBB'de kadınlarla ilgili çalışmaların yetersiz olduğu ve bu konuda acil politikalar geliştirilmesi gerektiğine değinildi. Kadına yönelik şiddetin giderek arttığı, şiddeti önlemek için farklı politikaların üretilmesinin gerekliliğinin olduğu belirtildi.

İSMEK'in önceki eğitimlerine bakıldığında, kurslara katılan öğrencilerin %74'ünün kadın olduğu, bunların %71'inin 16-40 yaş arasındaki genç kadınlar olduğu aktarıldı. Buradaki eğitimlerin, kadınların güçlenmesi yönünde değerlendirilmesi gerektiği, erkek şiddetinin bitmesi ve kadın cinayetlerinin durdurulmasının toplumda yaratılacak zihinsel dönüşümle sağlanabileceği, bu konuda İSMEK'in etkili olabileceği ifade edildi. Bu açıdan ikili bir eğitim planı oluşturulması önerildi. Bunlardan birincisi tüm kursların müfredatlarının toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifiyle hazırlanması, ikincisi ise kadınların güçlenmesini sağlayacak, birey bilinciyle donatabilecek dersler açılması üzerineydi. Özellikle kadın tarihi ve edebiyatının kadın öğrencilerle buluşmasının çok önemli farkındalıklar, açılımlar sağlayacağı vurgulanırken, kadınların kendi toplumsal deneyimlerini yansıtan yapıtlarla karşılaşmalarının, onlarda daha güçlü bir birey ve yurttaş bilinci oluşturacağı aktarıldı. İstanbul'un, kadınların güvenle yaşayabilecekleri bir şehre dönüşmesinin, hem yerel yönetimlerin kadınlık deneyimlerine duyarlı politikalarıyla hem de kadınların maruz kaldıkları her türlü şiddet karşısında güçlü duruşuna bağlı olduğu belirtildi.

Kadınların özgürleştirilmesi ve güçlendirilmesi için edebiyatın, okuryazarlığın çok önemli olduğu ve kadınların 'kendilerine ait bir odalarının' (Virginia Wolf'a vurgu yapılarak) olmasının, üzerlerindeki yüklerden arınıp düşünmeye başlamalarının gerekli olduğuna değinildi. Kadınları, kadınların tarihinden mahrum ederek, gelişen müfredatın kadınları hafızasızlaştırdığı İstanbul Sözleşmesi tartışmalarında da bu hafızasızlığın yansımalarının görüldüğünün altı çizildi. Buna örnek olarak, Fatma Aliye'nin 1990'lı yıllarda üniversitelerin edebiyat müfredatında yer almamasına karşın Namık Kemal, Halide Edip gibi yazarların ilkökul müfredatından beri

eğitime dahil edilmesi, kadınların kendi tarihlerini anlamamalarına ve erkeklerin tarihini insanlık tarihi olarak görmeleri sorununun ortaya çıkmasına neden olduğu belirtildi. Bunun sonucunda kadınların kendi tarihlerinden, entelektüel tarihten, aydınlanma tarihinden mahrum kaldığı, bireyleşmenin ve güçlenmenin sekteye uğradığı ifade edilerek, kadınların bilinçlerinin yükselmesi ile yurttaşlık hakları bilincinin yükseleceğine değinildi.

Kadınların edebiyatla güçlendirilmesi başlığı altında; kentte her kesimden kadına ulaşılması ve kadınların, politikalar belirlenirken merkeze alınması gerektiği, kadınların barışı sağlayacak bir konumda olması için her kesimden kadının katkısıyla müşterek bir kültürün oluşturulmasının gerektiği, bu durumda toplumun her alanının bundan olumlu etkileneceği belirtildi.

Edebiyatın müfredata dahil edilmesi ve romanlarda işlenmiş konularla, Fatma Aliye Romanları örneğinde olduğu gibi aile içi şiddet, kadınların eğitim hakkı gibi kadınların kendilerine dair anlamları keşfetmesinin sağlanabileceği vurgulandı.

Bursa Nilüfer Belediyesi örneğinde görüldüğü gibi bir festivalin ve bir sempozyumun düzenlenmesi ile her yıl seçilen bir yazarın kitabının evlere dağıtımının üstlenilmesinin İstanbul'da da uygulanabileceği fikri paylaşıldı.

İstanbul'un bir metropol ve tarihi bir kent olmasından ötürü geleneksel bir edebiyat festivalinin olması gerektiği, bu festivalin ilk yazarının da birleştirici bir figür olarak Fatma Aliye olabileceği, bir tema belirlenerek bütün bir yıl bir yazar üzerinde çalışılması, o temanın hem edebiyat hem tiyatro hem de başka kültür sanat alanlarına taşınması önerildi.

Oturumda İSMEK eğitimlerinin içerikleri ve İSMEK merkezlerinin fiziksel yapıları da tartışılan konulardan birisiydi. İSMEK'in geniş bir ağ oluşturduğu, buna karşın bazı ilçelerde fiziksel yapılarının kötü durumda olduğu belirtildi. İlçe belediyeleri ile İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin (İBB) uyumlu bir yapıda olması halinde mekân tahsisi konusunda problem yaşamadığı ancak uyumlu yapıda değilse bu konuda problemlerin yaşandığına değinildi. İlçe belediyelerinin kültür sanat alanında Büyükşehir Belediyesi'nden daha iyi bir durumda olduğu, bu faaliyetlerini yerel olarak sürdüren ilçe belediyelerinin, mahalle ve sokakla iletişim kurabildikleri için bireylerin aidiyetlerini arttırabildiğine dikkat çekildi. Bu anlamda Büyükşehir Belediyesi'nin her belediye ile işbirliği içinde çalışmasının önemine vurgu yapıldı. İSMEK'lerin kent enstitülerine dönüştürülebilmesi için İstanbul'un 3 bölgeye bölünebileceği, her bölgede bir kampüsün açılabilmesi ve bu bölgelerde kurulacak enstitülere halkın ulaşımın daha kolay olacağı ve bu enstitülerin halk eğitim mantığından uzaklaşarak, kısa süreli eğitimler (15 günde uzmanlık) vermesi önerildi.

İBB'nin, ilçelere dağılmış olan 13 kültür merkezi ile (CRR ile 14) İSMEK vasıtasıyla iş birliği yaparak kentte kültür sanat faaliyetlerini ve hobiye dayanan etkinlikleri bu kültür merkezleri aracılığıyla yapması, bunun kent ve ilçeye olan aidiyeti arttıracacağı, bu sayede İBB'nin hizmet alanının genişleyeceği belirtildi.

Fırsat eşitliği konusu da oturumun temel konularından birisiydi. Kadınlar ve erkekler arasında eşitsizlik sorununun göçle daha da derinleşmiş durumda olduğu ve İstanbul'da bölgesel bazlı uçurumun derin olduğundan bahsedildi. Salgın ile birlikte fırsat eşitsizliği kavramının daha da belirgin hale geldiği, bilgisayar ve tablete erişim olanağının yetersiz olması nedeniyle uzaktan eğitimin eğitimdeki eşitsizliği derinleştirdiği belirtildi. İSMEK eğitimlerinde de böyle bir sorunun olabileceği üzerinde duruldu.

Toplumda her kesimin sanatın ve sosyal kültürel faaliyetlerin birleştirici gücü ile bir araya getirilmesinin mümkün olduğu vurgulanarak, İSMEK'in bu anlamda etkili olduğunun altı çizildi.

İSMEK kapsamında yapılabilecek farklı etkinlik ve eğitimlere ilişkin yapılan önerilerden birisi de sıfır atıklı bir kenti sağlamaya yönelik kurslar verilmesi üzerinedir. Bunun yanı sıra kent bahçelerinin kurulması da öneriler arasındaydı. Kent bahçelerinin kurulması konusunda gösterilen örneklerden birisi, 1994 yılında açılan Küba'nın, Permakültür uzmanlarını çağırarak kentte üretime başlaması örneğiydi. Kentlerdeki atıl alanlar çok hızlı bir şekilde yeniden üretim yerlerine dönüştürülürken, hobi bahçesi kavramının dışında, gerçekten sürdürülebilir yaşam için bu bahçelerin hem öğrenme hem katılım hem de üretim için önemli olduğu anlatıldı. İstanbul için bu eğitim süreçleriyle kırsala geri dönüşün de cesaretlendirilebileceği, bu şekilde büyük şehirlerin nüfus baskısının azalabileceği belirtildi. Kentsel yaşam çizgisinin zamansal açıdan doğrusal olduğu, toprakla buluşmanın doğadaki yaşam çizgisinin döngüsel karakterini deneyimlemek ve o döngünün bir parçası olmak açısından da kentlilere katkı sağlayacağını altı çizildi. İSMEK'te verilen eğitimlerin, teknik bilgilerin yanında düşünme pratiği kazandırabileceği üzerinde duruldu.

İSMEK'in çok sayıda şubesinin olmasının avantajlı olduğu belirtilirken, izlenen eğitim politikalarında öğretme çabası ile karşılıklı ve dönüşerek öğrenme çabasının gözden kaçırıldığı tespit edildi.

Kentsel dönüşüm süreçleri ile yitirilen kent kimliğinin, İSMEK'in yeniden inşa sürecinde yeniden yitirilmesine engel olmak gerektiği belirtildi. Kentlilerin kentin nasıl süreçten geçtiğini ve dönüştürücü gücü olan sözlü tarihin İSMEK içinde geliştirilebilecek bir yöntem olduğu aktarıldı. Herkesin anlatı üretme hakkına sahip olduğunu göz önünde bulundurarak, kent ve kentli olarak kendi medyamızı nasıl yaratabileceğimizin düşünülmesi gerektiği vurgulandı.

Türkiye'de kültür sanat alanında hasarlı bir durumun söz konusu olduğuna değinilerek, İSMEK'in akademiler, tiyatro ve drama aracılığıyla toplumla bağdaşan çalışmalar yapmasının, elitist olmamasının ve STK'larla ilişki içinde olmasının gerektiği ifade edildi. Özellikle sanatın her dalına ve sanat eğitimine her kesimden bireyin rahatça ulaşabilmesinin öneminden bahsedildi. Bu noktada toplumun yeniden inşası ve erişim kolaylığı için İSMEK'in önemine değinildi. İSMEK'teki kurs mantığının kültür sanat alanında yeterli olmadığı, sanat eğitiminin hedef kitlesinin ne olduğu, burada verilen kurslarla sanat eğitimi verilip verilemeyeceğinin sorgulanması gerektiği

ve bu çerçevede İSMEK'in kültür sanat alanındaki faaliyetlerinin oluşturulması gerektiğine değinildi. İSMEK bünyesinde yürütülen sanat eğitimlerinde profesyonel anlamda bu eğitimleri yürüten kişilerden destek alınabileceği, bu destekle hem içeriklerin hem de öğretmenlerin güçlenmesinin sağlanacağı konusuna değinildi. Pandemi süreciyle birlikte özellikle müzik etkinliklerinin yapılmasının güçlüğünden bahsedildi, çevrimiçi sürece taşınan bu etkinliklerin maliyetleri arttırdığı ancak bu etkinliklerin gerekliliğine değinildi.

Kültür sanata dair uygulamaların geliştirilmesi ve güçlendirilmesi için kültür sanat eğitimleri kurgulanırken, yerel yönetimlerin eğitimi kamusalallaştırmasının yanında katılımcı, dönüştürücü, estetik anlayışın geliştirilmesi, estetik bakmayı öğreten kültürel eğitimlerin verilmesi gerektiği belirtildi.

Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin Anki Radyosu örneğinde olduğu gibi kent radyosu ve kent televizyonu kurmanın da belediyenin gündeminde olması ve bazı İSMEK eğitimlerinin bu yolla yapılması da öneriler arasındaydı.

İSMEK gibi yerlerde katılımcıların kendi ürettikleri içerikleri sunabileceği bir ortam yaratılması, verilen eğitimlerin ve kullanılan mekânların sanatla eğitimin buluşmasına zemin hazırlaması gerektiği belirtildi.

Kutuplaşmanın sanatsal faaliyetlerle giderilebilmesi için senaryo çalışmalarının düzenlenmesi öneriler arasındaydı. İSMEK ve STK'lar aracılığıyla bireylerin katılımının sağlanacağı, süreci entelektüel birikime dönüştürecek çalışmaların yapılması, buradan üretilen içeriklerin uluslararası festivallerin içeriğine kaynak sunması önerildi. Çocukların aktif rol aldığı ve ileride uluslararası boyuta taşınabilecek bir film atölyesinin kurulması da bu öneriyi destekler nitelikteki görüşlerdendi. Sanat ve sinema atölyelerinin, çocukların ve her bireyin ulaşabileceği biçimde kurgulanmasının ve bu eğitimlerin birleştirici bir gücünün olduğundan bahsedildi.

Sokakların sanatsal faaliyetlerle canlandırılması, mahalle tiyatrolarının kurulması ve kurulum konusunda hemşehri derneklerinden destek alınması, gösteri sanatları için kalıcı işbirliklerinin kurulması için çalışmalar yapılması, İBB'nin özel tiyatrolara salonlarını açması ve eğitmen kadrolarına da bu sanatçıları dâhil etmesi, tiyatro ve tiyatro tarihi gibi teorik derslerin çevrim içi olarak da açılması önerileri getirildi.

Sanat eğitiminin nasıl yapılması gerektiği üzerinde de duruldu. Sanat eğitimi verilmesi ile sanatın, eğitimlerin içinde kullanılmasının ayrı başlıklar altında ele alınabileceği belirtildi. İSMEK'te sanat eğitiminde kullanılan kaynak ders kitaplarından bahsedildi.

Yetişkin Eğitimi ve Spor

Moderatör

Müge Yorgancı

Kurum

İPA Vizyon 2050 Ofisi

Katılımcılar

Aysim Altay
Veysi Altıntaş
Prof. Dr. Turgay Biçer
Dudu Banu Çakar
Doç. Dr. Özgür Dinçer
Prof. Dr. Hayri Ertan
Demet Heper
Doç. Dr. Dilşat Mirzeoğlu

Araştırmacı
İPA Vizyon 2050 Ofisi
Marmara Üniversitesi
Rumeli Üniversitesi
Ordu Üniversitesi
Eskişehir Teknik Üniversitesi
İBB Spor İstanbul
Sakarya Üniversitesi

Spor eğitimi alanında çalışmalar yürüten konuşmacılar ile bir araya gelmeyi ve İSMEK'in yetişkinler için yürüttüğü spor faaliyetleri için vizyon ve program geliştirme aşamaları için bir yol haritası oluşturmayı amaçlayan çalıştayın bu oturumu, üç soru etrafında kurgulandı. Bunlardan ilki, aktif ve sağlıklı bir kentin nasıl tanımlanabileceği üzerineydi. İkinci soru, sporun ve fiziksel aktivitenin sosyal ve ekonomik faydalarının ne olduğu sorusuydu. Üçüncü soru ise yetişkinler için spor eğitimi vizyonuna ilişkin nasıl bir yol izlenmesi gerektiği idi.

İlk soru çerçevesinde yapılan tartışmalarda aktif ve sağlıklı bir kentin tanımı şu şekilde yapıldı: Aktif ve sağlıklı bir kent, yerleşik ve sosyal çevrelerde sürekli olarak fırsatlar yaratan ve geliştiren, tüm vatandaşların günlük yaşamda fiziksel olarak aktif olmasını sağlamak için mahalle ölçeğinden kent ölçeğine olanaklar yaratan ve bu olanakları genişleten bir kenttir.

Oturumun ikinci sorusu olan sporun ve fiziksel aktivitenin sosyal ve ekonomik faydalarının ne olduğu sorusuna yönelik tartışmada ise sporun ve fiziksel aktivitenin sosyal ve ekonomik faydaları açısından İSMEK'in katkılarının neler olacağı üzerinde duruldu. Bireylerin psikolojik ve sosyal olarak desteklenmesine yardımcı olacak bir paketin parçası olarak çocuklar için rekreasyon ve spor faaliyetlerinin sağlanmasının daha fazla ailenin sosyal yardımdan uzaklaştırılmasına katkıda bulunabileceği belirtildi. Mahalle ölçeğinde tesislerin ve kaynakların geliştirilmesi ve topluluklarda kapasite, beceri ve güven oluşturarak sosyal sorunların (madde bağımlılığı vb.) üstesinden gelmenin sağlanabileceği vurgulandı.

Yapılan bir araştırmanın, fiziksel olarak aktif kişilerin yıllık doğrudan sağlık hizmetlerinin daha düşük maliyetli olduğunu gösterdiği aktarıldı. Ayrıca fiziksel olarak aktif bir işgücüne sahip olmanın, eğitim ve iş hayatında üretkenliğin artmasına neden olduğu belirtildi.

Vatandaşlara açık havada veya belediyeye ait tesislerde sunulan spor programlarının özellikle belirli aktivite alanlarına odaklandığı, çok daha basit olan yürüyüş ve bisiklet parkurlarının, kent sakinlerine ulaşım sağlamak için en az harcama gerektiren alt yapılar olduğu bu aktivitelerin de önemsenmesi gerektiği belirtildi.

Spor konusunda yerel yönetim tarafından yapılan alt yapılar ile kalkınma ve sosyo-kültürel faydalar ortaya çıkabileceği, maraton ve bisiklet yarışları gibi katılımcıları ve turistleri çekebilecek, prestiji artırabilecek etkinliklerin de yapılabileceği belirtildi.

Spor ve fiziksel aktivite yapmak konusunda cinsiyetlere göre farklı ihtiyaçların olduğu, İSMEK'ler açısından bakıldığında kadınların yoğun talebi olduğu, fakat bunun meslek eğitimine dönüşmediği, daha çok sosyalleşme konusunda ihtiyaçların karşılandığı belirtildi.

Her vatandaşın, spor faaliyetlerine 15 dakikada ulaşabilmesinin spor kültürünün desteklenmesi açısından önemli olduğu, bu konuda İSMEK'lere önemli bir rol düştüğü belirtilerek, sporun kolektif bir aktivite olarak ele alınması gerektiği vurgulandı. Bu açıdan insanların bir araya gelmesinin, daha iyi bir sosyal hayat için gerekli olduğu,

örneğin İBB'nin Caddebostan sahilinde kendiliğinden gelişen sosyal hayatı mahalle parklarında desteklemek için daha çok park alanı sağlaması ve açık alanları artırması gerektiğinden bahsedildi. Özellikle COVID-19 ile birlikte açık alanda spor yapma ihtiyacının ön plana çıktığı vurgulandı.

İstanbul'da yetişkinler için spor eğitimi vizyonuna ilişkin nasıl bir yol izlenmesi gerektiği oturumun temel tartışma konularından birisiydi. Bu tartışma sonucunda şu 3 aşama ortaya çıktı:

1. Aşama: Bağlılık Oluşturma ve Başlama
Yerel yönetimin kapsayıcı bir spor eğitimi sunabilmek için kilit paydaşlarla bağlılık oluşturması, yerelde liderlik grupları ve gönüllü ağı oluşturma, bir vizyon oluşturma, bilgi toplama, fırsatları ve kısıtlamaları belirleme, amaç ve hedefleri belirleme gibi aşamaları gerçekleştirdiği bir hazırlık sürecinin gerektiği konusundan katılımcılar fikir birliği içerisindeydi. Bu süreçte özellikle iyi örneklerin incelenmesi gerektiği, şehirlerin spor hizmetleri ile ilgili yeni gelişen koşulları da değerlendirmeye katarak yeni politikalar geliştirmesinin önemi vurgulandı.

2. Aşama: Spor Konusunda Plan Hazırlama
Hem yerleşik hem de sosyal çevrede politikalar, planlar, programlar, alt yapı geliştirme ve iletişim seçenekleri arasında önceliklerin belirlenmesi gerektiği vurgulandı. Yetişkin eğitiminde sporun önemli olduğu, gençler ve çocuklar için yapılacak uygulamalar ile eşgüdüm içerisinde olmak gerektiği belirtildi. Hangi branşlarda eğitim verileceği, alt yapıların nasıl yer seçeceği ve planlamanın zaman içinde nasıl gelişeceği, ele alınan konular arasındaydı.

3. Aşama: Planı Uygulama ve Başarıyı Ölçme
Bu aşama, faaliyetleri ve müdahaleleri uygulama, sonuçları değerlendirme ve paylaşma olarak ortaya çıktı. Programlamanın yapılabilmesi için hem alt yapı hem de insan kaynakları açısından kapasite analizi yapılmasının, bunun yanı sıra vatandaşların hangi branşları tercih edeceği konusunda talep analizi yapılmasının gerektiği öne sürüldü. Aynı zamanda mahalle ölçeğinde demografik yapı analizleri ve dezavantajlı grupların tespitinin büyük önem taşıdığı vurgulandı. Mevcut koşulların nasıl kullanılacağı ve uzaktan eğitim koşullarında neler yapılabileceği konusunda odak grup toplantıları yapılması gerektiği belirtildi.

Katılımcılar, İstanbul'un aktif ve sağlıklı bir şehir olması açısından güçlü ve zayıf yönleri, fırsat ve tehditler ile birlikte ele aldı.

Buna göre "güçlü" yönler şu şekilde sıralandı:

- ▶ Sahile yakınlık ve kıyı şeridinin spor için olanak sunduğu esnek alanlar
- ▶ Canlı kamusal açık mekânlar
- ▶ Etkili toplu taşıma alt yapısı
- ▶ Eğitim ve spor alanına motive olmuş ortaklar
- ▶ Belediye Başkanı'nın spor ve sağlık sektörlerindeki kararlı liderliği
- ▶ Spor ve sağlıklı yaşamı geliştirme alanlarında lisans programları olan üniversiteler, eğitim kurumları
- ▶ Mahalle spor kulüpleri

- ▶ İSMEK ve Spor Daire Başkanlığı tarafından verilen eğitimler
- ▶ Herkes İçin Spor Feredasyonu faaliyetleri
- ▶ Kadınların spor eğitimlerine olan taleplerinin yüksek olması.

“Zayıf” yönler ise şu şekilde ifade edildi:

- ▶ Kıyı şeridindeki alanlarda spor olanaklarının sınırlı olması ve kıyı alanlarının işgal edilmiş olması
- ▶ Şehir içinde çocuklar ve gençlerin aktif oyun oynaması için çok az fırsat bulunması
- ▶ İstanbul'daki kalabalık ve yoğun trafik zorlukları nedeniyle büyük spor alt yapılarının etki alanının düşük olması ve mahalle ölçeğinde alt yapı oluşturma ihtiyacı
- ▶ İstanbul gibi büyük ve yoğun bir şehir için yeterli yerel parkların (mahalle parkları) bulunmaması
- ▶ Parklarda yer alan spor aletlerinin ergonomik olmamaması ve sakatlanmalara şol açma itimali
- ▶ Dezavantajlı nüfusun, güvenli sokaklar ve kaldırımlar, oyun alanları, parklar, patikalar ve halk bahçeleri gibi sağlıklı bir yaşam tarzını teşvik eden yerlere kolay erişimlerinin düşük olması.

İstanbul'un aktif ve sağlıklı bir şehir olması açısından ele alınan fırsat ve tehditler anlatılırken ise fırsatlar:

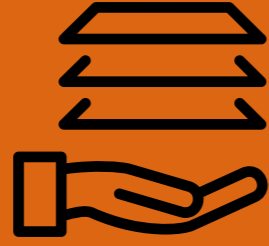
- ▶ Seçilen mahallelerde eğitim kurumları ve sosyal hizmetler ile birlikte çalışarak gençlerin yönlendirdiği fiziksel aktivite ve spor programlarının değerlendirilmesi
- ▶ Kıyı alanlarını kazanmak ve orada aktif park alanları inşa etmek için uzun vadeli projeler talep edilmesi
- ▶ Aktif yaşamı teşvik eden kültürel faaliyetleri ve spor etkinliklerinin destekleniyor olması şeklinde sıralandı.

Katılımcılar tehditlerin de şunlar olduğuna değindi:

- ▶ Spor alt yapılarının çok pahalıya mal olacağı algısı
- ▶ Park kısıtlamalarına, yüksek ücretlere ve trafik sıkışıklığına karşı sürücü tepkisi
- ▶ Spor konusunda okuryazarlık seviyeleri (yenilikçi araçlara ihtiyaç duyulmakta)
- ▶ Kadınların spor alt yapılarını daha yoğun kullanması teşvik edilse de tesislerin kapasitesinden fazla olan talebin karşılanamaması.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Yetişkin Eğitimi Politikaları Çalıştayı; kent hakkı ve yetişkin eğitimi, yetişkin eğitime erişim hakkı ve kapsayıcılık, mesleki eğitim ve istihdam, kadınların güçlenmesi, gençlerin güçlenmesi, teknolojik dönüşüm, yetişkin eğitiminde sosyal, kültürel ve sanatsal alanlar ile spor konu başlıklı sekiz oturumda, toplam 118 akademisyen, uzman ve kamu kurumu temsilcisinin değerli katılımıyla ve 13 kişilik bir ekibin organizasyonu ile çevrimiçi olarak gerçekleştirildi. Çalıştayda, İSMEK'in yeni dönemde küresel ölçekte yaşanan gelişmelere paralel olarak yeniden yapılandırılması, kent hakkı kavramı çerçevesinde İstanbul sakinlerinin tümünün kent hayatına mesleki ve kişisel olarak aktif ve mutlu bir şekilde katılabilmeleri, üretebilmeleri, kent üzerinde söz sahibi olarak kente sahip çıkmaları konuları etrafında ele alındı. İSMEK'in üstlenebileceği yeni roller konusunda çalıştaya davetli katılımcılara, büyük bir motivasyonla verdikleri değerli katkılardan ötürü çok teşekkür ederiz.

Çalıştayda ele alınan sekiz konu başlığı altında şu görüş ve öneriler öne çıktı:

Kent Hakkı ve Yetişkin Eğitimi konusuyla ilgili olarak öncelikle İSMEK'in, demokratik bir kent hayatı oluşturulması ve kent sakinlerinin kente dair söz söyleme, kente katılma, kentte yaşama haklarına sahip çıkmaları konularında aktif bir rol oynaması gerektiği öne çıkan görüşlerden biri oldu. Kenti sahiplenme ve aidiyet açısından kentte yaşayan tüm sosyal grupların katılım hakkı ve kenti yönetme hakkının olduğu, bu çerçevede insan hakları kentleri kavramının benimsenebileceği önerildi. İSMEK'in kırılğan gruplara erişebilmesi için büyük bir potansiyelinin olduğu, bu sayede katılım kanallarının açılacağı ve daha demokratik bir kent hayatı kurgulanabileceği vurgulandı. İSMEK'in var olan yapısal sorunlarından bazıları, mevcut toplumsal cinsiyet rollerinin yeniden üretildiği kursların bulunması, kent sakinlerini daha çok kendi mahalleleri içinde tutan bir yapının oluşmuş olması ve kentlinin İstanbullulaşmasının bu yapı içerisinde mümkün olmaması olarak ortaya çıktı.

Önümüzdeki dönemde etkisini giderek daha fazla hissedeceğimiz iklim krizi, ekolojik yıkım ve afetlere dayanıklılık gibi konularda İSMEK'in var olan donanımı ve erişim olanakları nedeniyle çok daha aktif bir rol alabileceği, tüm eğitim kurslarına katılanlara zorunlu olarak deprem tatbikatı ve deprem eğitimi verilmesi gerekliliği üzerine görüşler öne çıktı. İSMEK binalarının yerelde oluşan sivil inisiyatifleri destekleyebilecek ve onlara toplanma mekânı sağlayabilecek şekilde geliştirilmesi, çevre, gıda, spor gibi konularda ulaşılabilir ve işlevli

olacak şekilde yeniden kurgulanmasının faydalı olacağı önerildi. İSMEK'in yalnızca kente yönelik bir bakışla kavrandığı oysa kırın da bu sistemin bir parçası olduğu, kent ve kırı daha bütüncül ele alan ve ilişki kanallarını güçlendiren bir yaklaşıma ihtiyaç olduğu vurgulandı. İstanbul'un kırsal ve tarımsal alanlarının korunması ve geliştirilmesi, hem de daha ekolojik, ekonomik kentsel gıda üretiminin zenginleştirilmesinin mümkün olduğu belirtildi. Bu alanlarda kırsalda açılacak kurslar aracılığıyla İSMEK'lerin aktif rol alması önerildi. İSMEK'in yetişkin eğitimi yanı sıra çocukların eğitiminde de önemli bir görev üstlenebileceği, İstanbul'da 1 milyon ilköğretim ve ortaokul öğrencisi olduğu, İSMEK'in eğitim ve öğretime katkı sunacak kurumsal bir yapıya dönüştürülebileceği görüşü ifade edildi. Yetişkin Eğitime Erişim ve Kapsayıcılık konusunda, yetişkin eğitim politikalarının cinsiyet, dil, din, etnik köken, yaş ve engellilik ayrımı gözetmeksizin, bu ayrımları ortadan kaldıracak önlemleri alarak, herkesin eşit şekilde istediği eğitime ulaşabileceği olanakları sağlaması gerektiği belirtildi. Öncelikle dezavantajlı toplum kesimlerinin eğitim gereksinimlerinin belirlenmesi gerektiği belirtildi. Eğitim ihtiyacı sistematik olarak toplanmadan ve belirlenmeden kurslar açıldığında, bu kursların işlevsiz kalabileceği ifade edildi. İSMEK'lerin sınıfsal farklılıkları ortadan kaldıran öğrenme ortamları sayesinde, toplumun içindeki farklı becerilere ve kapasitelere sahip insanların birbirleriyle dayanışabilecekleri ve eğitimler yoluyla mahalle kültürü ya da mahalle dayanışması gibi yerel dayanışmalar yaratabileceği görüşü paylaşıldı.

Kapsayıcı eğitimin yolunun birlikte eğitimden geçtiği, farklı gruplar için farklı eğitimler kurgulanmaması gerektiği, aynı anda eğitimin önemi vurgulandı. Örneğin engellilerin gerekli uyarlamalar sağlanarak farklı gruplarla birlikte eğitim alabilmelerinin sağlanması gerektiği belirtildi.

Çok dilli, Kürtçe ve Arapça gibi ana dillerde eğitim sağlanması da kapsayıcılık konusunun temel tartışma düzlemlerinden biri oldu. Hem kapsayıcı eğitimin uygulama aşaması için hem de çeşitliliklerin değer gördüğü ve farklılıkların tanındığı bir ortamının kurgulanması için eğitimcilerin, çalışanların ve yöneticilerin bu yönde eğitim almaları, güçlendirilmeleri ve değerlendirilmeleri gerektiği görüşü öne çıktı.

Kırılğan grupların arasına gençlerin de eklenmesi ve İSMEK çatısı altına alınması gerektiği ifade edildi. Türkiye'de eğitimin en temel sorunlarından birinin örgün eğitime katılmayan veya bırakmak zorunda kalan çocuk ve gençler olduğu vurgulandı. Zorunlu eğitimin dışında kalan çocukların sahiplenilmesinin, eğitim sisteminin bu kadar sınıfsallaştığı ve ayrıştırmalara neden olduğu bir dönemde dezavantajlı grupların eğitim imkânlarından yararlanmasının çok kritik olduğu vurgulandı. Kırılğan gruplar altında LGBTİ+'ların da düşünülmesi gerektiği ifade edildi. Cinsiyet eşitliği meselesinin kadın ve erkek üzerinden, ikili cinsiyet eşitliği üzerinden ele alındığı fakat cinsel yönelimlerin de cinsiyet eşitliği kapsamında ele alınması gerektiği belirtildi.

Yetişkin Eğitimi Politikaları, Mesleki Eğitim ve İstihdam konu başlığında, İSMEK'in verdiği eğitimlerin daha çok beceri kazandırma

eğitimleri olduğu fakat meslek kazandırma yönünden yeterli olmadığı görüşü öne çıktı. İSMEK tarafından sağlanan eğitimlerin istihdamı garantilemediği, özellikle neoliberal politikalar ile birlikte yetişkin eğitimlerinin sertifikasyon süreçlerine evrildiği belirtildi.

Bireylerin istihdam sorunlarını ve iş bulma taleplerini ortaya çıkarabilmek için iş eğitimleri sunulması gerektiği ifade edildi. Mesleki eğitimin çeşitliliği konusunda taleplerin yerel anlamda saptanması için bu iş eğitimlerinin önemli olduğu belirtildi. İstihdam stratejilerinin piyasa dinamiklerinin eline bırakılmaması gerektiği, kamusal politikalarla bir arada düşünülmesi ve geliştirilmesi gerektiği anlatıldı.

Değişen dünya ve teknolojik gelişmeler ile birlikte yeni meslek alanlarının ortaya çıktığı ve bazı mesleklerin de geçerliliğini yitirdiği ifade edildi. Bu yönde İSMEK'in bir ayağının da yeni ortaya çıkmakta olan mesleklere yönelik program ve standart geliştirme çalışması olması gerektiği dile getirildi. Faydalanıcıların katılımını esas alan ve kişiye özgü özellikler taşıyan sürekli mesleki gelişim tarafına geçmenin de gerekliliğinden bahsedildi. Özellikle yurtdışı istihdam programlarının mesleki gelişim üzerine kurulmakta olduğu, sürekli mesleki eğitimin katılımcı bir yaklaşımla eğitim sürecinin parçası haline gelmesinin sağlandığı belirtildi.

Kadınların Güçlenmesi konusunun çok katmanlı ve kesişimsel olduğu, yetişkin eğitimi bağlamında bu konuyu hak temelli bakış açısıyla ele almanın önemi vurgulandı. Eğitim hakkı ve kent hakkı perspektifinden bakarak, kadınların hem şimdiki hayatları hem gelecekları için haklarını savunabilmeleri, kendi koşullarını geliştirecek hizmetleri talep edebilmeleri, örgütlenebilmeleri için de yetişkin eğitimlerinin önemli bir güçlenme aracı olduğunun altı çizildi.

Yetişkin eğitimi konusunda dikkat edilmesi gereken önemli konulardan birisinin toplumsal cinsiyet eşitsizliğini yeniden üretmemek olduğu, eğitimlerin toplumsal dönüşümü sağlayacak bir perspektifle tasarlanması gerektiği ifade edildi. Örneğin, ailelerin güçlendirilmesi hedefinin kadınların güçlenmesine yol açmadığı belirtildi. Bakım emeğinin sistematik olarak kadınların üzerinden evrildiği bir sosyal politika anlayışının var olduğu, İSMEK'in politikalarında buna yol açmayan bir vizyon oluşturmaya dikkat etmesi gerektiği vurgulandı.

Kadınların güçlenmesi konusunda ele alınan temel konulardan bir diğeri de kadınların çalışma hayatına ilişkindi. Bu konuda iki farklı kesim için farklı stratejiler geliştirilmesi ön plana çıktı. Birincisi, çalışma hayatına çeşitli nedenlerle katılamayan kadınlara yönelik, diğeri ise çalışma hayatında olan kadınlar içindi. Eğitim seviyesi düşük olup da iş hayatına katılma konusunda sıkıntılar yaşayan kadınlara ulaşılması ve onların desteklenmesi gerektiği belirtildi. Çalışma hayatında olan kadınların da daha güçlü, iş hayatında daha başarılı olabilmesi ve yükselebilmeleri için bir takım gereklilikler olduğu, bu gerekliliklerin bir kısmının da yetişkin eğitimleri ile sağlanabileceğine değinildi. İSMEK'lerde kariyer danışmanlarının istihdam edilmesinin, çalışma hayatındaki kadınlara önemli bir katkı sağlayacağı belirtildi. Yetişkin Eğitimi Politikaları ve Gençlerin Güçlenmesi konu başlığında gençlerin haklarını bilmelerini sağlayacak ve bu haklara

ulaşabilecekleri zemini hazırlayan programların geliştirilmesi önerildi. İstanbul genelindeki istihdam sorunu ve genç işsizliğin ciddi bir sorun olmasından dolayı istihdama yönelik çözümler geliştirilmesi gerektiği belirtildi. Lise düzeyinde açık öğretim öğrenci sayısının, İstanbul'da çok yüksek oranda olduğu vurgulandı.

İSMEK'in suça itilen çocuklara ve gençlere ulaşmasının ve onların ihtiyaçlarına yönelik eğitim politikaları geliştirmesinin önemi vurgulandı. Kentin baskılayıcılığına maruz kalan mahallelerde risk grubundaki çocuk ve gençlerin suç işlemelerinin temelinde ekonomik nedenlerle aile yapısının bozulması, iş aranması ve çalışılan işler içinde gençlerin çeşitli risklere maruz kalmasının yatmakta olduğu belirtildi. Çocukları suça iten diğer nedenlerin ise; sosyal çevre riskleri, strese maruz kalmanın neden olduğu riskler ve okulu terk etme durumu olduğu vurgulandı.

Gençlerin güçlenmesi denildiğinde iklim krizi gibi konular göz önünde bulundurularak, sürdürülebilir yaşam mekanizmalarının ve yaşam biçimlerinin geliştirilmesine yönelik, örneğin tarımsal üretim, arıcılık gibi faaliyetler ve sahada eğitimlerin yapılması önerildi. Bunun yanı sıra açılması önerilen kulüpler ve spor alanları ile gençlerin fiziksel/bedensel olarak güçlenmesine imkân sağlanmasının önemi belirtildi.

Teknolojik Dönüşüm ve Yetişkin Eğitimi konusunda COVID-19 salgını süreci ile birlikte yoğun olarak verilen teknolojik eğitimler üzerinde duruldu. Zamansal olarak hızlı bir dönüşümü gerektiren bu süreçte, İSMEK bünyesinde dijital eğitimin etkileri, dijital okuryazarlık, dijital yurttaşlık başlıkları ele alındı.

Pandemi süreci ile birlikte İSMEK'in öğrenci sayısının oldukça düştüğü ve bu olumsuz durumu ortadan kaldırmaya yönelik de uzaktan eğitim çalışmalarına başlandığı belirtildi. Katılımcıların büyük bir oranının 20-30 yaş arası kişilerden oluştuğu, onu takip eden katılımcı dağılımının 30-40 yaş arası ve daha sonra da 40-50 yaş arası şeklinde olduğu aktarıldı. Bu veriler ışığında teknoloji ve dijital alanın bir fırsat alanı oluşturduğu ifade edildi. Ancak İSMEK'in eğitimlerinin demografisine bakıldığında dikkat çeken bir konu olarak eğitim alan 60 yaş üstü kesimin %3'lük kısmı oluşturması üzerinde duruldu. Özellikle COVID-19 sonrasında 65 yaş üstü bireylerin dijital ürünlere ve eğitimlere erişim konusunda sıkıntı çektiklerine değinildi. İSMEK'in bu grup için dijital okuryazarlığın ve erişimin artırılmasını destekleyecek uygulamalar geliştirmesi gerektiği, bu sayede bu kesimlerin salgın sürecini daha kolay atlatalmaları, kentin içinde daha çok var olabilmeleri, daha çok sosyal etkileşimde bulunmalarının sağlanabileceğine vurgu yapıldı. Aynı zamanda bu dönemde çocukların dijital eğitime erişimi konusunda, EBA noktalarının oluşturulması ve mevcut kütüphanelerin EBA noktalarına dahil edilmeleri önerildi.

Bir diğer önemli konu da eğitimcilerin verdiği dijital eğitimin niteliği ile ilgiliydi. Eğitimcilerin kendi uzmanlık alanlarında dijital yöntemlerle aktarım yapabilme becerilerinin denetime tabi tutulmasının gerekliliğine değinildi. Uluslararası standartlarda etkili bir uzaktan eğitim deneyiminin çok fazla görülmediği ifade edildi. Bu konuda ilgili uluslararası ve ulusal kurumlarla işbirliği ve deneyim paylaşımı

fırsatlarının oluşturulması önerildi. Ayrıca uzaktan eğitimin bir sınırlandırması olması gerektiği, bütün eğitimlerin uzaktan sürdürülemeyeceği görüşü öne sürüldü.

Yetişkin Eğitiminde Sosyal, Kültürel ve Sanatsal Alanlar konu başlığında, kültür sanata dair uygulamalar, kadınların sanat yoluyla güçlenmesi ve özgürleşmesi, İSMEK'lerin fiziksel yapısı ve içeriğinin geliştirilmesine yönelik öneriler ile işlevlerinin artırılması gibi tavsiyeler ele alındı.

İlçe belediyelerinin kültür sanat alanında Büyükşehir Belediyesi'nden daha iyi bir durumda olduğu ifade edildi. İBB'nin, İSMEK'le işbirliği yaparak kültür sanat faaliyetlerini, ilçelere dağılmış olan 13 kültür merkezi aracılığıyla yapması önerildi, bunun kent ve ilçeye olan aidiyeti arttıracığı belirtildi.

Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin Anki Radyosu örneğinde olduğu gibi bir kent radyosu ve kent televizyonu kurulması ve bazı İSMEK eğitimlerinin bu kanallar aracılığıyla yapılması da öneriler arsındaydı. İSMEK gibi yerlerde katılımcıların kendi ürettikleri içerikleri sunabileceği bir ortam yaratılması, verilen eğitimlerin ve kullanılan mekânların sanatla eğitimin buluşmasına zemin hazırlaması gerektiği belirtildi.

Kadınların özgürleşmesi ve güçlenmesi için edebiyatın, okuryazarlığın çok önemli bir yere sahip olduğu vurgulandı. Erkek şiddetinin bitmesinin zihinsel dönüşümle, zihinsel dönüşüm ise eğitimle sağlanabileceği ifade edildi. Tüm kurs müfredatlarının, toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifiyle hazırlanması, kadınların güçlenmesini destekleyici, edebiyat gibi derslerin açılmasının öneme işaret edildi. Özellikle kadınların tarihi ve edebiyatının, kadın öğrencilerle buluşmasının çok önemli farkındalıklar, açılımlar sağlayacağı ifade edildi. Zira ülkedeki hiçbir eğitim aşamasında, kadınların kendi tarihlerini görmedikleri, kendi toplumsal deneyimlerini yansıtan yapıtlarla karşılaşmadıkları belirtildi. Kursların müfredatlarının, İBB'nin kuracağı bir toplumsal cinsiyet ekibinin danışmanlığında hazırlanması, ayrıca öğretmenlerin de mutlaka toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimi almaları gerektiği vurgulandı.

Yetişkin Eğitimi ve Spor konu başlığında aktif ve sağlıklı bir kentin, yerleşik ve sosyal çevrelerde sürekli olarak fırsatlar yaratan ve geliştiren, tüm vatandaşların günlük yaşamda fiziksel olarak aktif olmasını sağlamak için mahalle ölçeğinden kent ölçeğine olanaklar yaratan bir kent olduğu belirtildi. Mahalle ölçeğinde tesislerin ve kaynakların geliştirilmesinin topluluklarda kapasite, beceri ve güven oluşturarak toplulukların sosyal sorunlarının (madde bağımlılığı vb.) üstesinden gelmelerini sağlayabileceği vurgulandı. Fiziksel olarak aktif kişilerin daha sağlıklı bir hayat sürdürdükleri, eğitim ve iş hayatında daha üretken ve başarılı oldukları ifade edildi. Spor ve fiziksel aktivite yapmak konusunda cinsiyetlere göre farklı ihtiyaçların olduğu, bu ihtiyaçlara göre mekânların ve programların geliştirilmesi gerektiği belirtildi.

Her kent sakininin spor faaliyetlerine 15 dakikada ulaşabilmesinin spor kültürünün desteklenmesi açısından önemli olduğu bu konuda

İSMEK'lere önemli bir rol düştüğü belirtilerek, sporun kolektif bir aktivite olarak ele alınması gerektiği vurgulandı. Bu açıdan insanların bir araya gelmesinin daha iyi bir sosyal hayat için gerekli olduğu, sosyal hayatı mahalle parklarında desteklemek için daha çok park alanı sağlanması, açık alanların artırılması gerektiğinden bahsedildi. Özellikle COVID-19 ile birlikte açık alanda spor yapma ihtiyacının ön plana çıktığına dikkat çekildi.

İstanbul'da yetişkinler için spor eğitimi vizyonuna ilişkin 3 aşamalı bir yol izlenmesi önerildi. Bağlılık oluşturma ve başlama olarak tanımlanan ilk aşamada, yerel yönetimin liderlik grupları ve gönüllü ağı oluşturma, bir vizyon oluşturma, bilgi toplama, fırsatları ve kısıtlamaları belirleme gibi hazırlıklar yapması gerektiği belirtildi. İkinci aşamada bir planlama yapılması, hem yerleşik hem de sosyal çevrede politikalar, programlar, alt yapı geliştirme ve iletişim seçenekleri arasında önceliklerin belirlenmesi gerektiği vurgulandı. Son aşamanın ise faaliyetlerin ve spor programlarının uygulanması, sonuçların değerlendirilmesi ve paylaşılması olduğu belirtildi. Programlamanın yapılabilmesi için hem alt yapı hem de insan kaynakları açısından kapasite analizi yapılmasının, bunun yanı sıra kent sakinlerinin hangi branşları tercih edeceği konusunda talep analizi yapılmasının gerektiği ifade edildi. Aynı zamanda mahalle ölçeğinde demografik yapı analizleri ve dezavantajlı grupların tespitinin büyük önem taşıdığı vurgulandı. Mevcut koşulların nasıl kullanılacağı ve uzaktan eğitim koşullarında neler yapılabileceği konusunda odak grup toplantıları yapılması gerektiği belirtildi.

